

Calendarul Asociațiunii

BCU Cluj / Central University Library Cluj

pe anul comun
1922

[XI]

Intocmit de:

IOAN GEORGESCU

secretarul literar al „Asociațiunii”

Biblioteca populară a „Asociațiunii”

Prețul pentru abonați 2 Lei, pentru neabonați 5 Lei

Asociațiunea pentru literatură română și cultura

poporului român

Intemeiată la 1861

PREȘEDINTE DE ONOARE:

M. Sa. Regele FERDINAND I.

Președinte activ:

Andrieu Bârseanu

senator, membru al
„Academiei Române“

Vicepreședinte activ:

Dr. Vasile Suciuc

mitropolit de Alba-
Iulia și Făgăraș

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 30 de fruntași din toate păturile societății românești

BCU Cluj / Central University Library Cluj

 E de datoria fiecărui bun Român să sprijinească »Asociațiunea«, abonând publicațiile ei și înscriindu-se de membru

Taxele de membri sunt următoarele :

membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna	1000 Lei
membru fondator al Asociațiunii, odată pentru totdeauna	400 Lei
membru pe viață al Asociațiunii, odată pentru totdeauna	200 Lei
membru activ al Asociațiunii, anual	10 Lei
membru ajutător al Asociațiunii, anual	2 Lei

C 452

Biblioteca populară a Asociațiunii Nr. 103.

Calendarul Asociațiunii

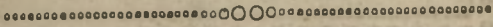
pe anul comun

== 1922 ==

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Întocmit de
IOAN GEORGESCU
secretarul literar al „Asociațiunii“

Sibiu. — Editura Asociațiunii
Tiparul Tipografiei Dacia Traiană.

Date calendaristice.

Cronologie Istorică pe anul 1922.

crearea lumii după calculul bazat pe Biblie, (unii autori măresc această cifră cu 5 ani) —	5922	ani
era Evreilor --- — —	5682—83	„
potopul Biblic — — —	4266	„
fondarea Romei (după Varon) —	2675	„
moartea lui Alexandru Macedon —	2245	„
nașterea Domnului Nostru Isus Cristos —	1922	„
distrugerăa Ierusalimului — —	1852	„
descălecarea Romanilor în Dacia —	1817	„
creștinarea Romanilor — —	1701	„
desbinarea bisericii apusene de cea răsăriteană	868	„
descoperirea magnetului — — —	862	„
prima cruciadă — — —	826	„
inventarea prafului de pușcă de către călugărul Berthold Schwarz — —	692	„
inventarea ochelarilor — — —	637	„
descălățoarea lui Radu Negru, Domnul Făgărașului — — —	632	„
întemeierea Statului Moldovenesc —	563	„
înființarea Mitropoliei Moldovei de către Iuga Vodă — — —	521	„
inventarea tipografiei — — —	482	„
ocuparea Constantinopolului de către Turci	469	„
tipărirea celui dintâiu calendar în Europa	450	„
descoperirea Americii — — —	430	„
inventarea ceasornicului — — —	422	„
moartea lui Ștefan cel Mare — — —	418	„
reforma lui Luther — — —	405	„
tipărirea celei dintâiu cărți în românește	362	„
Moartea lui Mihai Viteazul — — —	321	„
Unirea unei părți dintre Români din Transilvania cu biserica catolică — —	222	„
trecerea Transilvaniei sub casa de Habsburg	222	„
independența Statelor-Unite ale Americii	146	„
răpirea Bucovinei de către Austriaci —	145	„
revoluția lui Horia — — —	138	„
Marea Revoluțiune Franceză — — —	133	„
construirea primului vapor — — —	115	„
Răpirea Basarabiei — — —	110	„

a inventarea luminii electrice	—	—	110	ani
inventarea locomotivei	—	—	108	"
revoluția lui Tudor Vladimirescu	—	—	101	"
construirea primului tren pus în mișcare de Stephenson	—	—	97	"
inventarea fotografiei	---	---	96	"
inventarea motorului electric	—	—	93	"
inventarea mașinei de cusut	---	---	93	"
revoluția dela 48	—	—	74	"
desființarea iobăgiei în Transilvania	—	—	74	"
construirea primului tun de oțel	---	---	66	"
construirea motorului cu gaz	---	---	64	"
Unirea Principatelor Române	—	—	63	"
inventarea bicicletii	—	—	62	"
construirea primului submarin	—	—	59	"
împroprietărirea țăranilor din România veche	—	—	58	"
reînființarea Mitropoliei ortodoxe a Români- lor Transilvăneni	—	—	58	"
descoperirea dinamitei	---	---	58	"
inventarea dinamului	---	---	56	"
urcarea pe tron a Regelui Carol I.	—	—	56	"
inventarea fonografului de către Edison	—	—	46	"
războiul pentru neatârănarea României	—	—	45	"
proclamarea independenței Statului Român	—	—	45	"
răpirea din nou a Basarabiei	---	---	44	"
alipirea Dobrogei	—	—	44	"
proclamarea Regatului român	—	—	41	"
inventarea gramofonului	—	—	34	"
inventarea cinematografului	—	—	27	"
descoperirea razelor X de către Roentgen	—	—	26	"
primele încercări de telegrafie fără fir făcu- te de Marconi	—	—	25	"
descoperirea radium-ului	—	—	24	"
construirea întâiului aeroplan	—	—	17	"
războiul din Balcani și alipirea Cadrilateru- lui la România	—	—	9	"
izbucnirea războiului european	—	—	8	"
suirea pe tron a Regelui Ferdinand I.	—	—	8	"
intrarea României în război	---	---	6	"
încheierea păcii	---	---	4	"
Unirea tuturor Românilor	---	---	4	"

Anul 1922
corespunde anului

6636	din Perioada Iuliană.
7430—1	al Erei Bizantine (dela Adam).
1340—1	Calendarul Turcesc (Hegira)
5682—3	„ „ Evreesc.

Semnele cronologice pe anul 1922.

	Calendarul	
	Iulian	Gregorian
Numărul de aur	4	4
Epacta	XIV	II
Cercul colar	27	27
Litera Duminecii	B	B
Dumineca Paștilor	3 Apr.	16 Apr.
Înălțarea Domnului	12 Mai	25 Mai
Dumineca Rusalor	22 Mai	4 Iun.

Regentul anului 1922.

Stăpânitorul anului e Luna, care se învâртеște în jurul pământului în timp de 29 zile și 12 ore și-și împrumută lumina dela soare. Luna e de 81 de ori mai mică decât pământul și la o depărtare mijlocie dela noi de 96.000 leghe (măsură veche itinerară franceză: 1 leghe — 4 kilometri) își face rotațiunea în timp de 27 de zile și 8 ore. În timpul unei rotațiuni lunare complete (adecă în $29\frac{1}{2}$ zile) luna trece prin 4 faze diferite: *lună nouă* când ea stă drept între pământ și soare; *lună plină*, când pământul stă în linie dreaptă între lună și soare (figura cea cu obrazul plin și rotund); *primul și ultimul pătrar*, când nu vedem decât un sfert din jumătatea discului luminat. Pretinsele influențe asupra morălii lunii sunt curat imaginare.

Intunecimi.

În anul 1922 vor fi 2 întunecimi de Soare, din cari una va fi vizibilă parțial în regiunile noastre. Luna nu se întunecă anul acesta.

1. Intunecime inelară de Soare, la 28 Martie. Mărimea întunecimei: $0,960=1$, Linia de centralitate, de pe care se va observa faza inelară începe la răsăritul Soarelui, pe munții Anzii (America de Sud), trece prin Nordul Braziliei, pe oceanul Atlantic între equator și paralelul 10, atinge țărmul Africei în Senegal, trece peste pustiile Saharei și Libiei, prin Tripoli, Cyrenaica și Egiptul de Nord, peste Canalul de Suez, prin Nordul Arabiei și se sfârșește, la apusul Soarelui, la gurile Eufratului în golful Persic.

Ca întunecime parțială se vede din America Centrală, Golful Mexicului, Antilele, Florida din America de Sud (fără Patagonia și Țara de Foc) de pe Oceanul Atlantic, din Europa (fără partea de Nord a Scandinaviei și Laponia), din Africa (fără partea de Sud dincolo de paralelul 5 sub Equator), din Asia Mică, Arabia, Sudul Persiei și parte din Surkestan și Siberia, până la lacul Aral.

2. Intunecime totală de Soare, la 21 Septembrie. Mărimea întunecimii $1.034=1$. Linia de centralitate, de pe care se va observa întunecimea totală, începe la răsăritul Soarelui, pe Coasta Țării Somelilor, trece peste Oceanul Indian foarte aproape de Insula Ceylan, Sumatra și Iava, trece prin Australia dela N. W. la S. E. și se sfârșește, la apusul Soarelui, pe Oceanul Pacific, pe 173-o. lung. E pe Gr. și 30-o. lat. Sud (puțin mai spre Nord de Noua Zelanda).

Cele patru anotimpuri,

Primăvara se începe în 8/21 Martie la 5 ore și 51 min. dimineața.

Vara se începe în 9/22 Iunie la 1 oră 36 minute dimineața.

Toamna se începe în 10/23 Septembrie la 4 ore 20 minute d. a.

Iarna se începe în 9/22 Decembrie la 11 ore 8 minute dimineața.

Carnevalul (câșlegile)	6 săpt. 2 zile
Triodul se începe la	23 Ianuarie
Lăsatul de carne la	6 Februarie
„ „ brânză la	13 Februarie
Postul Apostolilor la	13 Mai și ține
4 săptămâni și 2 zile.	
Ziua lor: Mercuri, ...	29 Iunie.
Postul Sf. Mării:	1—14 August
Postul Crăciunului	15 Nov.—24 Dec.

Lună plină . . . . . O	Lună nouă . . . . . ●
Pătrarul întâiu . . . . .)	Pătrarul ultim . . . . . (

răs. însemnează răsare; ap. apune; o. ore; m. minute.

Sărbătorile însemnate cu (†) sunt sărbători împărătești, iar cele cu † sunt sărbători bisericești.

Explicarea prescurtărilor.

Ap. = Apostol	M. = Martir	Pr. = Proroc
C. = Cuvios	P. = Părinte	S., Sf. = Sfânt

Sărbători bisericești și naționale ce sunt a se respecta de către toate autoritățile bisericești, școlare și civile.

I. Sărbători bisericești : (După calendarul vechiu):

1. Nașterea Născătoarei de Dumnezeu, 8 Septemvrie.
2. Înălțarea sf. Cruci, 14 Septemvrie.
3. Sf. mucenic Dimitrie, 26 Octomvrie.
4. Sfinții Arh. Mihail și Gavril, 8 Noemvrie.
5. Intrarea în biserică, 21 Noemvrie.
6. Sf. părinte Nicolae, 6 Decemvri.
7. Nașterea Domnului (Crăciunul) în 25 și 26 Decemvrie, 2 zile.
8. Anul nou 1 Ianuarie.
9. Borezul Domnului 6 Ianuarie.
10. Intâmpinarea Domnului, 2 Februarie
11. Bunavestire, 25 Martie.
12. Sf. Mucenic George, 23 Aprille.
13. Învierea Domnului (Paștile), 2 zile.
14. Sf. Imp. Constantin și elena, 21 Maiu.
15. Înălțarea Domnului.
16. Pogorîrea Duhului sfânt (Rusaliile), 2 zile.
17. Sf. Ap. Petru și Pavel, 29 Innie.
18. Sf. proroc Ilie, 20 Iulie.
19. Schimbarea la față, 6 August.
20. Adormirea Născătoarei de Dumnezeu, 15 August.

II. Sărbători naționale :

1. Unirea Principatelor române, 24 Ianuarie (6 Febr.)
2. Proclamarea independenței României, 10/23 Maiu.
3. Ziua eroilor întru amintirea ostașilor căzuți în război, se serbează în ziua Înălțării Domnului (Maiu).
4. Ziua nașterii M. S. Regelui, 11/24 August.
5. Ziua nașterii M. S. Reginei, 46/29 Octomvrie.
6. Alipirea Ardealului, Bănatului și a ținuturilor românești din Ungaria la Regatul român (Adunarea națională dela Alba-Iulia), 18 Noemvrie (1 Dec.).

IANUARIE (Gorar) 31 zile.

Zilele		Călimdarul vechiu		Călimdarul nou
Sâmb.	1	(†) Tăier. impr. și S. Vas.	14	Felix

Dumineca înaintea Botezului, Marcu 1 gl. 5, v. 8.

Dum.	2	Silvestru	15	Maur
Luni	3	Pr. Malachia	16	Marcelin
Martți	4	Sinod Ap.	17	Antonie
Mercuri	5	Teop. și T.	18	Prisca
Joi	6	(†) Botezul Dnui)	19	Sara
Vineri	7	(†) Ioan Botezăt.	20	Fab. și Seb.
Sâmb.	8	C. George	21	Agnes

Dumineca după Botezul Domnului, Matei gl. 6, v. 9.

Dum.	9	M. Polieuct	22	Vincent
Luni	10	P. Grigorie	23	Log. Mar.
Martți	11	C. Teodosie	24	Timoteiu
Mercuri	12	M. Tațiana	25	Pavel
Joi	13	M. Ermil	26	Policarp
Vineri	14	PP. din Sin.	27	Ioan
Sâmb.	15	C. Pavel ●	28	Carol

Dumineca celor 10 Leproși, Luca 17 gl. 7, v. 10.

Dum.	16	Lanț. Ap. Petru	29	Francisc
Luni	17	C. Antonie	30	Martina
Martți	18	B. Atanasie	31	Petru Nol
Mercuri	19	C. Macarie	1	Febr. Ignat
Joi	20	(†) C. Eutimie	2	(†) Int. Dnui
Vineri	21	C. Maxim	3	Blasiu
Sâmb.	22	A. Timoteiu	4	Veronica

Dumineca Vameșului și a Fariseului, Luca gl. 8, v. 11.

Dum.	23	M. Clement	5	Agata
Luni	24	C. Xeni (	6	Dorotea
Martți	25	(†) P. Grig. T.	7	Romuald
Mercuri	26	Cuv. Xenofont	8	Idan
Joi	27	(†) Ioan Chrisost.	9	Apolonia
Vineri	28	P. Efrem, S.	10	Scolastica
Sâmb.	29	M. Ignatie	11	Eufrosina

Dumineca Fiiului rătăcit, Luca 15 gl. 1, v. 1.

Dum.	30	(†) SS. Vas. Gr. Ioan	12	Eulalia
Luni	31	Chir și Ioan O	13	Catarina

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

Cară gunoiul pe câmp. Drege uneltele ca să le ai gata când le vine vremea. În jurul pomilor adună zăpadă, ca să aibă pământul destulă umezeală la primăvară.

În serile lungi și în sărbători cetește cărți bune și foi. Nu-ți pară rău de câțiva bani și abonează o foale, trimițând banii înainte.

După fiecare răstignire urmează o înviere, după fiecare înviere, o cădere a judecătorilor nedrepti.

Timpul. 1—9 trig, [vifor și ger; 10 nor; 11—13 moină și vânt; 14—15 vifor cu zăpadă; 16—17 ger; 18—23 moină și vânt; 24—25 senin și vânt; 26 moină; 27—29 zăpadă; 30—32 moină.

Soarele. 1—15 răsare 7 ore 48 m., apune 4 ore 23 m. 16—31 răsare 7 ore 41 m., apune 4 ore 50 m.

FEBRUARIE (Făurar) 28 zile.

Zilele	Călin্দarul vechiu		Călin্দarul nou	
Martți	1	S. Muc Trifon	14	Valentin
Mercuri	2	(†) Intimp. Dlui	15	Faust
Joi	3	S. și drept. Simeon.	16	Iuliana
Vineri	4	Părintele Isidor	17	Constanța
Sâmb.	5	Mucenița Agatia)	18	Flavian

Dumineca lăsatului de carne, Matei 25 gl. 2, v. 2.

Dum.	6	Cuv. Păr. Vuc. Ep.	19	Conrad
Luni	7	Părintele Parteniu	20	Eleuteriu
Martți	8	M. M. Teod. Strat.	21	Eleonora
Mercuri	9	Mucenicul Nichifor	22	Petru C.
Joi	10	S. M. M. Haralamp.	23	Eberhard
Vineri	11	S. M. Muc. Vlasiu	24	Quatember
Sâmb.	12	Păr. Meletie Epc.	25	Matias Ap.

Dumineca lăsatului de brânză, Matei 6 gl. 3, v. 3.

Dum.	13	Părint. Martinian	26	Quinquag.
Luni	14	Cuv. Păr. Axente	27	Gothard
Martți	15	S. Apost. Onisim	28	Leandru
Mercuri	16	Muc. Pamfilii	1	Mart. Cenușa
Joi	17	M. M. Teodor Tir.	2	Simplițiu
Vineri	18	Măr. Leon Papa	3	Cuneg.
Sâmb.	19	Apostolul Archip	4	Casimir

Dumineca primă în Post, Ioan 1 gl. 4, v. 4.

Dum.	20	P. Leon Episcop	5	Invoc.
Luni	21	Părintele Timoteiu (	6	Friederic
Martți	22	Afl. m. SS. din Eg.	7	Toma Ap.
Mercuri	23	S. Muc. Policarp	8	Ioan Bogos.
Joi	24	(†) Afl. c. S. Ioan Bot.	9	C. Met. c. i.
Vineri	25	Păr. Tarasie Arch.	10	40 Muc.
Sâmb.	26	Păr. Porfirie Episc.	11	Heracliu

Dumineca a doua în Post, Marcu 2 gl. 5, v. 5.

Dum.	27	P. Procop. Decap.	12	Remin
Luni	28	Cuv. Păr. Vasiliu O.	13	Rosina.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

Până în 15 Februarie trebuie plătită darea directă pe pătrarul I. al anului, altcum de aci încolo se socotește camătă de întârziere după ea. Gunciuul cărat să'l imprăștii, ca pe când se dezghiață, să'i între zama în pământ. Fă răsadniță și samână răsaduri.

Alege grăunțele (bucatele) de sămânță și le cerne ca să le ai gata când pleci la sămănat.

Cârnațul lung e bun, datoria lungă, nu-i bună.

Nu te luă cu dracu la harță că rămii fără mustață...

Timpul. 1—9 senin, 14—17 ger, 19—29 moină și bine.

Soarele. 1—15 răsare 7 ore 25 m., apune 5 ore 02 m.; 16—28 răsare 7 ore 04 m., apune 5 ore 24 m.

MARȚIE (Mărțișor) 31 zile.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimdarul nou
Mărți	1 M. Eudochia	14 Matilda
Mercuri	2 M. Teodot	15 Login
Joi	3 M. Eutropiu	16 Heribert
Vineri	4 C. Gerasin	17 Gertrud
Sâmb.	5 M. Conon	18 Alexandru

Dumineca a treia în Post, Marcu 8 gl. 6, v. 6.

Dum.	6 SS. 42 Martiri	19 Oculi
Luni	7 M. Vasile)	20 Nichita
Mărți	8 C. Teofilact	21 Benedict
Mercuri	9 (†) SS. 40 Martiri	22 Paulina
Joi	10 M. Quadrat	23 Otto
Vineri	11 P. Sofronie	24 Gabrie
Sâmb.	12 P. Teofan	25 (†) Bunav.

Dumineca a patra în Post, Marcu 9 gl. 7, v. 7.

Dum.	13 P. Nichifor	26 Laetare
Luni	14 C. Benedict	27 Rupert
Mărți	15 M. Agap	28 Malcus
Mercuri	16 M. Sabin	29 Ciril
Joi	17 P. Alexiu	30 Guido
Vineri	18 P. Chiril Arch Ierus	31 Benjamin
Sâmb.	19 M. Chrisant.	1 Apr. Hugo

Dumineca a cincia în Post, Marcu 10 gl. 8, v. 8.

Dum.	20 PP. u. în Sava	2 Judica
Luni	21 Cuv. P. Iacob	3 Richard
Mărți	22 M. Vasile	4 Ambrosie
Mercuri	23 Cuv. Nicon (	5 Eusebiu
Joi	24 (†) C. Zaharia	6 Celestin
Vineri	25 (†) Bunavestire	7 Herman
Sâmb.	26 Sob. Voevod Gavriil	8 Adalbert

Dumineca Floriilor, Ioan 12 toate ale prasnucului.

Dum.	27 Dum Floriilor	9 Dum. Floriilor
Luni	28 Cuv. Ștef. f. de min.	10 Daniel
Mărți	29 Păr. Marcu episc. O	11 Papa Leo
Mercuri	30 Păr. Ioan Scar.	12 Papa Iuliu
Joi	31 C. Ipătie	13 Joia mare

APRIE (Prier) 30 zile.

Zilele		Călimdarul vechiu		Călimdarul nou
Vineri	1	(†) Vin. patim.	14	Tiburtiu
Sâmb.	2	C. Tit	15	Anastasia

Duminea Paștilor Ioan 1

Dum.	3	(†) Sf. Paști	16	(†) Sf. Paști
Luni	4	(†) Lunia Paștilor	17	(†) Lunia Paștilor
Marți	5	(†) Martia Paștilor	18	Apolonius
Mercuri	6	S. P. Eutichie)	19	Emma
Joi	7	P. George Ep. Mil.	20	Sulpițiu
Vineri	8	S. Isidon, Agaf și soții	21	Adolf
Sâmb.	9	S M. Eusipchie	22	Sot și Caius

Duminea a doua după Paști, a Tomei, Ioan 20 gl. 1, v. 1.

Dum.	10	S. M. Ter și Pomp	23	Arcasini
Luni	11	Mart Antipa	24	Adalbert
Marți	12	C. R. Vasiliu. ep. P.	25	Marcu Ev.
Mercuri	13	S. Muc. Artemon	26	Cletus Pr.
Joi	14	S. P. Mart. pap. Rom	27	Peregrin
Vineri	15	SS. A. Aristarch	28	Vitalis
Sâmb.	16	Mart. Agap., Irina, Chionia	29	Peter M.

Dum. a treia după Paști, a Mironosițelor, Marcu 15 gl. 2, v. 4.

Dum.	17	Cuv. Păr. Simeon	30	Miseric.
Luni	18	Păr. Ioan	1	Maiu Filip
Marți	19	Păr. Ioan c. d pest.	2	Atanasiu
Mercuri	20	Păr. Teodor triach.	3	† Afl. Cr.
Joi	21	S. M. Ianuarie (	4	Florian
Vineri	22	C. Teod. Sicheotul	5	Gothard
Sâmb.	23	(†) M. M. George	6	Ioan P.

Dum. a patra după Paști, a Slăbănogului, Ioan 5 gl. 3, v. 5.

Dum.	24	S. M. Sava Stratil.	7	Jubilat
Luni	25	S. Ap. și Ev. Marcu	8	Michail
Marți	26	S. Muc. Vasiliu	9	Gregoriu
Mercuri	27	S. Muc. Simeon	10	Gordian
Joi	28	Apost. Iason O	11	Mamertus
Vineri	29	SS. 9 M. din Chizic	12	Pancrat.
Sâmb.	30	Ap. Iacob	13	Servațiu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

Intoarce și cerne grâncle din coșuri. Alege cartofi (crumpenele) e sământă. Samănă cucuruz, cartofi, napi, plivește sămănăturile de pământ până nu dau în pău. Samănă inul și cânepa. Cătră sfârșitul iul se începe ogoritul. Nutrețul verde să'l dai cu grije la vite, ca să se umfle de el.

Altoiește pădureții cu cari ai întârziat. Pe timp frumos răsadni- se se țin descoperite. Samănă castravetii și pepenii. Răsădește salata curechiul (varza) de vară. Scoală vița și o cercuește.

Procum ingerii cu spada de foc naintea raiului, așa mintea să nă strajă la poarta inimii!

Timpul. 1—2 bine, ploaie cu vânt, 4—20 bine, 21—22 vânt ploaie, 23—24 vânt, 25—26 bine, 27—29 ploaie, 30 vânt.

orele. 1—15 răsare 5 ore 29 m., apune 6 ore 38 m.; 16—30 răsare 5 ore 01 m., apune 6 ore 56 m.

MAIU (Florar) 31 zile.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimdarul nou
Dum. a cincea după Paști, a Samarineancei, Ioan 4 gl. 4, v. 7.		

Dum.	1	Pr. Ieremia	14	Cantate
Luni	2	P. Atanasie	15	Sofie
Mărți	3	Muc. Tim. și Maiva	16	Guniild
Mercuri	4	M. Pelagia	17	Pascalie
Joi	5	M. Irina)	18	Venanțiu
Vineri	6	S. și dreptul Iov	19	Iosif
Sâmb.	7	M. Acație	20	Bernhard

Dumineca a șasea după Paști, a Orbului, Ioan 9 gl. 5, v. 8.

Dum.	8	(†) A. și E. Ioan	21	Rogate
Luni	9	Păr. Isaia	22	Elena
Mărți	10	Ap. Sim. Zil.	23	Desideriu
Mercuri	11	M. Mochie	24	Ioana
Joi	12	Inălțarea Domnului	25	(†) In. Dlui
Vineri	13	Mta Glicheria O	26	Filip
Sâmb.	14	Muc. Isidor	27	Lucian

Dum. șaptea după Paști, a SS. Părinți, Ioan 17 gl. 6, v. 10.

Dum.	15	C. P. Pachomie	28	Wilhelm
Luni	16	Cuv. Teod. sfințitul	29	Maxim
Mărți	17	Ap. Andronic	30	Ferdinand
Mercuri	18	M. Teodot	31	Angela
Joi	19	M. Patrachie	1	Iunte Nic.
Vineri	20	M. Talaleu (	2	Erasmus
Sâmb.	21	(†) Const. și Elena	3	Clotilda

Dumineca Rusaliilor Ioan 7.

Dum.	22	(†) Rosalile	4	(†) Dum. Ros.
Luni	23	(†) Lunia Rus.	5	(†) Lunia Ros.
Mărți	24	Cuv. P. Simeon	6	Norbert
Mercuri	25	Afl. cap. Sf. Ioan	7	Robertus
Joi	26	A. Carp	8	Medardus
Vineri	27	Sf. Mart. Terapont O	9	Primus
Sâmb.	28	M. Eladie	10	Margareta

Dumineca primă după Rusalii, a tuturor SS., gl. 8, v. 1.

Dum.	29	M. Teodosia	11	Trinitatea
Luni	30	P. Isachiu	12	Vasilie
Mărți	31	M. Ermin	13	Tobias

IUNIE (Cireșar) 30 zile.

Zilele	Călindarul vechiu	Călindarul nou
Mercuri	1 S. M. Iustin filios.	14 Antonia
oi	2 S. P. Nichifor	15 (†) Joia verde
Vineri	3 S. M. Luchian	16 Beno
âmb.	4 S. P. Mitrofan)	17 Adolf

Dumineca a doua după Rusalii, Matei 4 gl. 1, v. 2.

Dum.	5 S. M. Doroteiu	18 Gervasiu
uni	6 Cuv. Păr. Visarion	19 Iuliana
Marți	7 Sf. mart Teodor	20 Silverius
Mercuri	8 Muc. Teodor Strat.	21 Aloisiu
oi	9 C. P. Chiril	22 Marțial
Vineri	10 M. Timoteiu	23 Edeltrud
âmb.	11 A. Varnava	24 Botez. Ioan

Dumineca a treia după Rusalii, Matei 6 gl. 2, v. 3.

Dum.	12 Cuv. P. Onufriu ●	25 Prosper
uni	13 Mța. Achilina	26 Ieremia
Marți	14 Prorocul Eliseu	27 Ladislau
Mercuri	15 Prorocul Amos	28 Leon Papa
oi	16 S. Tihon. f. de min.	29 (†) Pet. Pav.
Vineri	17 Muc. Manuil	30 Paul Ged.
âmb.	18 Muc. Leontie	1 Iul. Teod.

Dumineca a patra după Rusalii, Matei 8 gl. 3, v. 4.

Dum.	19 Ap. Iuda frat. Dlui (	2 Cerc. Mar.
uni	20 S. Muc. Metodi	3 Corneliu
Marți	21 Muc. Iulian	4 Udalric
Mercuri	22 Muc. Evsevie Epc.	5 Domițiu
oi	23 Mucenița Agripina	6 Isaia Pror.
Vineri	24 (†) Nașt. S. Ioan Bot.	7 Vilibald
âmb.	25 Mucenița Fevronia	8 Chilian

Dumineca a cincea după Rusalii, Matei 8 gl. 4, v. 5.

Dum.	26 Cuv. P. David O	9 Anatalia
uni	27 Cuv. P. Samson	10 Amalia
Marți	28 Adc. m. Chir. și Ion	11 Piu Pap.
Mercuri	29 (†) SS. Ap. Petr. și Pav.	12 Enric
oi	30 (†) Sob. SS. Apostoli	13 Margareta

Îunie — Insemnări.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

În Iunie se face înștiințarea puștilor și vânatului pentru dare.

Urmează cu cositul. Clăile de fân, trifoiu, luțernă, asigură-le focului. Napii sămânați de timpuriu sapă-i, iar pe cei de mai târziu rărește-l. Sapă a douăoară. Zmulge spicele de săcară din holda de grâu.

Samăna ridichi de iarnă. Sapă pepenii. Rupe vârful alului ca să dea în căței. Uscă cireșe, strugurei, vișine și opărește păstăi pentru mănă.

Du-te la examenul copiilor și vezi ce spor au făcut.

Timpul. 1—3 vânt și ploaie, 4—6 vânt și cald, 7—24 ploaie și vânt, 25—27 bine, 28—30 vânt și ploaie.

oarele. 1—15 răsare 4 ore 03 m., apune 7 ore 54 minute;
16—30 răsare 4 ore 03 m. apune 8 ore 00 m.

IULIE (Cuptor) 31 zile.

Zilele		Călimdarul vechiu		Călimdarul nou
Vineri	1	Cosma și Damian	14	Bonavent
Sâmb.	2	Vest. Mariei	15	Desp. Ap.

Dumineca a șasea după Rusalii, Matei 9 gl. 5, v. 6.

Dum.	3	M. Iacint	16	Rut
Luni	4	P. Andreiu)	17	Alexe
Mărți	5	P. Atanasie	18	Frideric
Mercuri	6	C. Sisoe	19	Aurelia
Joi	7	C. Toma	20	Pr. Ilie
Vineri	8	M. Procopie	21	Praxedis
Sâmb.	9	M. Pancrație	22	Maria Mag.

Dumineca a șaptea după Rusalii, Matei 9 gl. 6, v. 7.

Dum.	10	SS. 45 Mucenici	23	Apolinarie
Luni	11	M. Eufemia ●	24	Cristina
Mărți	12	Proclu, Ilarie	25	Iacob
Mercuri	13	Sin. Arch.	26	Ana
Joi	14	A. Achila	27	Pantelim
Vineri	15	M. Ciriac	28	Inocent
Sâmb.	16	M. Antinogen	29	Marta

Dumineca a opta după Rusalii, Matei 14 gl. 7, v. 8.

Dum.	17	M. Marina	30	Avdon
Luni	18	M. Emilian (	31	Ignat L.
Mărți	19	C. Macrina	1	Aug. Petru
Mercuri	20	(†) S. Proroc Ilie	2	Portuncula
Joi	21	C. Sim. și Ioan	3	August
Vineri	22	Maria Magdalena	4	Stefan
Sâmb.	23	M. Trofim	5	M- Schnee

Dumineca a noua după Rusalii, Matei 14 gl. 8, v. 9.

Dum.	24	M. Cristina	6	Schimb I. f.
Luni	25	Adorm. S. Ana ○	7	Caietan
Mărți	26	M. Ermollau	8	Ciriac
Mercuri	27	(†) M. Pantelimon	9	Roman
Joi	28	A. Prohor	10	Laurențiu
Vineri	29	Calinic	11	Tiburțiu
Sâmb.	30	Ap. Sila	12	Clara

Dumineca a zecea după Rusalii, gl. 1, v. 10.

Dum.	31	D. Eudochim	13	Caisan
------	----	-------------	----	--------

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

E vremea secerii. Asigură-ți stogurile contra focului. Miriștea ară-o ca să direcționeze pământul. Culege inul timpuriu și cânepa vâratlică. Plivește viile, dar nu pe timp prea cald, că sufer strugurii.

Cât poți nu vinde bucatele acum, ci lasă-le pe când au preț mai bun.

Varza cu omide udă-o cu apă din toplo, ori cu apă săpunită. Trimite abonamentul la foi pe jumătatea a doua a anului, că banii dați pe foi și cărți, sunt ca sămânța ce aduce rod bogat.

A iubi din toată inima și nesfârșit, nu știe decât mama!

Timpul. 1—5 ploaie, 6—11 bine, 12—17 ploaie, 18—22 bine, 23—24 ploaie, 25—31 bine.

Soarele. 1—15 răsare 4 ore 11 m., apune 7 ore 57 minute;
16—31 răsare 4 ore 25 m., apune 7 ore 46 m.

SEPTEMBRIE (Răpchiune) 30 zile.

Zilele	Călimdarul vechiu		Călimdarul nou
Joi	1 (†) Cuv. Sim. Stâlp.)	14	Inălț. S. †
Vineri	2 Muc. Mamant	15	Nicodem
Sâmb.	3 Muc. Antim	16	Ludmila

Duminea a 15-a după Rusalii, Matei 21 gl. 6, v. 4.

Dum.	4 M. Vav. și Moisi P.	17	Lambert
Luni	5 Pror. Zaharia	18	Toma Ap.
Mărți	6 Minunea Ar. Mich.	19	Ianuariu
Mercuri	7 Muc. Sozont	20	Eustachi
Joi	8 (†) Nast. Născ. de D. ●	21	Mateiu
Vineri	9 (†) PP. Ioach. și Ana	22	Mauriciu
Sâmb.	10 Mucenița Minodora	23	Tecla

Dum. a 16-a după Rusalii, (In. Inălț. Sf. Cruci), Ioan 3 gl. 7, v. 5.

Dum.	11 Cuv. Teodora	24	Gerharg
Luni	12 Muc. Antonom	25	Cleofas
Mărți	13 Muc. Corneliu Sut.	26	Cipriand.
Mercuri	14 (†) Inălț. S. Cruci	27	Cos și D.
Joi	15 Muc. Nichita Rom.	28	Venț. rema
Vineri	16 Mța Eutimia	29	Michail Ar.
Sâmb.	17 Mucenița Sofia	30	Ieronim

Dum. a 17-a după Rusalii, (După In. Sf. Cruci), Marcu 8 gl. 8, v. 6.

Dum.	18 Cuv. Eumeniu	1	Oct. Rem.
Luni	19 Muc. Trofim	2	Leodegar
Mărți	20 Muc. Eustatiu	3	Candid Oct.
Mercuri	21 Apost. Codrat	4	Franc. Sef.
Joi	22 Muc Foca sfințitul O	5	Placid
Vineri	23 (†) Zăm. S. Ioan Bot.	6	Bruno
Sâmb.	24 Mța Tecla	7	Iustina

Duminea a 18-a după Rusalii, Luca 1 gl. 1, v. 7.

Dum.	25 Cuv. Eufrosina	8	Brigita
Luni	26 (†) Ad. S. Ioan Ev.	9	Dionisiu
Mărți	27 Muc. Calistrat	10	Franc. Bor.
Mercuri	28 Cuv. Hariton	11	Emilian
Joi	29 Cuv. Chiriac	12	Maximilian
Vineri	30 Muc. Gregoriu)	13	Coloman

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

Urmează cu imblătital. Bucatele din hambare întoarce-le cât de des. Gătește cele trebuincioase pentru culesul viilor. Curăță și acrisează pivnița și cămara. Incepe sămănatul de toamnă. Spre sfârșit începe scoaterea cartofilor, alege-i și-i așează pe iarnă.

Sapă și udă des țelerul. Cară nisip în pivniță. Culege poamele. Alege numai pe cele sănătoase de pus pe iarnă.

Se încep școalele. Dă copiii la școală, cumpără-le cărți și toate cele de lipsă, și îndeamnă-i să învețe, că spre binele lor va fi.

Timpul. 1—13 bine, 13 ploaie, 14—19 vânt și ploaie, 20—23 bine, 24—25 brumă, 26—28 ploaie, 28—30 bine.

Soarele. 1—15 răsare 5 ore 28 m., apune 6 ore 26 minute;
16—30 răsare 5 ore 47 m., apune 5 ore 57 m.

OCTOMVRIE (Brumărel) 31 zile.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimdarul nou
Sâmb.	1 Ap. Anania	14 Calist

Dumineca a 19-a după Rusalii, a SS. Părinți, gl. 2, v.

Dum.	2	M. Ciprian	15	Teresia
Luni	3	M. Dionisie	16	Gal
Mărți	4	P. Ierotei	17	Hedvig
Mercuri	5	M. Haritina	18	Luca
Joi	6	Ap. Toma	19	Ferdinand
Vineri	7	M. Sergie ●	20	Vendelin
Sâmb.	8	C. Palagia	21	Ursula

Dumineca a 20-a după Rusalii, Luca gl. 3, v. 9.

Dum.	9	Ap. Iacob	22	Cordula
Luni	10	M. Eulampie	23	Ioan
Mărți	11	Ap. Filip	24	Rafail
Mercuri	12	M. Prob.	25	Crisant
Joi	13	M. Carp.	26	Amand
Vineri	14	(†) Cuv. Parasch. (	27	Sabina
Sâmb.	15	M. Lucian	28	Simeon

Dumineca a 21-a după Rusalii, Luca gl. 4, v. 10.

Dum.	16	M. Login	29	Narcis
Luni	17	A. Osie	30	Claudie
Mărți	18	A. și Ev. Luca	31	Volfgang
Mercuri	19	Pr. Ioil	1	Nov. T. S.
Joi	20	M. Artemie	2	Pomp. Răp.
Vineri	21	C. Ilarion	3	Hubert
Sâmb.	22	P. Averchie ○	4	Carol

Dumineca a 22-a după Rusalii, Luca gl. 5, v. 11.

Dum.	23	Iacob fr. Dlui	5	Emeric
Luni	24	M. Areta	6	Leonhard
Mărți	25	M. Marcian	7	Engelbert
Mercuri	26	(†) M. Muc. Dim.	8	Gottfried
Joi	27	M. Nestor	9	Teodor
Vineri	28	M. Terenție	10	Andrieu
Sâmb.	29	M. Anastasie	11	Martin

Dumineca a 23-a după Rusalii, Luca gl. 6, v. 1.

Dum.	30	M. Zenoviu)	12	Cunibert
Luni	31	Ap. Eustachie	13	Stanislau

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

În luna aceasta se plătește darea de câștig ci. și darea pentru scutire de miliție.

Isprăvește cu îmblătitul, de mai ai. Așează paiele și le asigură contra focului. Direge coperișele de pae.

Urmează cu culesul poamelor. — Să nu le culegi în timp ploios, căci putrezesc. Straturile rămase goale trebuie săpate și gunolte. Răsădește sălata de iarnă, începe tălatul curechiului și-l așază bine în pivniță.

Din banii ce'i capeti pe bucate, poame, etc. rupe o părticică și cumpără-ți cărți bune, pe cari să le citești cu ai tăi în scriile iungi de iarnă, ca să-ți aduni cunoștințe folositoare.

Timpul. 1—10 nor și vânt, 11—14 vânt, 15—16 liniște, 17—22 bine și vânt, 23—24 ploaie, 25—26 ceață 27—29 nor și vânt, 30—31 ploaie.

Soarele. 1—15 răsare 6 ore 06 minute, apune 5 ore 29 min.
16—31 răsare 6 ore 26 minute, apune 5 ore 02 min.

NOEMVRIE (Brumar) 30 zile.

Zilele	Călin্দարul vechiu	Călin্দարul nou
Mărți	1 SS. Cosma și Dan.	14 Venerant
Mercuri	2 Muc. Achindin	15 Leopold
Joi	3 Muc. Achepsima	16 Otmar
Vineri	4 Cuv. Ioanichiu	17 Gregoriu
Sâmb.	5 Muc. Galaction	18 Odo Egum.

Dumineca a 24-a după Rusalii, Luca 7 gl. 7, v. 2.

Dum.	6 Pavel Arch. Țar. ●	19 Elisabeta
Luni	7 S. 33 M. din Melit	20 Felice
Mărți	8 (†) Ar. Mich. și Gayr.	21 Intr. Născ.
Mercuri	9 Muc. Onisifor	22 Cecilia
Joi	10 Apost. Erast	23 Climent
Vineri	11 Muc. Victor, Mina	24 Ioan Zlat.
Sâmb.	12 S. Ioan milostivul	25 Catarina

Dumineca a 25-a după Rusalii, Luca 8 gl. 8, v. 3.

Dum.	13 (†) S. I. G. de aur (	26 Conrad
Luni	14 (†) S. Apostol Filip	27 Virgiliu
Mărți	15 M. Gurie. Post. N. C.	28 Sosten
Mercuri	16 S. Ap. Ev. Mateiu	29 Saturnin
Joi	17 Pr. Grigoriu Ep. N.	30 Andreiu. A.
Vineri	18 Muc. Platon	1 Dec. Eligiu
Sâmb.	19 Pror. Avdiu	2 Bibiana

Dumineca a 26-a după Rusalii, Luca 9 gl. 1, v. 4.

Dum.	20 Cuv. Grigoriu Dec.	3 Franc. Xav
Luni	21 (†) Intr. în biserică O	4 Barbara
Mărți	22 S. Apost. Filimon	5 Sava
Mercuri	23 Păr. Amfilochiu	6 Nicolau
Joi	24 PP. Clim. și Petru	7 Ambrosiu
Vineri	25 S. Mța Ecaterina	8 (†) Z. Născ.
Sâmb.	26 Cuv. Alipiu	9 Leucadia

Dumineca a 27-a după Rusalii, Luca 9 gl. 2, v. 5.

Dum.	27 Muc. Iacob Pers.	10 Iudit
Luni	28 Cuv. Ștefan cel nou)	11 Damasch.
Mărți	29 Muc. Paramon	12 Maxentiu
Mercuri	30 (†) Apost. Andreiu	13 Lucia

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povețe

Până la 15 Noemvrie se plătește darea pe pătrarul din urmă al anulului.

Urmează a întoarce și ciurii bucatele din grâнар. Grijește-te de emne pe iarnă.

Ingroapă napii și cartofii. Urmează cu ogorul pentru primăveri. ară gunoiiu. fă șanțuri ori lezituri unde trebuie.

Sapă gropile pentru pomii ce voești să'i sădești la primăvară. ltoi mai tineri și mai gingași trebuie învăliți cu paie ori trestie. Legu- nele de iarnă acopere-le cu paie, frunze ori rogojini.

Timpul. 1—4 bine, 5—9 vânt și zăpadă, 10—14 frig, 15—17 bine, 18—19 ploaie, 20—21 bine, 22—23 ceață, 24 ploaie, 25—26 bine, 28—30 ger.

Soarele. 1—15 răsare 6 ore 58 m., apune 4 ore 29 minute; 16—30 răsare 7 ore 19 m., apune 4 ore 14 m.

DECEMBRIE (Indrea) 31 zile.

Zilele	Călimdarul vechiu	Călimdarul nou
Joi	1 Pr. Naum	14 Nicasie
Vineri	2 Pr. Avacum	15 Celian
Sâmb.	3 Pr. Sofronie	16 Adelaida

Dumineca a 28-a după Rusalii, Luca 12 gl. 3. v. 6.

Dum.	4 M. Varvara	17 Lazar
Luni	5 (†) C. Sava ●	18 Grațian
Martți	6 (†) Păr. Nicolae	19 Nemesia
Mercuri	7 P. Ambrosie	20 Liberat
Joi	8 C. Patapie	21 Ap. Toma
Vineri	9 Zem. S. Anei	22 Dimitrie
Sâmb.	10 M. Mina	23 Victoria

Dumineca a 29-a după Rusalii, Luca 13 gl. 4. v. 7.

Dum.	11 C. Daniil	24 Ad. și Eva
Luni	12 P. Spiridon	25 (†) Nașt. D.
Martți	13 M. Auxentiu (	26 (†) St. M.
Mercuri	14 M. Tirsuj / Central University	27 Ev. Ioan
Joi	15 M. Eleuterie	28 Pruncii n.
Vineri	16 Pr. Ageu	29 Ap. Toma
Sâmb.	17 Pr. Daniil	30 David

Dumineca a 30-a după Rusalii, Luca 14 gl. 5. v. 8.

Dum.	18 M. Sebastian	31 Silvestru
Luni	19 M. Bonifaciu	1 Ian. 1923
Martți	20 M. Ignatie ⊙	2 Macarie
Mercuri	21 M. Iuliana	3 Genoveva
Joi	22 M. Anastasia	4 Titu
Vineri	23 SS. 10. Mart.	5 Telesfor
Sâmb.	24 M. Eugenia	6 (†) Epifania

Dumineca a 31-a d. Rus. (a Nașt. Dlui), Matei 1 gl. 6. v. 9.

Dum.	25 (†) Nașterea Dlui	7 Isidor
Luni	26 (†) Sob. Pr. Născ.	8 Sever
Martți	27 (†) Ap. și Arch. Ștefan	9 Iulian
Mercuri	28 20 mii Mart.)	10 Pavel
Joi	29 Pruncii uciși de Irod	11 Higin
Vineri	30 M. Anasia	12 Ernest
Sâmb.	31 C. Melania	13 Ilarie

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sfaturi și Povește

Urmează a întoarce bucatele. Procură sau fă uncelele nouă de vei avea lipsă; apucă-te de dresul celor stricate. Pune gheață în ur, dacă ai. Când e vremea potrivită cară gunoiu, ba une-ori poți să-ți faci și gunoierie pentru primăveri. Pivnița să fie totdeauna bine acrită. Când e frig, astupă ferestrele pivniței cu gunoiu păios.

Vezi cum te așezi cu slugile pe viitor.

Trage-ți socoteala de ce ai făcut și ce n'ai făcut în anul acesta, și să știi ce și cum e mai bine să porcezi în viitor.

Timpu. 1—4 bine, 5 nor, 6—9 vifor cu zăpadă, 10—15 nor și vifor, 16—20 bine, 21—23 ceață, 24—25 nor și frig, 26 vânt cu zăpadă, 27—29 nor, 30—31 zăpadă.

---

rele. 1—15 răsare 7 ore 36 min., apune 4 ore 07 minute.
16—31 răsare 7 ore 47 min., apune 4 ore 10 minute.

T a r i f u l

POȘTAL, TELEGRAFIC ȘI TELEFONIC

în vigoare dela 1 August 1920.

In serviciul intern de poștă, telegraf și telefon se vor percepe, cu începere dela 1 August 1920, următoarele taxe :

A. Poșta.

I.

Serviciul corespondențelor simple.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lei B.

Art. 1. — Pentru o scrisoare simplă adresată fie loco, fie în orice altă localitate din țară, având greutatea până la inclusiv 20 grame.

30

Pentru fiecare 20 grame sau fracțiune de 20 grame în plus, câte . . . . .

25

Scrisorile nefrancate se taxează la destinație cu dublul taxelor de francare ; iar cele insuficient francate, cu dublul insuficienței ; cu toate acestea, scrisorile nefrancate adresate militarilor grade inferioare în timp de războiu se remit acestora scutite de taxe ; iar în timp de pace, scrisorile nefrancate adresate militarilor grade inferioare lucazarmați și jandarmilor rurali, se încarcă la destinație, în sarcina acestora cu taxele de francare simple.

Art. 2. — Pentru cărțile poștale închise . . . .

30

Art. 3. — Pentru cărțile poștale simple . . . .

20

Art. 4. — Cărțile poștale deschise din industria privată, când sunt complet francate, se tratează ca cele emise de Stat ; introduse în plicuri deschise, ori trecând peste dimensiunile reglementare, se tratează ca scrisori.

Art. 5. — Pentru imprimate, de fiecare 50 grame

sau fracțiuni de 50 grame câte . . . . . —10
 Imprimaturele se admit până la 2 kilograme greutate;
 iar cele pentru uzul orbilor până la 3 kgr.

Art. 6. — Pentru ziare, putând fi însoțite și de
 suplimentul lor, precum și pentru publicațiunile peri-
 odice care apar cel puțin odată pe lună, de fiecare 50
 grame sau fracțiuni de 50 grame câte . . . . . —03

Pentru pachete, conținând mai multe foi din a-
 același ziar sau ziare și publicațiuni periodice, ce apar în
 aceeași redacție, de fiecare 100 grame sau fracțiuni de
 100 grame câte . . . . . —05

Astfel de pachete se admit până la maximum 5
 kilograme greutate.

Art. 7. — Pentru cărțile de vizită în plicuri des-
 chise, dacă nu conțin mai mult de 5 cuvinte adoptate
 în formulele uzuale de felicitări sau politete, de fiecare
 plic câte . . . . . —25

Dacă nu îndeplinesc condițiunile de mai sus, se
 tratează ca scrisori.

Art. 8. — Pentru hârtiile de afaceri, până la greu-
 tatea de 100 grame . . . . . —50

Pentru fiecare 50 grame sau fracțiune de 50 grame
 în plus câte . . . . . —23

Hârtiile de afaceri se admit până la maximum 2
 kilograme greutate de fiecare trimitere.

Art. 9. — Pentru probele de mărfuri, până la greu-
 tate de 100 grame . . . . . —50

Pentru fiecare 50 grame sau fracțiune de 50 grame
 în plus câte . . . . . —10

Probele de mărfuri se admit până la maximum 350
 grame greutate. Cu toate acestea, probele de cereale se
 pot admite până la greutatea de 550 grame de fiecare
 trimitere ; iar probele de semințe de gândaci de mătăasă
 numai până la 15 grame greutate și probele de mătăasă
 numai până la 50 grame greutate.

Art. 10. — Pentru trimiterile de sub articolele 3,
 4, 5, 6, 7, 8, și 9 francarea integrală la prezentare este
 obligatorie, contrariu obiectele respective se restituie
 prezentatorilor ; iar când aceștia sunt necunoscuți, sau
 plecați, cad în rebut.

Art. 11. — Imprimarele, hârtiile de afaceri și probele de mărfuri se pot expedia și grupate, aplicându-li-se în acest caz taxele trimiterei celei mai urcate și limita greutății și volumului celei mai reduse.

II.

Serviciul corespondențelor înregistrate, cu adevărire de primire și încărcate cu ramburs.

Art. 12. — Trimiterile de sub art. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, și 9 se pot depune și înregistra ca *recomandate*, percepându-se, pentru fiecare obiect în parte, pe lângă taxele de francare respective și un drept fix de . . . . . 1.—

Art. 13. — Trimiterile recomandate specificate la art. 12 precedent, se pot depune și cu *aviz de primire*, percepându-se, pe lângă taxele respective de francare și recomandare, pentru fiecare obiect în parte și un drept fix de . . . . . 1.—

Pentru o foaie de reclamațiune se va percepe aceeași taxă de . . . . . 1.—

Art. 14. — Trimiterile recomandate pot fi *încărcate cu ramburs*, până la 1.000 lei, percepându-se, pe lângă taxele respective de francare și recomandare, un drept fix de fiecare trimitere de . . . . . —50

Acest drept se percepe prin timbre poștale, care se aplică pe obiectul respectiv, pe lângă timbrele ce reprezintă taxa de francare și recomandare.

Sumele încasate din rambursuri se convertesc în mandate poștale deducându-se mai întâiu taxele prevăzute pentru mandatele poștale.

III.

Serviciul abonamentelor la căsuțe poștale.

Art. 15. — Abonamentele la căsuțele poștale se fixează astfel :

a) Pentru o căsuță simplă lunar	20.—
b) Pentru o căsuță dublă	30.—

IV.

**Serviciul corespondențelor adresate
poste-restante.**

Art. 16. — Corespondența poștală simplă și re comandată, mandatele mesageriile cum și corespondența telegrafică adresată poste-restante se supune la înmânare pentru fiecare obiect în parte, la un drept fix de . . . . . —50

V.

**Serviciul abonamentelor la ziare și
publicațiuni periodice.**

Art. 17. — Pentru abonamentele la ziare și publicațiuni periodice ce apar în cuprinsul regatului, făcute prin intermediul oficiilor poștale, pe lângă costul abonamentelor fixate de administrațiile respective și taxele de francare prevăzute la articolul 6, se mai percepe de fiecare ziar în parte, fie că abonamentul este trimestrial, semestrial sau anual, un drept fix de . . . . . 2—

VI.

Serviciul mandatelor.

Art. 18. — Costul cartonului mandat în care se cuprinde și plata la domiciliu . . . . . —25

Art. 19. — Pentru mandatele până la 100 lei, de fiecare 25 lei sau fracțiune de 25 lei câte . . . . . —50

Art. 20. — Pentru mandatele mai mari de 100 lei, inclusiv 1.000 lei, afară de taxa de 2 lei, cuvenită pentru prima sută de lei, se percepe de fiecare 100 lei sau fracțiune de 100 lei câte . . . . . 1—

Art. 21. — Pentru mandatele expediate prin telegraf pe lângă taxele poștael prevăzute de art: 18, 19, și 20 precedente, se mai percepe un drept telegrafic fix de . . . . . 5—

Taxele de sub art. 18, 19 și 20 se percep prin timbre aplicate pentru mandatele postale pe cartonul-mandat și pentru cele telegrafice pe verso registrului de prezentare unde au fost înscrise, iar taxa telegrafică de sub art 21 se percepe în numerar prin registrul de prezentarea telegramelor.

Mandatele telegrafice cu indicațiuni eventuale sau completate cu corespondența particulară nu sunt admise.

Art. 22. — Pentru un aviz de primire poștal . . . . . 1—

VII.

Serviciul de încassarea valorilor.*(Cupoane și efecte de comerț.)*

Art. 23. — Plicurile cu *valori de încassat* se supun, pe lângă taxele de francare și recomandare prevăzute sub art. 12, la un drept fix de fiecare trimitere în parte de . . . . . 1.—

Atât taxele ordinare de francare și recomandare cât și dreptul fix de 1 leu, se încasează prin timbre aplicate pe plicurile trimiterilor respective.

VIII.

Serviciul Mesageriilor.

În serviciul mesageriilor, taxele se fixează după greutatea și valoarea trimiterilor astfel :

1) taxele pe greutate.

Art. 24. — Pentru pachete, gropuri și cassette de fiecare kilogram sau fracțiune de kilogram câte . . . . . 1.—

Art. 25. — Pentru scrisori de valoare aceleași taxe ca pentru scrisorile recomandate (art. 12)

2) taxele pe valoare.

Art. 26. — Pentru pachete, gropuri, cassette și scrisori de valoare până la 10.000 lei valoare, de fiecare mie lei sau fracțiune de mie câte . . . . . 2.—

Iar pentru excedent de fiecare mie de lei sau fracțiune de mie câte . . . . . 1.—

Art. 27. — Pentru pachetele voluminoase, sau fragile taxele pe greutate și valoare vor fi îndoit

Art. 28. — Pentru obiectele de mesagerii încărcate cu ramburs se percepe, pe lângă taxele de francare pe greutate și valoare prevăzute mai sus, o taxă fixă de . . . . . 1.—

Taxele prevăzute la art. 24, 25, 26, 27 și 28 precedente se percep număi în numerar și obligatoriu la prezentare.

Art. 29. — Pentru obiectele de mesagerii expediate cu aviz de primire, pe lângă taxele de francare pe greutate și valoare specificate la art. 24, 25, 26 și eventual 27 și 28 de mai sus, se mai percepe un drept fix de . . . . . 1.—

Art. 30. — Pentru predarea la domiciliu a pachetelor, în localitățile unde administrația are organizat

serviciul de transport al pachetelor la domiciliu se percepe la destinație un drept de factaj de fiecare obiect în parte pentru pachetele până la 5 kilograme greutate de . . . . . 1'—
și pentru pachetele mai grele de 5 kgr. câte . . . . . 2'—

Art. 31. — Pentru fiecare pachet, grop, cassetă sau scrisoare de valoare, care nu s'a ridicat dela oficiu în termen de 3 zile libere, dela data primirii avizului, se percepe pentru fiecare zi, ce trece peste termenul de mai sus, un drept fix de magazinaj pe zi de . . . . . —50

Taxele prevăzute la art. 30 și 31 precedente nu se anulează în caz când obiectele de mesagerii se înapoiază la origină, sau se reexpediază în alte localități.

Art. 32. — Obiectele de mesagerii, reexpediate în altă localitate sau înapoiate la origină, se încarcă prin facturi cu taxele inițiale pe greutate și valoare, la care se mai adaugă eventual și taxele de factaj și magazinaj.

Art. 33. — Pentru obiectele de mesagerii de toate felurile, retrase înainte de expediere, nu se restituie taxele percepute.

BCU Cluj / CeJIX University Library Cluj

Serviciul birourilor poștale de vămire.

Art. 34. — Pentru îndeplinirea formalităților vamale și aducerea la domiciliu . . . . . —25

Art. 35. — Pentru formarea fiecărei declarațiuni de import sau export :

a) Dacă declarația coprinde până la 3 colete inclusiv, un drept fix de . . . . . 2'—

b) Dacă declarația coprinde mai mult de 3 colete un drept fix de . . . . . 3'—

Art. 36. — Pentru manipulație :

a) De fiecare colet un drept fix de . . . . . 2'—

b) De fiecare pachet un drept fix de . . . . . 3'—

Art. 37. — Pentru coletele și pachetele cari nuse vor ridica în termen de 3 zile libere dela predarea avizului, un drept fix de magazinaj pe zi de . . . . . 1'—

Art. 38. — Pentru contestații, pe lângă taxele dela art. 34, 35 și 36 precedente, de fiecare operațiune un drept fix de . . . . . 1'—

Art. 39. — Pentru coletele inportate cu drept de export de fiecare operațiune, pe lângă taxele dela art. 31, 35 și 36 un drept fix de . . . . . 2—

Art. 40. — Pentru formalitățile de export cu dreptul de import un drept fix de . . . . . 2—

X.

Servicii poștale eventuale.

Art. 41. — Restituirea obiectelor și documentelor găsite în corespondențele rebut, se face în schimbul unui drept fix de . . . . . 3—

B. TELEGRAFUL.

XI.

Serviciul telegrafiei.

Art. 42. — Pentru *telegramele ordinare* de fiecare cuvânt . . . . . —25

Telegramele de presă (Z) prezentate de corespondenții formal autorizați ai ziarelor, publicațiilor periodice, sau agențiilor de publicitate între orele 18—7, în serviciul intern, beneficiază de o reducere de 50% din taxa ordinară pe cuvânt. Această reducere nu se aplică taxelor eventuale pentru indicațiuni speciale, ca urgență, adevărare de primire etc. . .

Cărțile de vizită telegrafice de fiecare bucată, fără prejudiciul taxelor prevăzute la art. 52, 53 și 54, când va fi cazul 250

Art. 43. — Pentru *Telegramele urgente (D)* întreitul taxei ordinare pe cuvânt.

Art. 44. — Pentru *telegramele cu răspuns plătit (R P)* taxa ordinară pe cuvânt, plus taxa odinară pe cuvânt a unei telegrame echivalentă cu numărul cuvintelor cerute ca răspuns.

Când răspunsul plătit se cere a fi urgent (R P D) această din urmă taxă va fi întreită.

Art. 45. — Pentru *telegramele colacionate (P C)*, oșebit de taxa ordinară pe cuvânt, încă jumătate din această taxă.

Art. 46. — Pentru telegramele cu adevărire de primire telegrafică (P C) oșebit de taxa ordinară pe cuvânt, un drept fix de 2-50

Art. 47. — Pentru telegramele cu adevărire de primire poștală (P C P), oșebit de taxa ordinară pe cuvânt, un drept fix de . . . . . 1—

Art. 48. — Pentru telegramele multiple (T M), oșebit de taxa ordinară pe cuvânt, de fiecare copie, ce nu trece de 100 cuvinte, un drept fix de . . . . . 2—

Când telegrama este mai mare de 100 cuvinte, dreptul fix precedent se percepe și pentru fiecare 100 sau fracțiune de 100 cuvinte ce prisosește peste prima sută de cuvinte.

Art. 49. — Pentru telegramele cu mai multe destinațiuni se percepe de atâtea ori taxa ordinară pe cuvânt și eventual cele accesorii, câte destinațiuni are telegrama.

Art. 50. — Pentru telegramele a se urmări (F S) se percep taxele numai pentru prima destinațiune: iar pentru destinațiunile următoare, când este cazul, taxele de reexpediere se percep dela destinator, după indicațiunile date de oficiul care face reexpedierea.

Art. 51. — Telegramele cu expres plătit (X P) oșebit de taxa ordinară pe cuvânt, și eventuale taxe accesorii, sunt supuse obligatoriu și la plata adevăririi de primire telegrafică prevăzută la art. 46 precedent, fără a se mai scrie indicațiunea (P C),

Pentru astfel de telegrame se mai oprește la oficiul de origină un depozit suficient pentru plata expresului și a mandatului poștal cu care se trimite oficiului de destinație suma cu care a plătit expresul.

Art. 52. — Pentru telegramele telefonate pe lângă taxa ordinară și eventual cele accesorii, un drept fix de . . . . . 2—

Art. 53. — Pentru telegramele particulare prezentate între orele 20—8, oșebit de taxele ordinare și eventual cele accesorii, o suprataxă de . . . . . 2—

Această suprataxă nu se aplică telegramelor de presă.

Art. 54. — Telegramele particulare prezentate Duminecile și sărbătorile legale, oricare ar fi caracterul

lor, pe lângă taxele ordinare și eventual cele accesorii, rezultând din indicațiunile eventuale, se va mai precepe în plus un drept fix de	2—
<i>Art. 55.</i> — Pentru abonamente la adrese convenite, anual	200—
<i>Art. 56.</i> — Publicul poate obține la cerere blanchete pentru scrierea telegramelor, în schimbul unei taxe care se fixează pentru fiecare blanchetă	—25
<i>Art. 57.</i> — Pentru fiecare copie ce se cere după telegramele particulare un drept fix de	5—

Târgurile de mărfuri

din Transilvania, Banat, Maramurăș și Crișana
Aranjate după luni, și după Calendarul vechiu.

Ianuarie 1. Deva, Lăpușul românesc, Lupșa, Mehadia, Șilimeghi, Zerindul-mare. 2. Făget. 3. Baia-mare, Criș (jud. Târnavama-re, Haidacut (jud. Timiș)). 4. Crasna, Târgu Murășului. 5. Corond, Ormenișul de Câmpie. 5—6 Vajda-Recea. 6. Ilia, Lăpușul-unguresc. 7. Berchez, Buza, Jimborul-mare, Sărmașul-mare. 8. Bătăanii-mari, 8—9. Asuagiul-de-sus (jud. Sălăgiu). 9. Cal. 10. Lona (jud. Solnoc Dobâca). 11. Miheș. 12. Aiud, Brețcu, Cozmaș, Criț, Gialacuta, Huedin, Râșnov (jud. Brașov) 13—15. Caransebeș. 14. Bateș, Ibașfalău. 15. Hodoș, Micăsasa, 15—16 Buziaș (jud. Timiș). 16. Guruslău, Sebeș (jud. Sibiiu), Zam. 17. Chirpăr. 19. Proștea-mare, Sângeorgiul-săsesc, Teaca. 20. Pecica română (jud. Arad). 21. Baraolt, Cătina, Ditrio, Eted, Ghiriș, Nocrich, Preșmer, Șintereag. 21—23 Gherla. 21—23 Lugos. 23. Armeni, Nadășul-săsesc. 24. Almașul-mare (jud. Cluj), Măgheruș. 28. Ileanda-mare. 30. Șimand. 31. Buteni (jud. Arad).

Februarie 1. Ațel, Jibău, Sănmartinul-Homorodului. Șoborșin. 2. Hațeg. 3. Aita-mare, Chibed, Supurul-de-jos. 3—4. Țeiuș. 4. Covasna, Mercurea-Ciucului, Tășnad. 6. Reghin. 7. Alșina, Păpăuț, Teiuș. 8. Ciachi-Gârbău. 9. Chindul mic. 9—10. Boroșneul-mare. 11. Borșa, Crispatac, Cristur, Mercurea (jud. Sibiiu), Mercurea-Murășului, Sic, Zăbala. 12. Rodna-veche. 13. Zarand.

14. Cetatea-de-baltă. 14—15. Drăguș. 14—15. Sighetul-Marmăției. 15. Huedin, Țaga. 16. Bahnea, Bruiu, Dej, Dicio-Sânmartin, Draos, Făget, Lechința, Pișcolț. 16—17. Aleșd. 16—17 Zălau. 17 Cehul-Silvaniei, Guruslău. 18. Bălaușeri, Veneția-de-jos. 19. Hălmațiu jud. Arad), Turda, Zeteleaca. 20. Alămor, Comloșul-mare (jud. Timiș), Daneș. 21. Abrud, Carțfalău. 24. Mediaș, Petriș (jud. Arad). 25 Dalboșeț. 27. Cluj, Ghioroc, Hărăscrac (jud. Murăș-Turda), Mălăncrav, Olafalăul-mare. 28. Cincul-mare, Dezna.

Martie 1. Hodod (jud. Sălăgiu), Orăștie. 2. Baia-de-Criș, 2—3. Sângeorgiu. 3. Brad (jud. Hunedoara), Sighișoara, Somcuta-mare, Vurpăr. 3—7. Timișoara. 5. Bălcaci. 5—6. Deta (jud. Timiș). 6. Agârbiciu (jud. Turda-Arieș), Apoldul-mare, Bărzăva (jud. Arad), Ciuc-Sândonic, Gârcei (jud. Sălăgiu), Mănăsturlung., Motișdorf, Praid, Zlatna. 7. Trapold, (jud. Târnava-mare), Vințul-de-sus. 7—9. Baia-mare. 8. Bileag (jud. Bistrița-Năsăud), Căpâlnăș (jud. Caraș-Severin), Sângeorgiul-de-pădure (jud. Murăș-Turda). 8—9. Asuagiul-de-sus (jud. Sălăgiu). 9. Vaidahaza, Zam. 10. Odorh i, Ozun (jud. Treiscaune). 10—13. Ciacova. 11. Șimleul-Silvaniei. 12. Hunedoara, Oravița. 13. Bătania (jud. Arad), Feldioara (jud. Brașov). 14. Bonțida, Cincul-mic, Ibașfalău, Iernut. 15. Hașfalău. 16—17. Poiana-Sărată. 17. Bogoz, Rușii-Munți, Săsciori (Sibiiu). 17—20. Bogșă-montană. 18—19. Roșia-montană. 18—22. Arad. 19. Basna, Marcod, Mehadia, Ocna-Sibiului, Petriș (Bistrița-Năsăud). 20 Cernatul-de-jos, Ghiertenis (Timiș) 21. Agnita. 21—22. Bozovici. 22. Eted. 23. Făget, Vurmloc. 24. Beclean, Cehul Silvaniei, Chiochiș (jud. Solnoc-Dobâca), Hida, Ilia, Târgu-Murășului, Viștea-de-jos. 25. Cămpeni, Hasmașul-Lăpușului, Lăpușul românesc, Ocnele-Murășului (Uioara). 26. Blaj, Crihalma (jud. Târnava-mare), Gheorgheni (jud. Ciuc), Orlat, Sântămărie-Orlea, Hălmațiu (jud. Arad). 27. Cermei. 28. Chirpăr, Cetatea-de-baltă, Ciuc-Sângeorgiu, Cohalm, Cuci, Măgheruș, Mociu, Olpret. 29. Alba-Iulia, Crasna, Huedin. 30. Hălmeag, Sânpaul. 31. Ardihat, Bătani-mari, Drag, Tășnad.

Aprilie 1. Agârbiciu (jud. Târnava-mare), Borgo-Prund, Frumoasa (Ciucseviz) 3. Porumbacul-de-jos. 4. Biertan, Hodoș, Săbăd. 5. Jimborul-mare. 6. Cojocna, Sântă-măria-de-piatră. 7. Buza. Gilău, Sărmașul-mare 7—8. Gălgău. 8. Moldova-veche, Vinerea. 10. Chișineu. 11. Archita, Archiud (jud. Cluj), Ațel, Bicz, Macfalău, Moșna, Orțidorf, Periamoș, Racoșul-de-jos, Sămbăta-de-jos, Sebeș (jud. Sibiiu), Șomărtin, Turda. 12. Codlea,

Lechința, Lunca, Sânmiclăuș. 13. Boroșsebeș. 13—14. Sângeorgiu. 14. Ogra (jud. Târnava-mică), Săvăghisla. 14—16. Caransebeș, 15. Copșa-mică, Nadășul-săsesc, Oclandul-Homorodului. 16. Grădiște. 16—17. Buziaș (jud. Timiș). 16—18. Gherla. 17. Pâncota, Sinca-veche. 18. Abrud, Bandul-de-Câmpie, Dicio-Sânmartin, Iara-de-jos, Iacobeni (jud. Târnava-mare), Ileni (jud. Trei-scaune), Ditro, Teaca, Voiteg. 18—20. Orșova. 19. Covasna, Ileanda-mare. 20. Cernat, Ciuc-Sânmartin, Sibiiu. 21. Cacova (jud. Caraș-Severin), Cristur, Lupșa, Murăș-Ludoș, Rodna-veche. 21—22. Beiuș. 22. Căpâlnaș (jud. Caraș-Severin), Geoagiul-de-jos, Gurghiu, Jibău, Moldova-nouă, Ormenișul-de-Câmpie, Voila. 22—24. Lugoș. 23. Borșa, Lipova, Sălașul-de-sus, Zernești. 24. Cața, Reteag, Șimand. 25. Aiud, Chezdi-Oșorheiu, Dezna, Farcașlacă, Sângeorgiu-săsesc. 26. Bârgăniș, Pecica-ung. (jud. Arad) 27. Șercaia. 29. Berchez, Reghin, Tășnad. 30. Corond, Deva, Șoborșin.

Maiu 1. Guruslău, Lăpușul-ung. 2. Petroșeni, Haidacut (jud. Timiș), Sânmartinul-Homorodului, Trăscău. 4. Bistrița. 4—6. Boroșneul-mare. 5. Supurul-de-jos. 5—8. Bogșa-montană. 6. Chibed, Radna, Jucul-de-jos, Micăsasa, Poiana-sărată, Spermezeu (jud. Solnoc-Dobâca). 8. atos, Făget, Vinga. 9. Bozovici, Saschiz. 10. Hodod (jud. Sălăgiu). 11. Lona (jud. Solnoc-Dobâca). 12. Cal, Hunedoara, Olpret, Sâmbăta-de-jos. 13. Aita-mare, Ibașfalău, Merçurea-Ciucului, Mociu, Nocrich. 14. Năsăud. 15. Șeica-mare, Șilindia. 16. Păpauț, Retișdorf (jud. Târnava-mare). 17. Huedin, Miheș. 18. Copalnic-Mănăstur, Dej, Monor. 19. Ozun (jud. Trei-scaune). 19—22. Ciacova. 19—23. Timișoara. 20. Bioziod-Uișfalău, Cămpeni, Ighiu. 21. Zam. 22. Orăștie, Șilimeghiu, Zarand. 23. Copâlnaș (jud. Caraș-Severin), Ilia. 23—24. Sighetul-Marmației. 24. Ciachi-Gârbău, Jimborul-mare, Lăpușul-românesc, Țaga. 25. Bahnea, Budiul-de-Câmpie. 25—26. Zălau. 26. Vințul-de-sus. 26—27. Făgăraș. 27. Baraolt, Motișdorf, Șimleul-Silvaniei. 28. Petelea. 28—29. Deta (jud. Timiș). 29. Comloșul mare (jud. Timiș), Ghertenis (jud. Timiș), Jibău. 30. Beclean, Cetatea-de-baltă, Eted, Gialacuta, Marpod, Sacul. 31. Cluj, Mălăncrav, Proștea-mare.

Iunie 1. Săliște (jud. Sibiiu). 2. Brad (jud. Hunedoara). Ghergheni (jud. Ciuc), Lechința, Periamoș, Șomcuta-mare. 2—3. Aleșd. 3. Crișpatăc. 4. Baghion. 5. Zlatna. 6. Cincul-mare, Odorhei-Târgu-Murășului. 6—8. Baia-mare. 7. Daneș. 8. Baia-de-Criș. 9. Cehul-Silvaniei, Dobra. 10—11. Panticeu. 11. Cartăfalău, Gârce.

(jud. Sălăgiu), Macfalău, Moldova-nouă, Petriș (jud. Arad), Racoșul-de-jos, Rodna-veche, Șeica-mică, Sighișoara, Șintereag, Turda, Vințul-de-jos. 14. Hodod (jud. Sălăgiu), Mercurea (jud. Sibiiu), Teaca 15—16. Sângeorgiu 16. Mănăsturul-ung. 17. Berchez, Bonțida, Cisnădie, Frumoasa (Ciucsepviz), Zăbala. 17—21. Arad, 19. Almașul-mare (jud. Cluj), Bârzăva (jud. Arad), Bătania (jud. Arad), Blaj, Cazon, Cermei, Hărăscrac (jud. Murăș-Turda), Ieciu (jud. Murăș-Turda), Iernuț, Vurpăr. 19—21. Lugoj. 22. Ibașfalău. 22—23. Asuagiul-de-sus (jud. Sălăgiu) 23. Arpașul-de-jos, Căpălnaș (jud. Caraș-Severin), Drag, Geaca, Ilia, Ormenișul-de-Câmpie. 24. Cristur, Lăpușul-ung., Tășnad. 25. Făget, Ghiriș, Mehadia, Sic, Veneția-de-jos. 28. Crasna, Hunedoara, Râșnov (jud. Brașov), Zorlențul-mare. 29. Berchieș, Reteag. 30. Mediaș, Mercurea-Ciucului, Poiana (jud. Sibiiu). 30. până în 3 Iulie Bogșa-Montană.

Iulie 2. Crihalma (jud. Târnava-mare) Hălmașiu (jud. Arad), Poiana-sărată. 4. Bălăușeri, Ditro. 5. Hodod (jud. Sălăgiu), 8. Zam. 9. Cămpeni, Covasna. 10—12. Gherla. 11. Dicio-Sânmartin, Gilău, Pecica-română (jud. Arad). 12. Armeni, Cohalm, Oravița. 13. Alba-Iulia, Huedin, Praid. 14. Cehul-Silvaniei. 15. Buza. 16—17. Buziaș (jud. Timiș). 17. Boroșineu (jud. Arad), Pâncota. 18. Bătani-mari, Sighetul-Marmației. 19. Ardhat, Basna, Mercurea-Murășului, Sângeorgiul-săsesc. 19—20. Olpret. 19—20. Vaida-Recea. 20. Lipova, Petriș (jud. Arad). 21. Deva, Miheș. 21—22. Beiuș. 21—23. Caransebeș 23. Măgheruș 24. Ocna-Sibiului, Preșmer. 25. Brețcu. 26. Bran. 28. Reghin, Rodna-veche, Supurul-de-jos. 28. Iulie până în 2 August Timișoara. 29. Apoldul-mic, Ațel, Ocnele-Murășului (Uioara). 31. Avrig.

August 1. Păpăuț. 3. Hărăscrac (jud. Murăș-Turda), Lona (jud. Solnoc-Dobâca). 4. Șomcuta-mare. 5. Drag, Mociu, Șoborșin, Voila. 6. Aiud, Farcașlacă, Guruslău. 7. Mănăsturul-ung. 8. Baraolt, Cetatea-de-baltă, Cosmaș. 8—10. Baia-mare. 10. Copșa-mică, Dej, Șercaia, Vințul-de-sus. 10—11. Boroșineul-mare. 11. Copșa-mare, Făget, Sebeș (jud. Sibiiu) 12. Bicaz, Corond, Merghindeal, Zeriadul-mare. 14. Comloșul-mare (jud. Timiș), Frata, Jimborul-mare, Moldova-veche, Vinga, Viștea-de-jos. Zărând. 15. Cămpeni, Hăgeș, Ilia, Sânpaul, Șilimeghi, Teiuș. 16. Cisnădie, Orlat. 17. Bistrița. 18. Altina. 18—21. Ciacova. 19. Cluj, Criș, Pișcolț, Sânmartinul-Homorodului, Voiteg, Zlatna. 20. Ileni (jud. Treiscaune). 21. Porumbacul-de-jos. 22. Alămor, Beclean, Dezna, Jucul-de-jos, Târgu-Murășului. 22—23. Sighetul-Marmației. 23. Biertan, Geoagiul-

de-jos. 24. Năsăud. 24—25. Zălau. 25. Gălgău, Ghergheni (jud. Ciuc). 26. Orțidorf, Tășnad. 27. Frumoasa (Ciucsepviz), Macfalău, Turda. 27—28. Deta (jud. Timiș). 27—28. Făgăraș. 27—28. Panteu. 28. Șimand, Spermezău (jud. Solnoc-Dobâca), Vurmloc. 29. Buteni (jud. Arad), Cristur, Drașov, Zam.

Septemvrie 1. Cacova (jud. Caraș-Severin), Cehul-Silvaniei, Haldacut (jud. Timiș), Pecica-ung. (jud. Arad), Sibiiu. 3. Cața, Gurghiu, Ogra (jud. Târnava-mică). 4. Ghertenış (jud. Timiș), Marcod. 4—6. Orșova. 6. Ciachi-Gârbău, Lupșa. 7. Ardihat, Baia-de-Criș, Căpâlnaș (jud. Caraș-Severin), Cernat. 8. Brad (jud. Hunedoara), Dobra, Gârcei (jud. Sălăgiu), Hodoș, Huedin, Ibașfalău, Lăpușul-rom., Lechința, Lipova, Lunca, Poiana (jud. Sibiiu), Racoșul-de-jos, Sânmiclăuș, Sântămărie-Orlea, Vaidahaza, Zărnești. 8—9 Aleșd. 8—11. Bogșa-montană. 9. Șimleul-Silvaniei. 10. Hălmațiu (jud. Arad). 11. Chișineu, Chioroc, Periamoș. 12. Abrud. Venetia-de-jos. 12—13. Asuagiul-de-sus (jud. Sălăgiu). 13. Brețcu, Hida. 14. Boroș-beș, Lăpușul-ung., Monor, Sic, Zam. 15. Mediaș, Reteag. 15—19. Timișoara. 16. Eted, Mercurea-Ciucului. 17. Alba-Iulia, Bachnea, Codlea. Mălâncrav, Rușii-Munți. 18. Șieul-mare, Vinga. 19. Bozovici, Cincul-mare. 20. Bioziod (Uifalău), Iara-de-jos. 21. Borșa, Cal, Crișpalac, Murăș-Ludoș, Oodorhei, Orăștie. 22. Daneș. 22—24. Caransebeș. 23. Bran. (jud. Brașov), Zăbala. 24. Bățanii-mari, Săbăd, Săliște (jud. Sibiiu). 24—25. Buziaș (jud. Timiș). 25. Șilindia. 27. Bărghiș, Ciuc-Săndominic, Cohalm, Crasna, Sărmașul-mare, Trăscău. 27—28. Arpașul-de-jos, Iliia, Jibău. 28—29. Sângeorgiu (Sf. Gheorghe). 29. Sălașul-de-sus, 29 până în 2 Octomvrie. Ciacova. 30. Micăsasa, Radna. 30 Septemvrie, până în 1 Octomvrie, Roșia-montană.

Octomvrie 2. Dicio-Sănmărtin, Pâncota, Petroșani, Praid. 3. Aiud, Archita, Archiud (jud. Cluj), Bărcut, Cartfalău, Hălmeag, Ileanda-mare 3—4. Sighetul-Marmației. 6. Brașov, Cehul-Silvaniei. 7. Tășnad. 7—9. Lugoș. 8. Bontida, Ghiriș. 9. Bărzăva (jud. Arad) Boroșineu (jud. Brad) 10. Dalboșeț, Nocrich. Reghin. 11. Bruiu, Hodod (jud. Sălăgiu), Zorlențul-mare. 12. Almașul-mare (jud. Cluj), Șinca-veche. 13. Buza, Grădiște, Ighiu, Poiana sărată. Săsciori (jud. Sibiiu) 13—15. Gherla. 14. Oclandul-Homorodului. 15. Chezdî-Osorhei, Iacobeni, (jud. Târnava-mare), Mănărade (jud. Alba-inf.), Mehadia, Petriș (jud. Bistrița-Năsăud), Rodna-veche, Sângeorgiul-de-pădure (jud. Murăș-Turda), Săvâghisla (jud. Turda-Arieș). 16. Bătania (jud. Arad). 17. Borgoprund,

Chiociș (jud. Solnoc-Dobâca), Deva, Marpod, Păpăuș. 18. Agârbiciu (jud. Târnava-mare), Bandul-de-Câmpie, Nadășul-săsesc. 19. Draos, Sângeorgiul-săsesc. 20. Cluj. 21. Berchez, Zeteleaca. 22—23. Arad. 22. Făget, Iernut, Sighișoara. 22—23. Câmpeni. 23. Cojocna, Motișdorf, Teaca. 24. Sacul, Șomărtin. 25. Chindul-mic, Drag. 26. Dobra, Năsăud, Teiuș. 26—27. Boroșineul-mare. 27. Bălcaci, Ciuc-Sânmărtin, Șomcuta-mare. 27—28. Beiuș. 27—30. Ciacova. 28. Tășnad. 29. Baghiu, Budiul-de-Câmpie, Covasna, Mănăsturul-ung., Mercurea (jud. Sibiu), Șercaia, Șeica-mică, Târgu-Murășului. 30. Baraolt, Cermei, Farcașlacă. 31. Hundrubech, Hunedoara. 31. Oct. până la 2. Noemvrie, Baia-mare.

Noemvrie 1. Batoș. 2. Agârbiciu (jud. Turda-Arieș), Ciocman, Măgheruș, Rechișdorf. 3. Sopurul-de-jos. 6. Apoldul-mare, Frata, Hărășcrac (jud. Murăș-Turda), Vințul-de-sus. 7. Căpâlnaș (jud. Caraș-Severin), Ibașfalău. 8. Guruslău, Lipova. 9. Bistrița, Jimborul-mare. 12. Cuci, Ditro, Gârcei (jud. Sălăgiu), Gialacuta, Huedin, Saschiz, Vințul-de-jos. 12—13. Deta (jud. Timiș). 14. Beclean. Cazon. 16. Olafalău-mare. 17. Mediaș, Șic. 18. Zăbala. 19. Chibed, Hașfalău. 20. Chișineu, Șoborșin. 23. Ațel, Blaj, Copalnic-Mănăstur, Orăstie, Petelea, Turda. 23—24. Făgăraș. 23—24. Zălau. 24. Ozun (jud. Treiscaune). 27. Mercurea-Murășului. 28. Gilău, Trapold (jud. Târnava-mare). 30. Bioziod-Uifalău, Dej, Ghergheni (jud. Ciuc), Bodna-veche, Sânmiclăuș, Șeica-mare, Zam.

Decemvrie 1. Feldioara (jud. Brașov). 1—2. Aleșd. 1—5. Timișoara. 2. Crihalma (jud. Târnava-mare), Făget. 4. Alba-lulia, Praid, Șilindia. 5. Abrud, Cetatea-de-baltă, Ciuc-Sângeorgiu, Jibău, Crmenișul-de-Câmpie, Sighetul-Marmației. 6. Hasmasul-Lăpușului, Huedin. 7. Baia-de-Criș, Bălăușeri, Boroșsebeș, Cernatul-de-jos, Ocna-Sibiului. 8. Agnita, Brad (jud. Hunedoara), Cehul-Silvaniei, Odorhei. 9. Șimleul-Silvaniei. 10. Hălmagiu (jud. Arad). 11. Zarand. 16. Aita-mare. 17. Geoagiul-de-jos. 19—20. Olpret. 20. Ardihat, Buteni (jud. Arad), Macfalău, Petriș (jud. Arad). 20—21. Bozovici. 21. Apoldul-mic. 23. Mociu. 25. Boroșineu (jud. Arad), Frumoasa (Csukszepviz). 26. Ciocman, Sibiu. 27. Chezdi-Oșorhei, Cohalm. 28. Cluj, Hodod (jud. Sălăgiu), Iernut, Ileni (jud. Treiscaune). 31. Căpâlnaș (jud. Caraș-Severin), Sfântă-măria-de-piatră, Vinerea.

Târgurile (Bâlciurile)

din vechiul regat

- Alexandria (Teleorman) 22 Maiu (Dum. Rusaliilor).
Argintoaia (Mehedinți) 27 Iulie.
Bălăcești (Gorj) 25 Martie.
Bărgăoani (Neamțu) 23 Aprilie.
Bârlad (Tutova) 23 Aprilie, 20 Iulie, 30 August,
14 Septemvrie, 8 Noemvrie.
Bogdana (Tutova) 6 August.
Boroșești (Vaslui) 25 Martie, 25 Maiu, 4 Iunie, 25 Oct.
21 Noemvrie, 6 Decemvrie.
Brăila (Brăila) la Moși, ține 15 zile.
Broșteni (Ialomița) 29 Iunie.
Broșteni (Mehedinți) 24 Iunie.
București (Ilfov) la Mosi 15 August.
Buda (Râmnicu-Sărat) 24 Iunie, 8 Septemvrie.
Budeștii Ghicăi (Neamțu) 20 Iulie.
Buzău (Buzău) 24 Iunie.
Călărași (Ialomița) 29 August.
Călugăreni (Vlașca) 1 Februarie.
Câmpulung (Muscel) 24 Iunie, 20 Iulie.
Câmpu-Mare (Argeș) 9 Martie, 12 Maiu.
Caracal (Romanat) 23 Aprilie, 12 Maiu, 22 Maiu.
Cărbunești (Gorj) 2 Februarie, 9 Martie, 8 Septemvrie.
Cărbuneșu (Mehedinți) 24 Iunie.
Ceacăru (Brăila) 12 Maiu, 24 Iunie.
Chiojdeni (Râmnicu-Sărat) 25 Martie, 29 Maiu.
Ciocina (Ialomița) 27 Martie, 8 Sept.
Cupagea (Vlașca) 9 Martie.
Cornățel (Mehedinți) 24 Iunie.
Curtea-de-Argeș (Muscel) 27 Iulie, 8 Septemvrie.

- Davideni (Neamțu) 27 Iunie, 29 August.
 Deleni (Vaslui) 15 August.
 Dobreni (Neamț) 25 Maiu.
 Dobroteni (Olt) 21 Maiu.
 Drăgănești (Olt) 14 Septemvrie.
 Drăghiceni (Olt) 27 Iulie.
 Drăghicești (O.t) 14 Septemvrie.
 Dumitrești (Râmnicu-Sărat) 15 August.
 Florești (Vaslui) 20 Iulie.
 Focșani (Putna) 24 Iunie.
 Frătești (Vlașca) 23 Aprilie.
 Galați (Covurlui) 2 Februarie, 15 Martie, 21 Maiu,
 6 August, 14 Octomvrie.
 Giurgeni (Ialomița) 9 Martie, 21 Iunie, 20 Iulie, 8 Sept.,
 14 Octomvrie.
 Giurgiu (Vlașca) 29 Iunie, 15 August.
 Godeni (Muscel) 14 Octomvrie.
 Greci (Olt) 25 Martie.
 Grindu (Ialomița) 9 Martie.
 Iași (Iași) 23 Aprilie, 12 Maiu, 15 August.
 Ipătești (Olt) 24 Iunie.
 Jilava (Ilfov) 24 Iulie.
 Luciu (Mehedinți) 6 August.
 Lupoia (Romanați) 26 Octomvrie.
 Mărășești (Putna) 6 August.
 Mărculești (Muscel) 12 Maiu.
 Mavrodin (Teleorman), la Moși.
 Neamțu (Neamțu) 12 Maiu, 6 August, 6 Decemvrie.
 Negrești (Vaslui) 1 Februarie, 23 Aprilie, 24 Iunie,
 14 Septemvrie, 26 Octomvrie, 6 Decemvrie.
 Oltenița (Ilfov) la Moși.
 Onești (Bacău) 13 Martie, 9 Iunie, 29 August, 14 Sept.
 14 Octomvrie, 8 Noemvrie.

- Pantelimon (Ilfov) 27 Iulie.
 Piatra (Neamțu) 8 Febr., 18 Maiu, 8 Nov., 5 Dec.
 Pitești (Argeș) 23 Aprilie, 12 Maiu, 24 Iunie.
 Pleșești (Râmnicu-Sărat) 27 Iulie.
 Ploești (Prahova) 23 Aprilie.
 Poiana lui Jurașcu (Roman) 13 Ianuarie.
 Poienari (Argeș) 6 August.
 Polovraci (Gorj) 23 Aprilie.
 Preajba (Gorj) 23 Aprilie.
 Prunișor (Mehedinți) 27 Martie, 14 Octomvrie.
 Râmnicu-Sărat (Râmnicu-Sărat) 23 Aprilie.
 Râmnicu-Vâlcei (Vâlcea) 14 Oct., 12 Maiu, 24 Iunie.
 Roznov (Neamțu) 2 Martie, 9 Martie, 21 Maiu, 24 Iunie,
 27 August, 2 Octomvrie, 12 Decemvrie.
 Sălcișoara (Râmnicu-Sărat) 23 Aprilie.
 Sinaia (Prahova) 15 August.
 Slatina (Olt) 23 Aprilie.
 Slobozia (Ialomița) 23 Aprilie, 12 Maiu, 21 Iunie,
 14 Octomvrie.
 Stănești (Gorj) 25 Martie.
 Sutești (Brăila) 9 Martie, 25 Martie, 21 Maiu, 29 Iunie,
 20 Iulie, 15 August, 8 Septemvrie, 14 Septemvrie,
 14 Octomvrie, 26 Octomvrie, 8 Noemvr., 6 Decemvr.
 Talpa (Neamțu) 29 Iunie.
 Târgul-Frumos (Iași) 12 Iulie.
 Târgul-filului (Gorj) 15 August, 14 Octomvrie.
 Târgul Ocna (Bacău) 17 Martie, 21 Maiu, 27 Iulie,
 8 Noemvrie.
 Tecuci (Teleorman) 9 Martie, 24 Iunie.
 Tigveni (Argeș) 23 Martie.
 Vădeeni (Vâlcea) Săptămâna brânzii, 22 Maiu, 27 Iulie,
 14 Septemvrie.
 Voinești (Vaslui) 15 August.
-

Nemułtımirea Diacului.

Popa Andreiu murise în Martie, înădușit de o grabnică aprindere de plămâni, și în Iunie satul aveà popă nou. Sat mare cu oameni bisericoși, nu putù rămânea multă vreme fără de preot. Parochienii înaintară la vlădicie, încă în ziua înmormântării părintelui Andreiu, precum ca nu cumva satul să rămână văduvit un an întreg de părințe sufletesc, ca alte sate; că Păltinișul nu-i sat amărât ca alte sate, care să nu poată da și ce i-se cade preotesei văduve, și ce i-se cade popii celui nou; că sunt bani în »coașa« bisericii și-l vor plăti un an în bani pe popa cel nou, până va trece eclegia în folosința lui.

Vezi bine, a spriginit rugarea lor și proto-popul și la vlădicie s'au bucurat, că sunt credincioși așa de gata de jertfă în eparchie. La începutul lui Iunie le trimise vlădica de popă pe părintele Man, care păstorise patru ani în Luncușoara.

În Dumineca în care le ținù popa Man cea dintâiu liturghie și cea dintâiu predică, creștinii rămaseră cu gura căscată. Popa Man erà tânăr, cu dar proaspăt și parohienii nu prea fură mulțumiți când îl văzură întrând în sat, c'un moș de barbă și c'o mustață subțirică. Obiș-

nuiți cu popi bătrâni, nu le venià să creadă, că părintele Man poate fi un vrednic urmaș al părintelui Andreiu în știință, în cumințenie, în purtări, și în sfârșit în tot ceea-ce face pe un popă să fie pe placul parochienilor. Popa Andreiu, deși bătrân, fusese preot de clasa întâiu; glas dulce, căzanie cu pilde minunate, cetitor de scrisori în toate limbile pământului, iubitor de viață senină, strajnic părtinitor al pomenilor și al petrecăniilor dela ospete și pe deasupra, om arătos, voinic și bărbos, cu două musteți ca niște coarne răsucite de berbece. Popa Man nu-i sămână nici la înfățișare, cum îi va sămână, deci, la putere ?

Dar, în Dumineca cea dintâiu, parochienii rămaseră cu gura căscată: Părintele Man îl bătù pe răposatul și cu glasul și cu căzania. Oamenii nu se putură răbdà să nu-și arete mulțumirea. La sfârșitul predicii, ca dintr'o singură gură isbucni în biserică:

— «Să ne trăiască».

După liturghie diacul Miron ieși la dreapta popii din progadie, și tot la dreapta lui s'a așinut până înaintea casei parochiale, deși părintele Man erà cu mult mai iute de picior ca popa Andreiu. Popa cel nou îi mulțumi adeseori de însoțire:

— Mulțumesc, diece, nu te mai osteni, până la mine-i departe.

Dar diacul ca și când n'ar fi priceput pe părintele, pășiă vartos pe lângă el, spunându-i mereu câte pricesne știe el, în câte feluri le știe cântă, cum, pe rămășag, poate grămădi toate cele opt glasuri într'un singur »Doamne strigat-am«.

El intră în urma popii în curtea parohială.

Popa Man, din cum s'a așezat diacul la masa din pridvor, din cum a pus de-o parte traista cu prescurile, după-ce a rupt cornul dela una și l-a pus pe masă înaintea sa, din cum și-a netezit pălăria rotată și și-a șters mustațele, pricepù, că Miron așteaptă ceva.

Trimise slujnica, și fata aduse în grabă trei deji de prune din birtul de peste drum.

Diacul începù să bea ca la el acasă, ba tot el umpleà și păhărelul părintelui:

— Dumnezeu să-l hodinească pe părintele Andreiu, tot așa mă cinsteà și dumnealui — zise diacul cu ochii în lacrimi, la al patrulea păhărel. Părintele Man băuse, cu mare silă, două, ș'atâta-i fù prea mult.

Tot povestind, sticluța se golì și diacul începù s'o ciocnească de masă.

— Ce vrei diece? il întrebă popa.

— E rândul meu, acum. Aduc eu trei deși, pe urmă dacă vrei mai aduci dumneata trei. Cu părintele Andreiu tot așa făceam. Și, pe dreptate: două părți a popii una a diacului și la date nu numai la căpătate. Ori, doar dumneata, vrei să faci altă lege?

Diacul erà amețit binișor; părintele îl privi surizând și-i zise:

— La căpătate nu, dar la date mi-se pare, că voi face altă lege.

— Să-ți ajute Dumnezeu, părinte, începù diaconul foarte recunoscător; — i-am zis și fierțatului de multe-ori, că s'ar cădeà să plătească dumnealui toată beutura. Dar erà om scump. Sfinția ta, se vede ești altă pănură de om.

Popa Man râse din toată inima.

— N'am înțeles așa, diece, zise el. Trei deși sunt peste cap. Altă dată, să știi, după liturghie, n'am să gust nici un picur de rachiu. Acum am băut în sănătatea dumatăle.

Preoteasa veni să-i spună că-i gata prânzul.

Diacul se păreà că nu pricepe nimic, nu-i veni să se scoale de pe scaun, și numai când părintele i-a spus: Prânz bun, diece, și la vecheră să ne vedem sănătoși, a început să vadă realitatea.

Cu popa Andreiu aveau o lege: După bi-

serică să bea un păhar de rachiu și să mănânce un corn de prescură. Adevărat că de multeori legea asta îi făcea să nu se despartă până în biserică, la vecerne, când diacul intra în strană iar popa în altar.

Miron plecà foarte abătut, foarte trist; atât de cu inimă rea încât, ca să-și uite năcazul întră în birtul de peste drum, și așteaptă aci vremea vecernii.

Până în Dumineca viitoare să părù că diacul își uită toată supărarea. Insoși pe preot până acasă, șezù lângă aceeaș masă din pridvor, și, după ce-și rupse un colț de prescură, puse traista de-o parte, și începù să-și mângăie mustățile așteptând.

Dar în loc de rachiu preoteasa aduse pe masă câteva fălii de slănină, ceapă verde, brânză.

— Poftim, diece, zise părintele, poftim și îmbucă dacă te-ai ostenit până la noi.

Miron își întoarse capul în dreapta, în stânga, înapoi, să vadă nu cumva aduce preoteasa rachiu. Dar nime nu se arată, nici acum nici mai târziu.

Diacul se ridică foarte întunecat, își luà traista și porni: să-l fi și pușcat și n'ar fi putut luà o bucătură dacă nu înghițea întâiu un păhărel—două de rachiu. Zadarnice au fost toate îmbierile părintelui Man.

Din ziua aceea popa își făcù pe diacul dușman crâncen.

Încă în ziua aceea și până la vecerne, și după vecerne, se putù auzi glasul lui mânios în birtul de peste drum:

— Ce știți voi! Eu știu! Popă ca părintele Andreiu nu se mai află! Ziceți voi, că ăsta nou are glas frumos? Vă spun eu, că numai din gât cântă, n'are plămâni. Nu-l vedeți cum se ostenește? Ș'apoi ce-s elea ce ne tot spune în căzanie? Vörbe goale, vorbe de clacă. Vă spun eu, nu cunoaște glasurile, ba, ce-i mai mult cu slovă bătrână, cu slova sfântă a bisericii nici nu poate ce! Cum a putut vlădica sfinți pe un astfel de om? Apoi nici tu barbă, nici tu statură, e ca o scândură. Nici nu-i popă întreg, ci, iac'așa, un »popiț!«

În ziua cea dintâiu a nemulțumirii sale i-a iscodit numele acesta de »popiț«, și cum îi plăcù porecla, de aci încolo, de câteori erà afumat, diacul nu-i zicea altfel părintelui Man decât »popiț«, »iacă un popiț.«

Dar 'scris erà în cartea sorșii ca zile și mai grele, mai grele încercări să vină peste capul diacului Miron.

Părintele Man, dupăce vreo patru Dumineci în șir a vorbit despre primejdiile rachiului, des-

pre faptul, că un lucru sfânt nu-l poți pune la olaltă cu lucrul diavolului, oprî pomenile.

Intâiu așa numitul »cap«, care se pune în biserică, la ușa bisericii, cu colaci și cu rachiu, apoi pomenile, cari se făceau la casa mortului îndată după înmormântare.

Opreliștele acestea avură darul să-i aducă mare mângăiere diacului Miron: mai mult de-un an fusese satul în fierbere, și popa își făcuse foarte mulți dușmani. S'au aflat și creștini, cari n'au voit să știe de opreliște, dar popa le-a lăsat bucatele pe masă, nesfințite, ba pe un mort nu l-a îngropat până a patra zi, fiindcă rudele lui se lăudară cu nerusinare, că nu se pot lua după prostiile popii. În vremea asta de peste-un an diacul eră când într'o crișmă când într'alta, el sumuța pe oameni, și eră convins, că »cu prostia asta, își rupe popița grumazii«. Fuseseră și deputați pe la protopopie, în fruntea deputaților însuși diacul Miron, dar toate înzadar: protopopul ținea partea popii.

După un an, oamenii începură să se obișnuască și fără pomeni, și abia atunci începuseră să se învenineze diacul. Parohienii, aceia, cari avuseseră morți în cursul anului, trecură toți pe partea popii acum: ei vedeau cât au cruțat, nedând pomeni. Dar vedeau și diacul cât a pierdut

În anul întâiu al opreliștii nu prea cunoscù perderea, căci, vecinic pintre oameni, erà cinstit și-n dreapta și-n stânga cu rachiul. Ba fuseseră mulți dintre cei cu morși, cari, și fără pomeană, îi duceau acasă partea diacului.

Dar după ce satul începù să se liniștească diacul văzù-cu groază, că nime nu se mai gândeste să-i dea partea lui.

Pierduse mai întâiu dela »capurile« din biserică trei-patru copuri de rachiul de »cap«, pentrucă, tot ce rămâneà în butoiăș împărțeà pe vremuri, frățește cu popa Andreiu. Tot de aici pierdù doi colaci mari și unul mic. Dela pomenile de-acasă pierdù »prânzul« cu zamă, cu tocană, cu pește, cu rachiul și vin cât îi încăpeà sub șerpar. Și, luând în seamă, că șerparul lui Miron erà larg cât un cerc de butoiu și totuș îi încingea numai baza pântecelui; se poate recunoaște că într'adevăr dela prânz pierduse foarte mult. Unde mai pui o traistă plină de colaci, o lumânare și-o năframușă!

Dar dacă toate bunătățile acestea n'ar fi fost mai înainte, pierderea ar fi fost grozav de mare luând în seamă numai voia bună ce-o aveà diacul pe la pomeni. Aici își arată el virtutea! La pomeni cântà un singur »Doamne strigat-am« pe toate opt glasurile, la casa mortului cântà podobiile cele mai alese.

Din zi în zi diacul eră tot mai abătut.

— Insuș Domnul Hristos a zis: »N'am venit să stric legea, ci să o direg«, și acum a venit la noi popița ăsta, și voi nebunilor, îl lăsați să strice legea.

»Cine a mai pomenit mort fără pomană? Ce se alege de sufletele răposaiilor? Vor ră-tăci plângând și în raiu n'or putea întră. Ce-i dați voi acum mortului? Un ban de aramă în mâna dreaptă. Dar ce-i un ban când îl așteaptă vămile văzduhului așa de multe? Pun rămaș, că nici un mort decând a venit popiț, n'a trecut de vama a doua. Stau în vântul turbat, tremură în îngheț, se vaeră, plâng și tipă. Vai tie, popiț nesocotit, care n'ai venit să diregi legea, ci să o strici, vai vouă nebunilor, cari nu dați mâncare la masa mortului; vai vouă, cari v'ați făcut iubitori de avuție ca Iuda, de el veți aveà parte.«

Acestea și alte asemenea cuvinte și mai grozave spuneà oamenilor, în supărarea sa amară, diacul Miron. Oamenii îl ascultau, se îngrozeau și acum, dar, care se întâmplă să aibă mort la casă, nu mai făceà pomană și treceà pe partea părintelui Man.

În desnădejdea lui a dat singur jalbă la pro-topopul. Dar răspunsul fù amar de tot: »Te știu bețiv mare, iubite diece; dacă nu încetezi cu

vorbele de ocară, te scoatem din slujbă. Asta s'o știi dela mine.*

Jalbă n'a mai dat diacul, dar căzù, de su-părare și mai adânc în patima beției, și gura nu-i tăcù până la moarte. Nime nu se mai îngrozeà de vorbele lui, numai babele satului, cari îi ținură parte dela început.

Dar, într'o zi veni o întâmplare, pentru care îl părăsiră și babele.

I. Agârbiceanu

In calea norocului.

*Doi oameni se îndreptau către noroc,
Dar fiecare cu o altă minte:
Unul din ei stătea pândind pe loc,
Cellalt fugeà să-i iasă înainte.*

*Și n'au avut la urmă nici o parte.
Îl cați? L-aștepți? El nicăire nu-i:
Norocul întâlnește-a, hăt departe,
Pe unul ce-și cătà de drumul lui.*

Nicolae Iorga.

Dante Alighieri (1265–1321),

poetul sărbătorit al Italiei, dela a cărei moarte în acest
an s'au împlinit 600 ani.

Pomenirea lui Tudor Vladimirescu.

— *Câteva constatări (1821—1921).* —

Anul 1921 a fost darnic în amintiri.

Sora noastră mai mare, Franța, a serbătorit în acest an la 5 Maiu pe cel mai mare fiu al ei, care a fost totodată și cel mai strălucit conducător de armate și învingător în bătălii, cunoscut în istorie: Napoleon Bonaparte I. Cuvântarea de pomenire i-a rostit-o în Pantheonul din Paris, la mormântul care cuprinde osemintele celui mort înainte cu 100 de ani în exilul de pe insula St. Elena, însuș vrednicul său urmaș de arme de astăzi, mareșalul Foch, generalisimul armatelor aliate în războiul mondial abia încheiat.

Italia, a doua soră a noastră, s'a pregătit cu mare zor să sărbătorească, cu toată vrednicia, la 14 Septembrie, în ziua Înălțării Sfintei Cruci, împlinirea a 600 de ani dela moartea celui mai mare poet al ei și al latinătății și creștinătății întregi: Dante Alighieri.

Până și Ungurii au sărbătorit în est-an pe Zrinyi Miklós al lor.

Anul acesta e bogat în amintiri și pentru noi.

În 14 Februarie s'au împlinit 100 de ani dela moartea lui Petru Maior, unul din cei trei învățați

cu nume nemuritor dela Blajul renașterii noastre naționale: Samoilă Micu-Klein, George Șincai și Petru Maior, a cărui istorie pentru începutul Românilor, tipărită la tipografia universității din Buda a fost o adevărată evanghelie a românismului. Amintirea lui au prăznuit-o Academia Română din București, universitatea din Cluj și Asociația noastră din Sibiu.

În anul acesta la 27 Maiu vechiu sau 9 Iunie nou, în ziua Înălțării Domnului, s'au împlinit 100 de ani dela mișleasca ucidere a lui Tudor Vladimirescu la Târgoviște. Unii dintre noi ne-am adus aminte de el chiar la ziua numită în Târgu-Jiu, în cuibul său de vitejie, de unde a pornit întreagă mișcarea lui de eliberare, și unde s'a ținut cu acel prilej și congresul general al Ligei Culturale cu participarea «Reuniunii de cântări» din Săliște, care a ridicat mult însemnătatea serbărilor prin concertele ce le-a dat.

În Iunie anul acesta s'au împlinit apoi 100 de ani și dela nașterea unuia din cei mai de seamă bărbați de stat ai noștri Ioan Constantin Brătianu, unul din făuritorii României de ieri și pregătitorii celei de astăzi. Pe el încă l-a sărbătorit întreaga Țară.

Tot în anul acesta, în 27 Iulie s'au împlinit

100 de ani dela nașterea marelui nostru poet Vasile Alecsandri, care nu e numai o glorie a noastră, ci a întregii latinități prin »Cântecul gintei latine« ajuns imnul tuturor popoarelor de acelaș sânge.

Tot în anul acesta se împlinesc 100 de ani dela nașterea lui Alexandru Ioan Cuza, cel dintâiu domn al principatelor românești unite, apoi 30 de ani dela moartea marelui său ministru Mihail Kogălniceanu, care a fost cel mai cult bărbat al timpului, cel mai serios cugetător politic, cel mai bun orator și unul din învățații cu cea mai temeinică pregătire. Asemenea avem 40 de ani dela moartea lui August Treboniu Laurian, de fel din Fofeldea, județul Sibiiu, dar după ce a trecut dincolo a ajuns profesorul de istorie al Regelui Carol și organizatorul învățământului românesc de acolo, apoi autorul celui mai bun manual de școală pentru istoria Românilor.

Iată dar, că avem ce serbători!

Vieața acelora, cari au jucat un mare rol în istoria neamului lor, se urmează și după-ce s'a încheiat în marginile-i pământești: se urmează prin tot ce e faptă pornită din fapta lor și se deslușește prin fiecare pecete a vremii care se rupe, lărgind perspectiva gândului lor.

De aceea se poate zice că anul acesta în-

treg e al tuturor la olaltă și al fiecăruia în particular, sau cum zice dl N. Iorga: »Anul acesta e al lui Tudor din Vladimiri Gorjului, al fiului de sătean, care, prin îndrăsneala lui de tăcut și mocnit, chinuit de gânduri mari izbăvitoare, a dat țării un »domn« țăran, cel din-tâiu și cel din urmă.«

Cu prilejul acesta să ne oprim un moment la întrebarea: oare înaintat-a ceva în bine țara și neamul nostru din vremea lui Tudor și până astăzi? »Adevărul literar și artistic« din Bucu-rești dela 22 Maiu 1921 făcând o dare de samă asupra cărțicei mele »Istoria lui Tudor Vla-dimirescu« Nr 98 »Biblioteca poporală a Aso-ciațiunei« află că »*Par'c'ar fi azi!*«

Așa să fie?

Să vedem! »Adevărul literar și artistic« re-produce următoarea convorbire dintre Tudor și Caragea cu observarea că par'c'ar fi luată din careva gazetă de zi, așa de puțin s'au schimbat împrejurările noastre publice de 100 de ani în-coace. Să ascultăm întâiu conversația aceasta. »Stă însemnat despre el (Tudor), că, ducându-se odată, către sfârșitul domniei lui Caragea, la Vodă, i-ar fi zis:

— Măria Ta! peste puțin se împlinesc șapte ani de când stăpânești și până a nu plecà, ar fi bine să scapi opinca de dări, căci tot cei săraci plătesc, iar cei mai cu stare se dau după spate. Te-ar binecuvânta poporul! Asemenea bine ar fi să pui la cale, până ești în domnie, să se facă șosele (drumuri) în țară, pentru înlesnirea călătorilor și a mărfurilor.

— Ei, arhon (domnule) sluger, răspuse Vodă, se vede că nu-ți cunoști țara, deși ești născut și crescut aici. Dar cu cine să le faci toate aceste? Cu boerii? Dar știi, câte măsuri bune am luat la începutul domniei mele, și pe toate le-au zădărnicit. Dacă erau uniți și patrioți (cu tragere de inimă pentru țară), ei ar fi fost domni și n'ar fi venit Grecii domni în aceste țări. — Când stai cu ei la sfat, toate se fac; dar cum ieși din sfat, nu mai găsești doi boieri uniți într'un gând. — Gândul lor e numai chiverniseala și hoția. — În țara românească două lucruri nu se pot găsi: dreptate și cinste. — În țara asta trebuie să te gândești numai să faci avere și să te duci s'o cheltuești în alte țări.

De bună seamă că sunt foarte multe asemănări între stările de atunci și cele de acum. Și astăzi plătesc aproape numai cei săraci, fiind că îmbogățirii de războiu știu scăpă și acum de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tudor Vladimirescu.

dări ca și atunci. Și acum țăranul e talpa țării ca și atunci, de aceea îl calcă toți în picioare. Toți se învârt, toți fac afaceri, se mișcă și mai pișcă, numai el stă și azi legat de glia strămoșască și sărăcește văzând cu ochii, fiindcă el nu poate să vândă cu preț ce are, dar e silit să cumpere cu prețuri îngrozitoare ceea ce n'are și-i trebuiește.

Asemănarea se va vedeà și mai mult, dacă vom întoarce puțin foaia și vom vedeà ce cereà Tudor dela Sultan în numele țării. El cereà, înainte de toate, ca marfurile să aibă preț hotărît. Să nu mai fie, cum e și azi, lăsat în grija vânzătorului cât să ceară pe marfă, ci să se fixeze prețul adevărat, peste care nu-i voie să ceri mai mult. Pentru ieftinirea traiului trebuie lăsată liberă concurența, cum am zice astăzi, el însă ziceà: »să nu mai rămână companii de negustori, nici privilegiile de negoț, ci oricine se poată vinde pentru a se ieftini traiul«. In deosebi cereà — lucru de mare însemnătate atunci! — să fie cruțați meșterii săraci, ca și cei străini, cari la început să nu plătească bir. (Astăzi am cere încurajarea industriei naționale, sprijinul statului pe seama puținilor mari industriași, fabricanți români ce-i avem! Tudor cereà atunci încurajarea meșterilor săraci. Da, fiindcă altfel

se lucrà atunci și altfel acum. Nevoile au crescut de atunci foarte mult odată cu numărul populației. Micii industriași nu ne-ar mai putea satisface exclusiv).

Mai cereà apoi un lucru bun atunci, cași acum: înlăturarea luxului. »Trăsurile aurite, işlicele cu care se mândreau atâția, să nu mai fie îngăduite decât domnilor și rudelor lor.« Astăzi am putea cere măsuri împotriva altor articole de lux, cu care vrea să ne ferească străinătatea ca: pietre prețioase, parfumuri, mobile sculptate, costume de mătase, încălțăminte de scenă, țesături de mătase în colori, tufle pentru garnisit costume, țesături de fir, și pentru tapisat sale, ciorapi de mătase, tricouri, garnituri pasmanterie, apoi diferite farduri: cutii cu pudră, creme, roșu de buze și tot felul de cosmeticuri. Impotriva acestor necesități dorim și noi greve cât mai dese și mai strălucite.

Dacă sunt însă puncte de asemănare între stările de atunci și cele de acum, sunt și de deosebire. E bine să le înșirăm și pe acestea, ca să se vadă progresul făcut în timp de 100 de ani. Adevărat că meritul pentru aceste progrese e în rândul întâiu al timpului, care a adus dela sine de multe-ori schimbări în spre

bine. Va fi însă o parte și a noastră, de aceea e bine să le constatăm pentru a ne încuraja în lupta ce o purtăm pentru întronarea binelui și a mai binelui.

Astfel e mai întâiu *domnia ereditară străină*. Pe vremea lui Tudor, ba și după el multă vreme, nu se puteau gândi oamenii noștri la așa ceva. Domn eră cine se sculă mai dimineață și cine știă să cumpere cu bani mai mulți tronurile țărilor române dela Sultan și dela vizirii lui. De aceea Tudor cerea foarte smerit, »ca Domnul țarei, să nu aducă mai mulți ca patru boieri greci cu sine, când vine în domnie.« Atât și nimic mai mult. Domnii însă, de regulă aduceau mai mulți străini în țară, rude de-ale lor, pe care le puneau în slujbele cele mai grase, de unde storceau țara, ca să-și facă în timp scurt avere multă. Nu-i mirare, deci, că prietenul lui Tudor, vlădica Ilarion al Argeșului, de câte-ori trecea cu trăsura pe dinaintea curții domnești, zicea către vezetiul său: »Mână măi, că aici suntem în codrii Vlasiei!« adică aici e mai rău ca între tâlharii din codru.

Astăzi ?

Slavă Domnului, cred că nici cel mai turbat socialist ori bolșevic nu poate zice, când trece pe dinaintea palatului nostru regal: »Mână

măi, că aici se fură, aici e cuib de desordine, de anarhie!«. Astăzi, dinpotrivă, familia regală e icoana, la care se închină cu adevărată dragoste ori-care Român, mai mult, ori care om adevărat. Familia regală e un model de iubire de țară și de tot ce e bine și frumos, un lăcaș al luminei și al culturii, vatra științei și artelor și un stăruitor îndemn pentru toți oamenii noștri de a se lăsa conduși și ei de principii înalte, patriotice, de a pune și ei, ca și regele, interesele țării și ale neamului mai pre sus de cele familiare și de partid.

Schimbându-se lucrul acesta mare, domnia, în spre bine, s'au schimbat firește și altele. Astăzi nu ne mai trece prin gând să cerem arhierilor noștri, ca pe vremea lui Tudor, să nu-și mai cumpere scaunele arhieresti la mezat (licitație), fiindcă astăzi așa ceva, slavă Domnului, nu se mai întâmplă. Insuș Dionisie Lupul, mitropolitul țării românești eră acusat de Tudor, sau mai bine zis de prietenul său, vlădica Ilarion, că și-a cumpărat scaunul mitropolitan cu 2000 de pungi de galbeni (100.000 de lei). Vor fi ele și astăzi neorândueli în biserică, fiindcă de! oameni suntem cu toții, dar neorânduilele cele mai mari au încetat. Precum arhierii nu plătesc nimic lui Vodă, când își iau cârja arhireiască din mâna

lui, așa n'ar trebui să dea nimic nici clericii, când ajung în parohie, fiindcă în dar a venit, în dar să meargă și, vorba Românului, dar din dar se face raiu. Să sperăm, că vor veni în curând și timpurile acestea ideale și cu adevărat fericite să putem zice că cea dintâiu instituție a noastră e cu adevărat ceea ce trebuie să fie: lumina lumii și sarea pământului.

Asemenea e mare progres în ce privește armata. Tudor cerea în locul Arnăuților străini de până atunci armată românească de 4000 de panduri și numai 200 de Arnăuți. Cereă cu un cuvânt armată națională.

Astăzi ?

Visul lui e realitate, dar o realitate mai fericită decât și-ar fi putut închipui căpitanul pandurilor în visurile sale cele mai îndrăznețe. Armata română de astăzi e aproape de 100 de ori mai mare în timp de pace (400.000) și de 500 de ori mai mare în timp de bătaie (2.000.000 ostași). Iar ce privește spiritul acestei armate credem că nimic nu-l dovedește mai bine decât credința cu care și-a apărat în acelaș timp frontul la Mărășești și a desarmat pe bolșevicii ruși întorși în debandadă de pe frontul austriac și dornici să provoace răsturnări anarhice și la noi, ca și la ei în Rusia. Dacă despre pandurii de acum 100 ani nu se pot zice

decât cuvinte de rușine și ocară, fiindcă l-au lăsat pe Macedonschi, pe Prodan, pe Ghenciu și ceilalți să-l ducă legat pe Tudor la Ipsilanti, despre armata română de astăzi Lloyd George a spus că are ostașul cel mai bun din lume, iar generalisimul armatelor aliate, mareșalul Foch, decorând pe generalisimul român Iliescu la Paris, cu legiunea de onoare, a zis: În persoana Dumnitale decorez întreaga armată română, și apoi: Spune, Te rog, camarazilor noștri români, că din Franța până în răsăritul depărtat la Iaponia, pe toată întinderea aceasta mare de pământ nu există armată, în care să am încredere desăvârșită, decât armata română.

E deci, o deosebire, o mare deosebire în spre bine între astăzi și atunci!

Deosebirea cea mai îmbucurătoare însă e unirea tuturor Românilor în Statul românesc liber de astăzi. Și Tudor chemă pe boieri și pe țărani să se unească în adunarea norodului, fiind »părți ale *unui* neam« și »fii ai *unei* maice», dar chemarea lui a fost zadarnică. Glasul lui a fost ca glasul celui ce a strigat în pustie. El și alții nenumărați după el, au pregătit calea Domnului, pe care l-am văzut venind cu mărire în zilele noastre, spre cea mai desăvârșită bucurie a tuturor inimilor românești.

Iată vre-o câteva deosebiri îmbucurătoare între stările bune de acum și cele rele de atunci. Poate că s'ar mai găsi și altele. La iușeală însă numai acestea îmi vin în minte deocamdată. Și acestea însă cred că dovedesc, că oricât de încet și de anevoie: binele, adevărul și frumosul tot își face cale și în țara noastră românească și, deci, înaintăm și noi. În urmare, când vedem întâmplându-se sub ochii noștri atâtea ticăloșii, să nu desperăm. Părinții noștri au îndurat mai mari rele decât noi, dar au răbdat, au tăcut și au muncit pentru îndreptarea lor. Așa să facem și noi. Dacă în timpul de o sută de ani am progresat așa de mult, încât dacă ar învia Tudor sunt convins că nu și-ar mai cunoaște țara, apoi aceasta înseamnă, că suntem popor sănătos, popor de viață. Să nu ne tot plângem, căci plânsul e de nebuni scornit și de mișei. Să luptăm bărbătește. Neamul acesta se va premeni de ticăloși și de mișei, și va pune cu timpul pe fiecare la locul care-l merită. Vom da afară din mijlocul nostru tot ce e stricăcios și ne vom simți tot mai tineri și mai dornici de viață. În credința aceasta nestrămutată întoarcem vorba de acum 100 de ani a lui Tudor Vladimirescu: »Ce puțin a fost și ce mult este astăzi!« Dea Dumnezeu să fie tot mai mult și tot mai bine în viitor!

Ioan Georgescu.

Sfânta zi de pace.

*Cu tainice îndemnuri apari din nou în zare
— O stea strălucitoare pe-un cer înourat —
Tu sfântă zi de pace și binefăcătoare
Ce-ai împlinit «Cuvântul» dând lumii Impărat.*

*Intinzi covoare albe din regiuni curate
Și bunăînvoire cu pace dăruiești.
Când clopotele cântă cu glas de pietate,
Tu sufletelor blânde lumină le vestești...*

*Cu psalmi și osanale mărim a Ta venire
Sol sfânt al împăcării — copil dumnezeesc —
Și inimile noastre-Ți deschidem cu iubire,
Le vindecă de patimi cu darul Tău ceresc!*

*Sădește-ne în suflet Credința ce sfințește,
Nădejdea ce alină-al durerilor amar
Și dragoste curată în inimi ne sădește,
Cu-atotputernicia cerescului Tău dar!...*

Aurelia Pop.

Creșterea copiilor.

Fiind cel mai bătrân în satul lui, moș Ion Careja se credea în drept să-și dojenească consătenii, iar ei se credeau în drept să-i ceară sfaturi, la toate nevoile lor, și-i ascultau vorba cu smerenie.

Intr'o zi se zvonise în sat despre o mare nenorocire: casa unui om nevoiaș arsese de istov, de rămăsese bietul om sărac lipit pământului, și asta numai din pricina unui copil al lui, care-i dăduse foc casei.

Copilul acela nu făcuse asta din pricepere, ori din răutate, ci numai din pricină că jucându-se cu foc, în jurul casei, a scăpat un cărbune în niște paie de sub șopron, și cât ai fumă o țigară, s'a topit toată gospodăria săteanului.

Atunci moș Ion a avut de spus și el câteva vorbe.

— Oameni buni, a zis moș Ion, mare păcat facem noi, că nu știm să ne creștem copiii. Eu, vă spun drept, de multeori când trec prin sat și dau cu ochii de unii copii, îmi întorc capul în altă parte, să nu-i mai văd, și bătrân cum sunt, lăcrămez de durere, și par'că mi-i rușine de mine însumi. Iacă, mai zilele trecute, când venise comisia pentru recrutare, îmi venià să

cad din picioare, din pricina diavolilor acestora cari ni-au făcut satul de răs. Inchipuiți-vă, dumniavoastră, ce au văzut membrii comisiei, pe ulița satului nostru: zece-doisprezece băeți și fete, mai mult goi decât îmbrăcați, stăteau în mijlocul satului, par'că anume ca să fie văzuți; și erau murdari, încât și porcii s'ar fi rușinat de murdăria lor; și când au trecut trăsurile pe lângă dânșii, s'au luat la goană după ele, se aninau în coada trăsurilor, iar cei din urmă răcneau ca niște ieșiți din fire. Mai încolo s'au oprit cu toții, și au început a face niște sălbătăcii ne mai pomenite; unii aruncau cu petre în cescuțele de pe stâlpii telegrafului și le sfărâmau, alții se urcau în pomii de pe marginea șoselei și rupeau crengi, alții aruncau cu pietre în păsările din curtea lui Matei Chirilă, mă rog, erà ceva ne mai pomenit. În vremea asta treceau la școală câțiva copii cuminți curat îmbrăcați și cuviincioși de-ți erà mai mare dragul să te uiți la dânșii și răii s'au legat de dânșii, și cu mare greu au scăpat, bieții copii, cu capete nespate și nemurdăriți de purtarea ticăloșilor. Acești copii răi, nu au nici o creștere. Noi ni închipuim că dacă ni-a dat Dumnezeu un copil, ori doi, ori și mai mulți, datorita noastră este numai să li dăm o țoală ca să-și acopere goliciunea, și un dărab de mă-

măligă să-și astâmpere foamea, și încolo nu mai avem nici o datorie față de dânșii. Ne închipuim că trebuie să ni lăsăm odraslele în grija lui Dumnezeu. Cu asta păcătuim tare mult. Copilul, oameni buni, este în mâinile noastre ca un bulgăre de ceară; poți să faci din el tot ce vrei. Ce nu poți face din ceară? Poți să faci o cruce de pus pe pieptul mortului, poți să faci o lumânare de dus la biserică, iar dacă ești o leacă meșter, poți să faci un chip din ceară; poți să faci un înger, dar poți să faci și un chip de bou, ori de măgar, și poți se faci și un chip de drac. Tocmai așa putem face din copiii noștri: ori scoatem din ei oameni folositori omenirii, ori scoatem niște boi, niște hoți, și chiar niște draci.

Badea Toader, care nu uitase dojana lui moș Ion, sare de colo, și-i zice:

— Moș Ioane, nu-ți fie cu supărare, dar eu gândesc că nu prea ai dreptate. Dacă Dumnezeu va vroi ca copilul meu să fie un om de seamă, va fi, iar dacă va vroi să fie un ticălos, de-aș umblă eu cu creștetul pe pământ, n'am să pot să-l îndrept. Contra voinții lui Dumnezeu noi nu ne putem pune, și tot de la dumniata am auzit că nici un fir de păr nu se mișcă fără știrea și voința lui Dumnezeu.

Cei cari ascultau, credeau că badea Toader l-a încurcat pe moș Ion, dar el a răspuns așa:

— Bade Toadere, am spus eu vorba aceea, pentru că este adevărat așa, dar eu acum văd că dumniata nu i-ai înțeles tâlcul. Pentru asta trebuie să spun mai multe vorbe, ca să mă înțelegi pe deplin. Ai văzut dumniata bade Toadere, pomii cari i-a sădit Neculai Ichim? I-ai văzut, că doar trăești aici în sat cu noi. Când a sădit el pueții, toți erau la fel, tot una de mărișori, toți drepti ca lumânarea, mă rog, pueți cumpărați dela o pepinieră condusă de un om cinstit. Ichim, însă, nu prea știà rostul pomăritului: el se gândea mai mult la banii ce avea să-i câștige din vânzarea roadelor, și după ce a sădit pueții, i-a lăsat în voia Domnului. Și au început să crească pomișorii fără nici o socoteală: ici o rămură lungă, dincolo un cotișor întortochiat, de au ieșit niște pomi ca vai de ei-strâmbi, suciți, cari n'au mai dat rod cum se cade. Din cincizeci de meri cât a sădit el, n'a ieșit unul ca lumea, ba încă toți s'au îmbolnăvit, au crepat, li se scutură frunza la mijlocul verei, și acuma vezi că și lui Ichim singur i-i scârbă să se uite la livada lui. Dar dacă te uiți la pomii lui Tudorachi Mazilu, zici dumneata că se potrivesc cu ai lui Ichim? Ce mândreață de livadă!

Și doar Mazilu tot odată a pus pomii lui ca și Ichim, și tot dela aceeași școală de pomi i-a adus. Dar pentru-ce ai lui Mazilu sunt așa de frumoși și-i dau atâta folos? Pentrucă Mazilu a știut să-și crească pomii. El, când i-a sădit nu i-a lăsat să crească așa cum apucau ei; îl vedeai pe Mazilu cu o custură în mână, umblând dela pom la pom și tăind din crengăritul care nu crește bine, după cum văzuse el în carte, și-l vedeai legând ramurile care se strâmbau punându-le proptele, mă rog ce să-ți mai înșir eu, că dumniata ai văzut cu ochii, cum și-a îngrijit pomii, cum i-a crescut. Asta-i una. Acum uită-te la vacile boierului și la vacile satului. Care-s mai frumoase și care dau mai mult lapte? Ale boierului. Și pentru ce? Apoi dumniata știi că vacile noastre le ținem cum dă Dumnezeu. Chiar dacă le dăm la un taur de soiu, dar vițelul rămâne prizărit, pentrucă n'are nici o îngrijire; noi nu ceselăm vitele, nu le hrănim la vreme și cum s'ar cuveni. Apoi, bade Toadere, dacă un pom și un vițel, trebuie să fie crescut bine, pentruca să fie folositor, cum să ne închipuim noi că poate să fie altfel pentru un om! După cum trebuie să știi să-ți crești un pom și o vită, mai presus trebuie să știi să-ți crești un copil. Cam ce însemnează să crești un copil nu-i

mare lucru de priceput. Copilul este ca o mlădiță; dacă o lași în voia ei se strâmbă, se sucește; copilul dacă nu-l privighezi, prinde apucături rele și cu ele rămâne toată viața. Dumniata știi, ca și mine, că dacă vine copilul acasă cu o ceapă smulsă din grădina altuia, ori cu un măr furat din livada altuia, părinții lui, în loc să-i tragă o bătaie și să-l învețe că nu trebuie să fure, ei socotesc că copilul lor este foarte isteț și râd de fapta lui. Dar asta-i rău, rău de tot, pentru că cine astăzi fură un ou, mâne fură un bou și copilul acesta care umblă pândind ca să șteargă lucrul altuia, are apucături tâlhărești, și mare lucru să nu-și facă și el o parte de viață în pușcărie. Sunt dator să-mi hrănesc copilul și să-l îmbrac, dar față cu el, mai am și o datorie foarte sfântă : trebuie să-i dau creștere bună.

Badea Toader găsește și aici de răspuns lui moș Ion.

— Moș Ioane, înțeleg eu ce vrei să spui dumniata, și nu-i rău cum zici, dar ni se pare că ne ceri niște lucruri pe care noi sătenii nu suntem în stare să le facem. Să dăm creștere bună copiilor noștri, nu-i treabă așa ușoară. Aud că pe la orașe vin anume profesoare de prin țări străine, ca să dea creștere copiilor târgoveșilor; d'apoi noi nu avem averi ca să plătim

lefuri pentru creșterea copiilor. Cum crezi d-ta că ași putea eu ori nevasta mea, să mă țin toată ziua de poalele copilului, ca să-l privighez la fiecare pas să nu cumva să crească strâmb ca mlădița copacului? Atunci 'ar trebui să nu mai fac altceva pe lume și după cum ciobanul se ține de oile lui, să fiu și eu cu ochii numai asupra copilului.

Moș Ion îi răspunse așa:

— Iaca n'ai dreptate, bade Toadere, pentru că nu m'ai înțeles. Dar ce însemnează, măi omule, să-ți crești bine copiii? Crezi că prin vorba asta eu am înțeles să te îndemn să te fii de călcâiele lor? Nu, bre omule. Dacă dumniata ți-i învăță copilul ca în fiecare dimineață, când iese din culcuș, mai întâiu să se spele curat, să se pieptene, să vie să-ți sărute mâna dumitale și mamei lui, să zică bună dimineața fraților și surorilor, să se închine smerit înaintea icoanelor, dacă ai în casă, și dacă-i copil de școală, să plece cuminte, fără să bulgărească pe alți copii, să se anine de gardurile oamenilor, fără să facă năzbâtiile de pe lume; dacă-l vei învăța să nu iă în răs pe cei bătrâni, ci să-i respecte (cinstească), precum să respecte și avutul altuia, dacă-i vei da astfel de învățături bune, se chiamă că i-ai dat o creștere bună. Pentru asta n'ai

nevoie să te fii de pașii lui; pildă să-i dai dumniata, bade Toadere, căci știi vorba bătrânească: »capra sare masa, iada sare casa«. Copilul face tot ceea ce a văzut la părinții lui. Dacă el te va vedeà că vii uneori dela cârciumă cu chef, și când vii acasă te apuci la ceartă cu nevasta, și înjuri ca la ușa cortului; dacă te-o vedeà că trecând pe drum, rupi pomii de pe marginea șoselei, și când treci pe lângă un lan de porumb, te cobori din căruță și rupi la porumb ca din munca dumitale, ceea ce se chiamă că furi; dacă te-a auzi înjurând mereu pe învățător, pe popă, pe jandarm, pe toată lumea, pe mama lui, pe sora lui, pe icoana din casă, pe biserică, pe sfinți și pe Dumnezeu, precum 'ai obiceiul, tot așa are să facă și copilul dumitale, pentru-că așa fel de creștere îi dai. Mlădița, bade Toadere, mlădița ori bulgărul de ceară de care ți-am pomenit eu. Lași mlădița să crească în voia ei și din bulgăre de ceară, în loc să faci un chip de înger, ticluiești un chip de drac. Asta-i, bade Toadere, toată piatra cea scumpă pe care d-ta nu o poți găsi. Mare lucru îți cer eu, ca să zici că dai creștere bună copiilor?

Badea Toader n'a avut încotro, și a răspuns:

— Nu-i mare lucru, moș Ioane.

— Apoi dacă nu-i mare lucru, însemnează că-l poți face și dumniata și toți ceilalți săteni. Decât să mai știi un lucru: dumniata poți să dai pilda copilului, dar el poate să vadă fapte rele la altul și pentrucă omul, din firea lui este mai mult înclinat spre cele rele decât spre cele bune, datoria dumitale de tată este să vezi ce fel de apucături are copilul, și să privighezi ca nu cumva să apuce pe drumul cel greșit. Lucrul acesta îl vezi fără să stai la pândă ca la urs, și ca să-i îndrepți, de multe-ori are să fie nevoie să-ți pedepsești copilul. Să-l pedepsești, zic eu, dar nu să-l svântezi în bătaie, precum fac unii părinți. Că am văzut copii școlodiți și băgați în boli de părinții lor, care nu se mai uită unde dau și cu ce dau, în copiii lor.

Pedeapsa pentru un copil este și vorba bună, este dojana, și dacă ajungi la nevoie, poți să-i mai dai și câte o bătaie, că bătaia-i din raiu, dar nu bătaie tâlhărească. Și să nu uiți, bade Toadere, că datoria părinților este să-și crească bine copii, cum ți-am spus până acuma.

Artur Gorovei.

Secetă.

Aprilie 1918.

Jelește grâul: »mă usuc de soare
 Și mă scoboară vânturile-amiezii
 Zadarnic cer pădurii și livezii
 Un sărutat de umbră și de boare.

Subt arșiți, ieau colorile zăpezii,
 Când praful alb s'așează pe ogoare
 Și când pe lângă jghiaburi și izvoare
 Se sting de sete mielele și iezii.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cu mine ce comoară 'n câmpuri piere
 Cât saț, ce hrană aur și putere, —
 Cirezi și holde, turme, bună stare.

Tu râzi, senine cer? Ci strânge 'n zare
 Nori negri și-i descarcă 'n atmosfere
 Să râdă spicu 'n plinele grânare.»

A. Steuermań-Rodion.

Ce școli publice sunt în Ardeal?

Director general: Dr. Octavian Prie.

Pe lângă directoratele generale sunt următoarele direcții:

1. Direcția a III. a învățământului superior.
Director: V. Stanciu.

2. Direcția a IV. a învățământului secundar.
Director: G. Precup († 7 Sept. 1921).

3. Direcția V. a învățământului profesional și mediu. Director: A. Ciortea.

4. Direcția VI. a învățământului primar și normal. Director: I. Măteiu.

5. Direcția VIII. contabilitatea. Director: N. Chiseanu.

Direcția III. cuprinde:

1. Universitatea din Cluj cu 4 facultăți: de litere, de științe, de drept și de medicină. Rector: V. Dimitriu.

2. Academia de drept din Oradea-Mare (limba de predare ungurească). Decan: I. Horványi.

3. Politehnicul din Timișoara.

Direcția IV.

Directorate regionale sunt în Cluj, director: V. Seni; în Sibiiu, director: A. Bârseanu; în

Oradea-mare, director: A. Pteancu; în Timișoara, director: I. Petroviciu.

Liceie de băieți avem în: Sibiiu, Făgăraș, Alba-Iulia, Orăștie, Brașov, Ibașfalău, Cluj, Dej, Târgu-Mureș, Turda, Gherla, Gheorgheni (cu limba de predare ungurească), Oradea-mare, Baia-mare, Satu mare, Sighet, Salonta-mare (unguresc), Șimleu, Arad, Timișoara, Caransebeș, Oravița, Deva, Reșița, Lugoj, Reghin și Cohalm.

Confesionale gr. or. în Brașov și Brad; gr. cat. (unite) în Blaj și Beiuș; fundaționale în Năsăud. Toate au 562 puteri didactice; elevi înscriși au avut în anul trecut: 11030.

Liceiu de fete avem în Sibiiu, Brașov, Cluj, Târgu-Mureș, Oradea-mare, Sighet, Arad și Timișoara. Confesionale gr.-cat. sunt în Blaj și Beiuș. Puteri didactice 138, eleve înscrise 1921.

Direcția V.

Avem școli superioare de arte și meserii în Cluj și Timișoara, școli inferioare de arte și meserii în Arad, Brașov, Cisnădie, Odorheiu, Orade, Satu-mare, Târgu-Murăș, Viștea de jos, Zlatna, Sibiiu (de pantofari), toate cu 67 puteri didactice și cam 600 elevi.

Școli comerciale avem: Academia de comerț din Cluj cu 19 puteri didactice și 40 stu-

dênfi; școli superioare de comerț în Cluj, Brașov, Hațeg, Lipova, Orșova, Sibiiu și Orade cu 54 puteri didactice și cam 500 elevi.

Școli medii (civile) de băieți sunt 24 cu 173 puteri didactice, de fete 22 cu 168 puteri didactice. Numărul elevilor înscriși la toate școlile medii a fost cam 6000 — Afară de acestea statul susține în săcuime 6 școli medii, cu limba de predare ungurească.

Școli de elevi de meserii sunt 136.

Direcția VI.

Școli normale de băieți sunt în Caransebeș, Cluj, Cristur (aceasta cu limba de predare ungurească), Deva, Orade, Satu-mare, Sighet, Timișoara și Zălau cu 135 puteri didactice; confesionale de băieți gr.-or. în Sibiiu, Arad și Caransebeș, gr. cat. în Blaj, Gherla și Orade.

Școli normale de fete sunt în Arad, Cluj, Lugoj, Orade, Sft.-Gheorghe cu 97 puteri didactice; confesionale gr.-cat. în Gherla.

Numărul elevilor români înscriși în aceste școli în anul 1920 a fost 1736. Acest număr în anul trecut a trebuit să crească mult.

În Brașov este o școală pentru pregătirea învățătoarelor în grădinile de copii.

Școli primare de stat sunt 1420; confesio-

nale 2275, total cu limba de predare română 3669. Numărul învățătorilor se poate socoti numai aproximativ cam la 4000.

Afară de acestea funcționează și un număr însemnat de școli de repetiție și economice.

Grădini de copii avem 199, profesionale 3.

*

Sub administrația Directoratului de agricultură funcționează în Cluj o Academie de agricultură și mai multe școli inferioare de agricultură în Lugos, Șimleu, Mercurea-Ciuc, Bistrița, Feldioara, Mediaș, Turda, Baia-mare, Pecica, Cojocna, Săliște ș. a.

Celelalte Directorate de asemenea organizează feliurite cursuri ocazionale pentru pregătirea personalului necesar în serviciile publice ale statului.

S. O.

Din școală:

Invățătorul; »Spune-mi Leiberstein Moricz, care e cel mai frumos oraș din lume?

Leiberstein, tace. Invățătorul vrea să-l ajute:

— »Orașul cel mai frumos din lume e Pa... P...

— Leiberstein tate fălos: »Palestina«.

Petrol.

Poesii populare.

Cine-o'nceput horile,
 Aibă ochi ca florile
 Și față ca zorile ...
 Că horile-s stâmpărare
 La omul cu supărare ...
 Că și eu când mă supăr,
 Cu horile mă stâmpăr.

*

Trec zilele omului,
 Ca florile pomului.
 Bătrânețe, haine rele,
 Tu mânânci zilele mele.
 De te-aș prinde,
 Cum te-aș vinde!
 N'aș cătă
 Pe ce te-aș dà,
 Numai să mă pot scăpă

*

Sărac bine de demult,
 Ce-am făcut de te-am perdut?
 Că'n crâjmă nu te-am beut,
 Nici în târg nu te-am vândut,
 Cu sare nu te-am sărat,
 Cu pâne nu te-am mâncat!

Culese de I. G.

Harfa lui David.

— Parabolă.¹⁾ —

Intr'o zi ședeà David, împăratul-profet al Israilului, pe înălțimea Sionului, cu capul rezemat pe harfa sa.

Atunci se apropie de el profetul Gad și zice: La ce cugeți împărate-al meu?

David răspunse: Mă gândesc la soartea mea. Cât de multe cântece de mulțumire și bucurie, dar și câte cântece de jale și plângere am cântat eu cu această harfă!

— Fii asemenea harfei! zise profetul,

— Cum îți închipuești tu aceasta? întrebă împăratul.

— Iată, — răspunse omul lui Dumnezeu, — durerea ta, cași bucuria ta, au smuls harfei sunete cerești și au însuflețit coardele ei. Așa suferința și bucuria să formeze din inima și vieața ta o harfă cerească.

Atunci David se ridică și începù a cânta.

Mihail Străjan.

¹⁾ Din volumul »Parabole« ce se va tipări în curând.

Câteva sfaturi igienice ce trebuiesc urmate pentru creșterea copiilor sănătoși, precum și pentru a păstră o bună sănătate a copilului în prima copilărie.

Știut fiind, că în alegerea soțiilor unei căsnicii stă viitorul urmașilor atât în ce privește puterea fizică cât și cea sufletească și morală, trebuie ca toți acei ce se știu sau se simt cu vre-o alcătuire bolnăvicioasă, să nu se gândească să se căsătorească sau să întemeieze familie înainte de vindecare. Cum diformitățile și defectele alcătuirii trupesti cu multe înclinări și viciuri, precum și unele din boli se pot moșteni direct de la tată și mamă și indirect de la străbuni și colaterali (unchiu, mătușe etc.) trebuie, ca din prima copilărie să căutăm a combate stările scrofuloase, tuberculoase, sifilitice, artritice, gutoase, rachitice, etc. transmise prin hereditate (moștenire); și mai trebuie ca din leagăn să obișnuim copilul cu regulile igienice atât pentru întreținerea constituției sale, dacă este bună, cât și pentru ameliorarea (îmbunătățirea) ei, dacă este rea. O femeie însărcinată care dorește să aibă un copil sănătos, trebuie să se cruțe pe timpul sarcinei, să se lase de exerciții oboseitoare, alergături, dansuri, obiceiuri vătămătoare

etc. precum și de îmbrăcăminte sau încălțăminte care ar putea împedea creșterea copilului.

Nesatisfacerea poftelor, precum și îndepărtarea capriciilor la o femeie însărcinată, nu are nici o influență rea asupra sănătății copilului. O mamă sănătoasă și cu lapte bun și îndes-tulitor trebuie totdeauna să-și alăpteze copilul. Laptele unei mame este gălbui în primele luni după naștere, iar mai târziu alb-albăstrui. Untul este suspendat în lapte, iar celelalte principii rămân solvate (topite) în el. Un lapte bun se poate constata și prin examenul făcut cu instrumentul numit microscop. În acest lapte bun globulele de unt sunt largi, bine formate și număroase (1.000.000 globule pe milimetru cub. Dacă o femeie are lapte chiar înainte de naștere înseamnă că poate hrăni copilul. Alaptarea copilului începe de la 6—8 ore după naștere. Se va da copilului lapte la fiecare 2 ore, iar între 11 ore și 6 ore dimineața nu se va da copilului decât o singură dată. La fie-care sugere un copil trebuie să ia 60—100 grame de lapte.

Laptele variază în compoziția sa după constituția femeiei, temperamentul său, timpul dela naștere timpul dela cel din urmă prânz, regimul alimentar (hrana) al femeii etc. Diferențele nu sunt

însă așa mari, încât să înlăturăm principiul, că odată ce copilului îi merge bine, laptele este bun, oricare ar fi variația în compoziția sa.

Boalele acute sau cronice, precum orișice fierbințeală (febra peste 38 grade) modifică în rău laptele.

Modificările rele din compoziția laptelui au ca rezultat pentru copil tulburări ale stomachului și mațelor ce se arată cu diaree.

Orice impresiune mai mare din afară, toate emoțiile vii, precum și toate afecțiunile morale, (schimbările sufletești mari) modifică profund compoziția laptelui, aducând tulburări în secrețiunea lui.

Venirea regulilor la o mamă, care laptează, modifică de asemenea compoziția laptelui. Toțuș această modificare nu împiedecă mult secrețiunea lui și dacă copilul nu se vede suferind se poate continuà cu alaptarea.

Sarcina survenită în timpul alăptărei schimbă în rău laptele și-l face vătămător copilului.

Un copil nu are nevoie de lapte decât primele 6 luni. După acest timp poate luà, pe lângă lapte, și supe sau chiar alimente mai solide.

Când un copil adoarme la sânul mamei fără să sugă, înțelegem că laptele acelei mame nu e de ajuns.

Unui copil nu trebuie să-i dăm lapte prea mult, iar la sugere trebuie să știm că prima parte a laptelui ieșit din țâță este totdeauna mai ze-roasă (conține mai multă apă); a doua este aceea care conține mai mult unt sau smântână.

Copiii lacomi cari sug mult lapte nu se în-grașe în proporția sugerei. Acei cari tușesc des sugând, au omușorul (lueta) prea mare.

O alimentare fără lapte înainte de șase luni slăbește copilul, îi poate produce diferite tulbu-rări de stomach și mațe (dispepsii, constipații, diaree etc.) poate să-i aducă o stare rachitică slăbind organismul și poate chiar odată cu vre-o boală și moartea.

Cel mai bun mijloc de a cunoaște starea de prosperitate a copilului este de a-l cântări la fiecare 8 zile înainte și după alăptare.

Incepând de la a 7-a zi și până la 5 luni un copil trebuie se câștige în mediu 25 gr. pe zi. La a 5-a lună copilul trebuie să cântărească aproape dublu ca la naștere.

Când o mamă nu este sănătoasă (în spe-cial când e tuberculoasă sau canceroasă), când deși are o bună constituție, totuși fâțele sunt rău conformate și cu puțin lapte; se va alege pentru hrana copilului o doică.

O doică bună trebuie să aibă vârsta între

20 și 35 ani, trebuie să fie bine făcută, iar țâțele să fie puțin tari cu vine la suprafață, cu sfârcul bine conformat și cu laptele bun. Această doică nu trebuie să aibă nici o boală organică (în special sifilis). Schimbarea doicilor nu are inconvenient pentru copil, dacă aceste doici sunt toate sănătoase. Se poate înlocui laptele de doică prin laptele pe care un copil îl poate suge la o capră sau prin alăptare artificială.

Alăptarea artificială se face cu biberonul în care se pune lapte de vacă călduț și amestecat fie cu apă fiartă îndulcită, fie cu apă de orz, fie cu diferite ceaiuri. Proporția amestecului variază precum urmează. În prima zi 2 linguriți lapte cu una apă. A 2-a zi 8 linguriți lapte cu două apă, a treia zi 25 linguriți lapte cu 5 apă; a 4-a zi 30 linguriți lapte cu 10 apă. La sfârșitul primei luni 600 gr. lapte cu 100 gr. apă; a doua lună 650 gr. lapte cu 50 gr. apă; a treia lună 750 gr. lapte cu 50 gr. apă; a patra lună 850 lapte cu 50 apă; a cincea lună ca și a patra lună; a șasea lună 950 lapte cu puțină apă. În această lună se poate începe și cu supele.

Întărcarea copilului se va face între 12—20 luni. Trebuie ales pentru întărcare timpul de repaos dintre ieșirea dinților sau după ieșirea

celui de al 16-lea dinte. Se va începe înfărcatul prin a încetă să se mai dea lapte noaptea. După câte-va săptămâni se va răi alăptarea zilnică a copilului și vom sosi astfel la o viață independentă a lui. Somnul este trebuincios copilului. Trebuie obișnuit să doarmă în timpul zilei de la 3—5 ore.

Infășarea nu trebuie să fie strânsă; numai așa făcută ea va apăra pe copil de frig fără a-i genă mișcările.

Preumblarea la aer și soare sunt necesare copiilor mici cum și celor mari.

Copiii trebuie scăldați zilnic cu apă caldută (3 la 1000). Mai târziu pot fi spălați cu apă rece. Capul trebuie spălat cu îngrijire scoțându-se coșurile și murdăriile care-l acopere.

În general fricțiunile, masajurile, gimnastica și băile aplicate în cea a doua copilărie sunt mijloacele cele mai bune pentru a întări constituțiile slabe și limfatice.

Dr. Preda.

Din școală:

Invățătorul explică: «Dumnezeu a lăsat șase zile de lucrat și una a șaptea de serbat și de odihnă.

Ce-a lăsat Dumnezeu Mitică: Dumnezeu, Dumnezeu a lă-lă-sat șase zile de-de hodină și a șaptea de serbat.

Petrol.

Dor.

De eri nu te-am văzut,— și-așa mi-i dor
 De par'că-s ani de când nu te-am văzut,
 Că sunt demult stingher rătăcitor
 Cu ochii arși și sufletul durut.

Port amintirile cu-al lor parfum
 În sufletul fărâmițat prin zile,
 Ca niște flori ce le-am cules în drum
 Și-așa le port presate între file.

Nu te-am văzut de eri,— și-acuma parcă
 Ard tâmpilele de tine mângăiate.
 Simt mâna ta cum sufletu-mi încarcă
 Și-aud eu singur inima cum bate.

Și tot mă poartă vremea ceas cu ceas
 Și visurile toate înapoi,
 Când mă gândesc ce singur am rămas
 Și cum stăteam odată amândoi.

Demostene Botez.

Binefăcătorii neamului.

*Binele public e adeseori
cel mai lipsit orfan.*

Direcția generală a teatrelor din București
a trimis în Septemvrie 1920 văduvei poetului
Vasile Alecsandri, doamnei Paulina din Mircești
un ajutor de 5000 Lei.

Pentru cantina școlară a liceului Gheorghe
Lazăr din Sibiu, la începutul anului școlar
1920/21, din *darurile părinților și ale elevilor*,
s'a strâns suma de 2390 lei 70 bani.

Domnița *Elisaveta a României*, cu prilejul
căsătoriei ei cu moștenitorul tronului grecesc
Gheorghe, a hotărît depunerea la Fundațiunea
Universitară Carol I. din București a sumei de
300.000 lei în rentă română, din veniturile că-
reia să se acorde burse de câte 3000 lei anual
la cinci studenți meritoase și lipsite de mijloace
și anume: câte una la facultățile de medicină
din București, Iași și Cluj, una pentru o stu-
dentă dela universitatea din Cernăuți și una
pentru o elevă din școala superioară de fete
din Chișinău. — Tot cu acest prilej *familia re-
gală română* a dăruit 300.000 lei, ca să se îm-
partă ca zestre la 100 de fete orfane de războiu

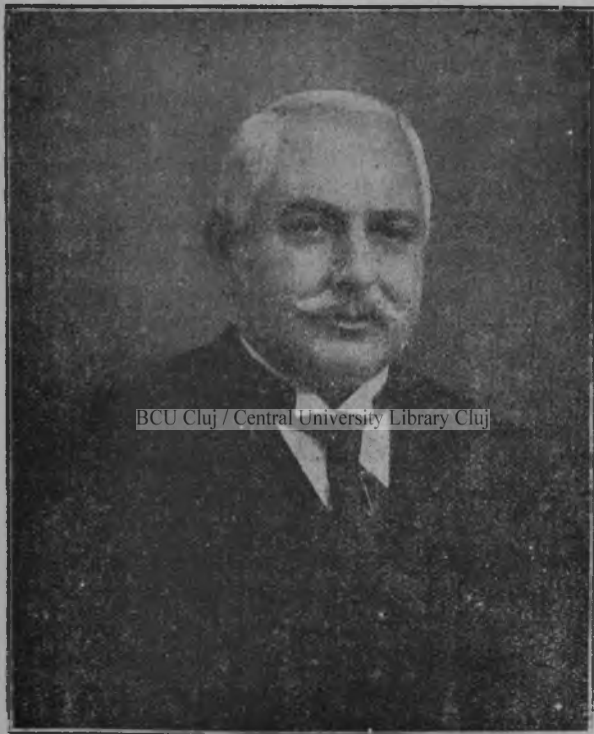
BCU Cluj / Central University Library Cluj

sau fete ale invalizilor, a căror căsătorie s'a întâmplat în luna Februarie 1921.

Sfinția Sa papa dela Roma, *Benedict XV*, a a dăruit 400.000 lei doamnei Clotilda Averescu, soția președintelui consiliului de ministri români, ca să-i împartă societăților pentru ocrotirea orfanilor de războiu. Cu acelaș scop a cinstit Sfinția Sa și 1000 Kilograme de vestminte pentru îmbrăcarea copilașilor noștri lipsiți de hainuțe calde de iarnă. Pentru întemeierea unei mănăstiri de călugărițe la Blaj și pentru ajutorarea orfelinatlui românesc unit de acolo, Sfinția Sa a dat părintelui mitropolit Vasile Suciu 150,000 lire italiene (aproape o jumătate de milion de lei) și i-a mai spus că, pentru zidirea unei facultăți teologice românești la Roma, îi stă la îndemână suma de două milioane de lire italiene.

Domnul *Gheorghe Bârsan* a întemeiat un fond de 1000 lei pentru trebuințele școalei primare din Făgăraș, pe care s'a îndatorat să-l sporească an de an cu 500 lei. Iată un om, care înțelege rostul școalei românești și jertfește însuși pentru scopurile ei, fără ca să aștepte totul dela stat.

R. W. Seton Watson (*Scotus Viator*), marele prieten al Românilor, voind să mulțamească »Asociațiunei« noastre pentru cinstea de a-l fi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. C. Păcuraru-Bianu, marele nostru binefăcător.

ales membru de onoare, în adunarea ei generală ținută la Orade în 17 și 18 Octombrie 1920, ne-a trimis în 17 Martie 1921, prin domnul C. Nedelcu suma de 2000 lei pentru cea mai bună lucrare, scrisă în românește, asupra subiectului: »Revoluția din anul 1918 și unirea Ardealului cu România«, lucrare ce se va trimite secretarului »Asociațiunei« în timp de un an dela publicarea concursului. Fapta Dumnisale e nu numai o atențiune delicată, ci și o lecție bine-meritată pentru noi, să ne dăm mai bine seamă de însemnătatea istorică a zilelor mari ce ni-a fost dat să trăim și să le fixăm după vrednicie.

Recunoscându-se, în sfârșit, calitatea de persoană morală a »Asociațiunei« noastre prin decretul regal 2061 din 1921, ea va intra în moștenirea marelui binefăcător Dr. *Cornel Păcuraru-Bianu*, despre care în calendarul din anul trecut am publicat un articol mai lung din peana vărului său, a d-lui profesor universitar Ion Bianu, membru al Academiei Române. Sperăm că aceasta se va întâmpla în timpul cel mai scurt.

Domnișoara *Tereza Pipoș* a ținut să facă la »Asociațiune« o fundație de 50.000 lei în amintirea părinților ei: Lazar Pipoș și Tereza născută Wagner, din veniturile căreia să se dea

an de an burse sau ajutoare studenților români ardeleni silitori, dar lipsiți de mijloace,

În primăvara anului 1921 domnul *Ilie Reu*, funcționar în Arad, a trimis prin »Albina« Asociațiunii noastre 1500 lei adunați cu prilejul unei nunți, ca început de »fond pentru înzestrarea fetelor sărace.«

Tot în această primăvară domnul *Traian Oprea*, protopop și director al despărțământului Vârșeț al »Asociațiunii« ne-a încunoștiințat despre »fondația Andreiu Boborony«, întemeiată de acest fost mare proprietar, ucis mișelește de niște bandiți, în Biserica-Albă și vechiu membru al însoțirii noastre, în suma de 50.000 coroane, cu scopul de a ajuta pe tinerii români, de naștere din județele Timiș, Caraș-Severin și Torontal, cari vor îmbrățișa cariera comercială și industrială și vor urmări o astfel de școală.

Banca »Albina« din Sibiu a dăruit în 1921 pentru scopurile »Asociațiunii« 30.000 lei. »Banca Națiunii« din București 10.000 lei, »Banca Agrară« din Cluj 1000 lei și »Banca Franco-Română« din București 1000 lei.

Cu prilejul adunării generale a »Asociațiunii«, ținută în Sighetul Maramurășului la 28 și 29 August 1921, domnul *Nicolae Simian*, proprietar în Râmnicu Vâlcea, a întemeiat în

palatul cultural Principele Carol, administrat de
 »Asociațiune«, din acest oraș o bibliotecă de 6000
 volume prețind peste 10 mii lei, în amintirea
 iubitului său fiu, Valer, mort în refugiul din Mol-
 dova la 1917, precum se vede aceasta și din al
 articol publicat în calendarul de față. I. G.

Colindă.

*Casa noastră cea săracă
 Are 'ntrînsa promoroacă;
 Nu-i lumină, nu-i icoană,
 Casa noastră e orfană.*

*Lerui, ler, boieri sculați,
 Astăzi pâne să ne dați.*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Noaptea luna toarce 'n casă
 Din tuiorul de mătăasă;
 La lumina ei bălaie
 Noi dormim culcați pe paie.*

*Lerui ler, boeri sculați,
 Astăzi pâne să ne dați.*

*Fără mamă, fără tată,
 Casa noastră e 'nghețată;
 Fără pâne, fără poame
 Noi ne prăpădim de foame.*

*Lerui, ler, boieri sculați,
 Astăzi pâne să ne dați.*

Volbură Poiană.

Răvașul Armatei.

Între 5 și 10 Octomvie 1920 s'au schimbat cele mai multe regimente din Ardeal cu cele din vechiul regat. Astfel atunci a plecat din Sibiiu la Focșani regimentul 90, venind de acolo regimentul 10 Putna, care a fost întâmpinat cu deosebită căldură și bunăvoință din partea autorităților locale. Răspunzând acestora domnul colonel Cristoforu a zis: »Am luptat aici, aici vom fi bine primiți.« Și cu adâncă mulțumire a constatat, că așa este.

Intr'un articol publicat în »Viitorul« domnul I. G. Duca propune, ca *armata să fie o școală de adulți*, ca după trei sau doi ani, cât timp stau feciorii satelor noastre acolo, să nu se mai întoarcă nici unul fără știință de carte.

Domnul ministru de războiu I. Rășcanu face cunoscută întregii noastre armate vitejia fără seamăn în luptele dela Turtucaia, precum și statornicia de mai târziu în prinsoare la Bulgari a bravului colonel Nicolae Mărășescu.

În unele țări învinse, ca Bulgaria, s'a introdus *legea muncii silite*. Toți bărbații dela 20 până la 60 de ani sunt siliți la muncă. Acolo pământul se sapă și se seamănă fără deosebire. Tot așa e și în Germania, unde un an ține munca

obligătoare și alt an instrucția militară. Dacă s'ar introduce această lege la noi, n'ar mai rămâneă pământuri nelucrate, drumuri neîndreptate, poduri stricate, râuri neregulate și atâtea alte lucruri de mare folos public.

La începutul lui Februar 1921 generalul francez Mangin prorociă, că bolșevismul rusesc e un foc ce nu rămâne într'un loc, ci sare și aprinde totul, când într'o parte, când în alta. Pentru primăvara acestui an credea el, că bolșevicii vor prădă bogata țară a Basarabiei, unde vor găsi de toate. Din fericire, prorocia Francezului nu s'a împlinit.

Generalul Ioan Boeriu, coborîtor din neamul de grănițeri ai țării Oltului, distins și în armata austro-ungară cu rangul de baron, a venit între cei dintâi militari superiori ai noștri să organizeze armata română din Ardeal în toamna 1918, câștigându-și merite neperitoare în această privință. Apreciând aceste merite, precum și însușirile sale alese, Majestatea Sa Regele Ferdinand I. i-a dat, cu prilejul retragerii sale în pensiune, ordinul Coroana României în gradul de mare ofițer.

Cuvântând în camera deputaților francezi, *Briand*, ministrul președinte al Franței, a spus între altele și aceste cuvinte însemnate despre

partea României în războiul mondial: »Din memoriile lui Ludendorff și din constatările marelui stat-major interaliat se vede, că Germania și aliații ei au fost nevoiți să mobilizeze încă 58 divizii pe frontul oriental din cauza intrării României în acțiune. Biruința dela Mărășești, unde s'au topit peste 30 de divizii germano-austro-ungaro-bulgaro-turce a mântuit frontul oriental în 1917 până la venirea iernei, căci prin ocuparea Moldovei și a Basarabiei s'ar fi prăbușit mult mai de vreme armata rusă, înainte ca Anglia să fi ajuns la deplina desfășurare a puterii sale militare și America să-și fi transportat în Franța trupele sale, nenumăratele cantități de hrană și muniție, care au hotărât învingerea pe frontul apusean.»

La începutul lui Iunie 1921 ziarele aduc știrea surprinzătoare, că viteazul fiu al Ardealului, legendarul general de divizie Traian Moșoiu, cel atât de mult cântat în doinele ostășești, membru de onoare al »Asociațiunei«, și omul care a cucerit toate inimile românești în părțile pe cari le-a cutrierat, a fost numit dela corpul vânătorilor din Oradea mare comandant al comandamentului teritorial al Basarabiei. Și acolo însă credem că-l va însoți dragostea tuturor Românilor adevărați.

Desmoștenitul.

*Cunoașteți voi un biet copil pribeag
In veci cu sufletul fugar spre stele,
Cu zimbete naive ori rebele
Și totdeauna mândru ca un steag?*

*Din armoniile ce dă 'n vileag,
Voi vă brodați a viselor dantele;
Iar de cuvântul lui, în clipe grele
Vă sprijiniți ades ca de-un toiag.*

*El trece printre voi ca o cernită
Fantomă tristă și desmoștenită,
Cu spini pe cap și fulgere 'n priviri.*

*Doar viitorul de va ști secretul
Incununării lui cu trandafiri:
Acest bastard al sorții e Poetul.*

Mihail Codreanu.

Cronică culturală.

— La 29 August 1920 comitetul pentru ridicarea unei statui poetului Andreiu Mureșianu avea strânși prin subscripție publică 20.000 Lei.

— În 12 Septembrie 1920 s'a deschis la Cluj congresul studenților români în prezența domnului ministru Octavian Goga. Discuții mai înverșunate s'au ivit cu privire la statutele uniunii generale a asociațiilor studenților români.

— Invățăatul profesor universitar dela facultatea de medicină a universității din Cluj *Dr. Levaditi* și-a început cursul de bacteriologie și medicină experimentală la 18 Octombrie 1920. Domnia Sa mai înainte a fost subdirectorul institutului Pasteur din Paris și avea o situație din cele mai strălucite. Totuși chemat de ai noștri să vină în țară și să lumineze tineretul român, Domnia Sa n'a pregetat o singură clipită. Dovada cea mai grăitoare de adevărată iubire de neam.

-- În 17 și 18 Octombrie 1920 și-a ținut *«Asociațiunea»* adunarea sa generală în Orade. A fost una din cele mai strălucite, participând la această adunare, pe lângă toți arhierii celor două biserici românești și o mulțime de delegați ai despărțămintelor și domnii ministrii I. Rășcanu și Gr. G. Trancu-Iași, precum și alte autorități civile și militare și popor număros. În cadrele acestor serbări s'a desvălit bustul M. Sale Regelui Ferdinand I. și s'au proclamat membrii onorari ai Asociațiunii o seamă de bărbați binem eritați pentru neam. A această adunare a ales definitiv de secretar literar al Asociațiunii pe d-Il Ioan Georgescu. Și tot cu acest prilej și-au desvălit strălucitele lor conferințe domnii N. Iorga despre

BCU Cluj / Central University Library Cluj

N. Jorga.

vechimea elementului românesc în Bihor, Al. I. Lapedatu despre granițele de Vest și de Nord-Vest ale României întregite și dl I. Agârbiceanu despre superioritatea statului național. După adunare s'a trimis o cunună frumoasă pe mormântul martirilor naționali Dr. Ioan Ciordaș și Dr. Nicolae Bolcaș din Beiuș. În legătură cu această adunare trebuie amintite cele spuse și scrise de d-l N. Iorga despre spiritul ardelenesc care a făcut mari lucruri având contact direct cu Apusul. »A le risipi, zice D-Sa, de dragul unei închipuiri ușoare într'o minte necoaptă politicește, ar fi o împușinare a noastră, cum a fost și risipitoarea lichidare de suflet tradițional din 1848. — Și aceasta trebuie împiedecat cu ori-ce preț.«

— În întreg Ardealul s'a serbătorit cu însuflețire la 1 Decembrie 1920 aniversarea a doua a unirii Ardealului cu țara mamă. La Sibiu cuvântarea ocazională, în cadrele unui mare festival artistic, l-a rostit domnul Andreiu Bârseanu, președintele Asociațiunii.

— Invitat de înaltul așezământ cultural francez «Le Collège de France», domnul N. Iorga a ținut câteva serii de conferințe și cursuri înaintate despre latinitatea din orient la Collège de France, despre valoarea izvoarelor orientale la Sorbonna, despre metoda și izvoarele istoriei Europei orientale la școala practică de înalte studii și despre poporul și țările române la școala interaliată de înalte studii sociale. Distinsul conferențiar a și fost serbătorit după vrednicie de toți cărturarii Franței în frunte cu Raymond Poincaré, fostul președinte al republicii franceze.

— În baza legilor votate în 1892, completate și întregite apoi în 1913 și 1919 s'a format în capitala țării *comisiunea monumentelor istorice* din nouă membrii, reprezentând diferitele specialități (Profesorii D. Onciul,

N. Iorga, V. Pârvan și A. Lapedatu; inginerii-arhitecți Gr. Cerkez, P. Antonescu, și G. Balș, Pictorul A. G. Verona și Diaconul Dr. N. Popescu). În legătură cu această comisiune centrală s'au constituit apoi în timpul din urmă comisiuni regionale pentru Basarabia, Bucovina, Banat și Ardeal. Aceasta din urmă sub conducerea d-lui Al. Lapedatu.

— În 6 Aprilie 1921 făcând A. S. Regală *Principele Nicolae* o călătorie de studii prin Ardeal s'a oprit și în Sibiiu, unde a vizitat muzeul central al Asociațiunii cu prețioasele lui colecții etnografice și istorice și a asigurat însoțirea noastră de tot sprijinul și interesul său.

— În aceeaș lună publicul din Ardeal a avut fericirea să asculte în mai multe centre concertele de violină ale marelui măestru George Enescu, una din gloriile cele mai strălucite ale neamului nostru.

— Ziaristul englez Charles Woods scrie în »Contemporary Review« între altele următoarele: »Capitala României e o priveliște de disordine și de murdărie. Prăvăliile sunt pline de articole de lux, aduse prin mituire contra regulilor. Femei cochete în foarte scumpe giuvaeruri storc averea celor înavuțiți. Corupția care a fost totdeauna în România a crescut înspăimântător... Toate clasele încearcă să-și mărească veniturile. România e ca Turcia pe vremea lui Abdul Hamid.« Trist, foarte trist. Dacă e adevărat, să ne silim a ne îndrepta. Dacă nu e adevărat, să ne silim a corecta părerile greșite ale străinilor despre noi. La toată întâmplarea se impune să facem ceva.

— În ședința din Iunie 1921 și-a ținut discursul de recepțiune la Academia Română domnul *Gheorghe Bogdan-Duică*, învățatul profesor universitar din Cluj,

care Ța vorbit despre Titu Maiorescu. Historic, critic literar, pedagog, gazetar, doctrinar al Țărănismului, Domnia-sa este unul din oamenii noștri cei mai de seamă, cu care se poate fãl nu numai Ardealul, ci Țara întregă. Mi-rarea noastră e, că Domnia-sa abia acum intră în Aca-demia Română.

— In 9 și 10 Iunie 1921 mari *Serbări culturale la Târgu-Jiu* pentru comemorarea lui Tudor Vladimirescu și înmormântarea eroinei-fecioare Ecaterina Teodoroiu. Inceputul pentru aceste serbări mari l-a făcut *Liga Cul-turală* în frunte cu neobositul ei președinte, domnul *N. Iorga*. In cuvântarea de deschidere arată ce a lucrat și ce n'a putut lucră Liga din pricina lipsei de interes și de sprijin a oamenilor noștri. Punându-se din nou în discuție chestia înfrățirii Ligei cu Asociația, secre-tarul acesteia, domnul *I. Georgescu*, care eră de față a spus, că Asociația nu numai se simte unită cu Liga, dar și conlucră cu ea. Chiar la aceste înălțătoare serbări din Târgu-Jiu își aduce partea sa prin corul său minu-nat dela Săliște, arătând că această frăție românească între cei de dincoace și cei de dincolo de Carpați a fost totdeauna. Ca o nouă dovadă de frăție Asociația cinstește membrilor Ligei 1000 exemplare din »*Istoria lui Tudor Vladimirescu*« scrisă pe înțelesul tuturor de *I. Georgescu*. Momentul cel mai înălțător a fost însă strălu-cita conferință asupra lui Tudor de *N. Iorga*, apoi cele trei expoziții aranjate cu acest prilej, precum și cele două con-certe ale Reuniunii de cântări din Săliște. Această adunare a ales noul comitet al Ligei, al cărui președinte e tot d-l *N Iorga*. Congresul general viitor va fi la Curtea de Argeș.

— La Rusaliile 1921 s'a ținut congresul Uniunii Femeilor Române în Arad sub conducerea d-nei *Maria Baiulescu*.

A. S. R. Principele Carol

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A. S. R. Principesa Elena.

— *A. S. R. Principele nostru moștenitor Carol, cu prilejul căsătoriei sale cu Principesa Elena a Greciei, a întemeiat în Atena o secție a institutului de studii Sud-Est europene din București, fericit și măgulit totodată de entuziasmul și de interesul de solidaritate culturală.*

— Abia reîntors în țară a luat inițiativa muzeului renașterii române cu scopul să cuprindă întrânsul tot ce se ține de dezvoltarea noastră națională dela 1821 și până la întregirea națională din 1918 atât din punct de vedere cultural cât și politic, precum: publicațiuni, imprimare, manuscrise, medalii, stampe, tablouri, potrete, artă națională etc. Membrii donatori vor contribui cu o sumă dela 5000 lei în sus, odată pentru totdeauna, sau cu obiecte de însemnătate istorică, admise de comitet. Membrii sprijinitori vor contribui cu o sumă anuală de 100 lei, care se poate plăti în patru rate (trimestriale). Membrii activi se obligă a conlucra, în orice mod, la realizarea scopurilor societății, oferind sau adunând obiecte admise de comitet.

— Cu prilejul împlinirii a 100 ani dela nașterea lui Vasile Alecsandri, Academia Română face apel la toți Românii să contribuie cu obolul lor pentru repararea caselor și îngrijirea mormântului poetului dela Mircești. Bani sunt a se trimite la cassieria Academiei Române, București, Calea Victoriei 135.

— La 20 August 1921 s'a ținut al III-lea congres al învățătorilor români din Ardeal la Cluj sub conducerea d-lui Traian Șuteu. Cu acest prilej s'a inaugurat casa învățătorilor și s'a făcut darea de seamă asupra fondului Gheorghe Lazăr. După congres au urmat călătorii de studii în mai multe părți ale țării.

Pustietatea.

*Afară bate vântul, draga mea,
Și-i toamnă, și e rece, și-i târziu
Pe cerul atârnat într'un pustiu
Se clatină în agonie-o stea.*

*Pe jumătate-o lună a rămas
Pe cerul obosit de-atâta vânt,
Și rece, veșnică și fără glas
Atârnă ca oglinda unui sfânt.*

*Afară bate vântul, draga mea,
Și-i toamnă, și e rece și-i târziu
Pe cerul atârnat într'un pustiu
Se clatină tot sufletu 'ntr'o stea.*

Demostene Botez:

Care sunt cauzele nebuniei sau a boalei mintale? cum trebuie să con- siderăm și să îngrijim pe un nebun sau un bolnav de minte?

Cu cât națiunile îmbătrânesc, cu cât civili-
zațiile progresează, cu atât și viciurile care sunt
fructele rele ale acestei civilizații, se înmulțesc
prin idei și plăceri curioase, prin interese și pa-
siuni exagerate, prin ambițiuni nemăsurate, prin
situații și bogății neașteptate, prin emoțiuni, de-
cepțiuni și mizerii; aducând forme de nebunie,
pe cât de variate pe atât și de numeroase.

Nu e mai puțin drept însă că la viciurile
dobândite cei mai mulți adaugă porniri și sim-
țeminte rele moștenite din străbuni, porniri și
simțeminte ce ne vin direct sau indirect și care
dau o slabă rezistență nu numai la preocupa-
țiile mărite ale luptei de trai, dar la plăcerile
pline de ispite ce ni le oferă în viața zilnică.

Marile evenimente politice, cataclismele so-
ciale, revoluțiile, războaiele, prizonieratele etc.
au puterea de a scoate la lumină, de a evidenția
și de a agrava tulburări mintale înăscute sau
dobândite, tulburări care în timpuri de liniște
și pace ar fi trecut neobservate. Copiii plămă-
diți în aceste epoce de grea restriște, primesc

indirect, emoțiile și comoziile sufletești și morale ale părinților, putând fi în viitor niște candidați serioși la turburările nervoase susnumite. Toate boalele fie infecțioase, fie toxice au o influență mai mult sau mai puțin mare, asupra nervilor și minții. Sunt unele din ele însă care se înseamnă mai mult prin o atracție deosebită de creerul nostru. Așa avem: în primul rând sifilisul și alcoolismul; în al doilea rând pelagra, paludismul, opiul și hașișul. Dacă surmenajul (oboseala) fizică, dar mai ales intelectuală, fie școlară, fie profesională, fie chiar în plăceri, prezentă ocazia favorabilă dezvoltării tulburării mintale mai ales la cei predispuși, nu e mai puțin adevărat, că un om poate lucra cu creerul său fără multă oboseală și fără pericol, atât timp cât lucrul său activ nu se complică de decepții, de frică, de remușcări, cu un cuvânt de cauze morale sau de un surmenaj moral care ar rupe echilibrul sau sfărîmă legăturile minții.

Persoanele nervoase sau cele predispușe din punct de vedere mintal, pot sub influența ideilor fanatice, religioase, mistice, oculte sau chiar superstițiilor fi turburate sufletește sau mintal. O creștere sau educație vicioasă prea aspră sau prea blăjîină, ca și educația prea gră-

bită poate da naștere în copil la — porniri sau înclinări rele sau poate desvoltă în el sâmburi deja existenți a unei boli mintale.

De aceea pentru copiii predispuși, pe lângă scoaterea din mediul familiar, se recomandă o educație cu indicațiuni speciale, cu reguli deosebite și cu mijloace medico-pedagogice apropiate stărei lor.

Dacă în epoca primitivă, cea antică sau chiar cea de trecere din evul mediu, mijloacele de constrângere ca, celulele, lanțurile, cămașa de forță etc. erau printre cele mai importante măsuri de tratament, în epoca modernă, nebunul este considerat ca un bolnav mintal și în tratamentul lui ca a și oricărui bolnav se substituie violențele brutale prin igiena întrebuițată cu blândețe, răbdare și tratament moral. Astăzi două treimi dintre bolnavii mintali trebuie să se bucure de o libertate bine supravegheată și numai o treime de un regim de spital sau de înfirmiere. Ideea că bolnavii mințați sunt inconștienți, incurabili, ființe nefolositoare, slabi producători și chiar vătămători speciei este o idee greșită. Această idee ce trăiește din nefericire în toate clasele societății, aduce indiferentismul și delăsarea din partea societăților private, desinteresul din partea conducătorilor, de unde ne-

glijarea bolnavilor mintali, neglijarea instituțiilor care trebuie să-i adăpostească.

Alienatul de și e un bolnav mintal, totuș trebuie să știm că această boală ca toate boalele ființei noastre nu atinge sau distruge complet toată mintea. Cele mai adesea-ori, părți din inteligență, din conștiință, din sentimente de dragoste rămân neatinse așa, că cei mai mulți din acești bolnavi ne judecă și cu destulă asprime atunci când suntem nedrepti cu ei.

E un fapt ce trebuie să fie cunoscut de toți, acela, că între bolnavul mintal izolat în ospiciu ca periculos și-e familiei sau societăței, și cel normal, lăsat în afară de ospiciu, ca folositor societăței; există o scară cu numeroase trepte. Pe fie-care din aceste trepte găsim numeroși subiecți, ce prin temperamentele, instinctele, sentimentele lor bolnăvicioase, modificările conștiinței, inteligenței, sentimentelor etc. fac trecerea aproape neobservată dela cel normal la cel bolnav. Alienatul ca și oricare bolnav se poate vindeca (20%) și foarte dese-ori ameliora (60%). O bună igienă, un tratament fizio-terapeutic (cu mijloace din natură) și mai ales un tratament moral, unit cu o supraveghiere de aproape, cu o tutelă pe tot timpul boalei, cu o indulgență și blândețe deosebită sunt singurele

mijloace pentru obținerea procentelor de vindecare și ameliorări arătate mai sus. Trebuie să ne gândim totdeauna că necesitatea de a ajuta pe cei infirmi (slabi, bolnavi), pe cei nenorociți, pe cei desmoșteniți ai soartei, cu un cuvânt pe acei ce se găsesc în imposibilitate fizică, dar mai ales mintală de a face față cerințelor luptei de trai, este nu numai o datorie umană dar și o dreaptă, bună și luminată politică.

Ajutați, deci, cu toții și pretutindeni pe bolnavii mintali.

Dr. Preda.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Notă. Nu putem să atragem în de ajuns luarea aminte a cetitorilor noștri asupra celor scrise de d-l Dr. Preda în legătură cu ocrotirea bolnavilor mintali. Ei nu sunt morți de vii, precum greșit cred unii, ci oameni, din cari o bună îngrijire medicală poate face elemente foarte prețioase pentru viața noastră. De aceea de datoria tuturor bunilor Români, mai mult, de datoria tuturor oamenilor cu simț omenesc adevărat, să sprijinească aceste așezăminte. ca să poată adăposti și îngriji pe toți ce 3000 de bolnavi, câți li are țara, nu numai pe jumătate dintre ei cum e acum. (Vezi mai multe în »Sănătatea publică«, Cluj 1921 Nr. 2 pag. 18—22.)

Cugetări.

Pedagogul care zimbește totdeauna, prețuiește cât și cel care bate totdeauna.

Cel mai urât lucru e un om bun care face o faptă rea, iar cel mai frumos fapta bună făcută și de omul rău.

Nu crede pe omul care se jură întâiu și spune pe urmă.

Pentru ideia ta nu împrumută forma altuia: o schimbi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Școala trebuie să însemne numai a da originalității fiecăruia mijloacele culturii timpului.

Nimic nu doare mai mult decât bunătatea respinsă.

Mai frumoasă, decât bătrâneța care culege pentru sine e aceia care samănă pentru alții.

Moralitatea publică nu se predică de pe tribune, ea se pregătește în familii.

Nu osândi țearța până nu știi de ce e vorba în luptă.

Din robia de ieri păstrează simțul pentru dreptatea care suferă.

Averile cele mai mari sunt cele cu cari a mângăiat mai multe dureri.

Nu-i lucru care să-l fi făcut și care să nu te fi lăsat altfel.

Civilizațiile omenești nu sunt învelișuri lucitoare pentru barbaria dinăuntru.

I. Iorga,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Snoayă.

Pe vremea armatei austro-ungară, un soldat român, pe care-l chema Vaca, nici decât nu-i putea intra în cap disciplina și muștruliala nemțească. Odată nu avea bumbii scilpicioși, altă dată nu-i erau puțuluiți bocancii și de cele mai multe-ori căpitanul găseă vină tornistărilor (raniței) pe care soldații români îl botezase vișel. Fiind făcut din piele de vișel. Căpitanul companiei, odată năcăjit, l-a îndrumat pe soldatul neadjustat la raport, unde aveă să se prezinte cu tornistărl în rânduială, după cum prescrie regulamentul. Soldatul s'a și prezentat după porunca domnului căpitan, condus de domnul țugsfăhrer, care român fiind și el a înștiințat pe căpitan așa; Herr Hăptman ich melde gehörsamst și-a adus Vaca vișelul la raport.

»Petrol.«

In amintirea lui Valeriu N. Simian

S'a zis, și cu toată dreptatea, că sunt unele ființe, atât de drăgălașe și plăcute, încât decât să moară, mai bine nu s'ar fi născut nici odată; ori, dacă se nasc, mai bine ar trăi în veci. Aceste ființe sunt întruparea bunătății omenesti și Dumnezeu par'că anume le trimite din când în când pe pământ, ca să-și arete, de o parte bunătatea și puterea Sa, de altă parte, ca să ne dea nouă, celor răi, pilde bune de urmat.

Așa podoabă de băiat a fost și Valeriu, fiul cel mai mic al domnului Nicolae N. Simian, proprietar în Râmnicul-Vâlcea, — un băiat vioiu, drept, drăgălaș și isteț, cum rar se mai vedește.

Ca copil de patru-cinci anișori îndrăgise cartea — minune mare. A învățat a ceti și scrie înainte de a intra în școală. Când vedeă pe »nen-so« Ion, — așa-i zicea fratelui său celui mai mare, — cum pleacă dimineața la școală, cu cărțile subțioară, se luă după el. La întoarcere asemenea. Cunoștea nu numai drumul școlii, ci și pe toți școlarii, cari, văzându-l așa, mititel și drăgălaș, cu bucle de păr lung în vânt, îmbrăcat în rochiță, îi ziceau: »fetița cu rochiță.« El însă n'avea nimic fetesc în el decât doar drăgălășenia și

Valeriu N. Simian.

vioiciunea, — dacă se pot numi aceste însușiri, peste tot, mai mult fetești decât feciorești — încolo tocmai așa călăriă bețele, alungă cercurile («cecurile» cum zicea el), bătea mingea, purta zmeii prin văzduh, pocniă din bice și făcea alte isprăvi, cași voinicii de vrăsta lui.

Atâta doar că, ceva mai târziu, când i-a venit și lui vremea să stea în băncile școlii, alături de ceilalți copii, el eră cu mult înaintea tovarășilor săi la toate. Avea o ținere de minte neobișnuită. Știa toate lecțiile din școală, așa cum i le spuneau profesorii. De cărți de școală aproape că nu avea nevoie. Cu atât mai mult îi plăceau cele de cetit. În curând și-a format o bibliotecă atât de bogată și bine alcătuită, încât ea ar face cinste nu numai unui elev sau eărturar fruntaș, ci și unei instituții culturale românești. Mai multe mii de opere în zeci de mii de volume. Aproape tot ce a apărut mai de seamă în românește în timpul din urmă.

Resultatul lecturilor sale s'a și văzut. Băiatul a ajuns așa de familiar cu cartea și cu școala, încât nu trebuia dus și îndemnat ca alții, căci se ducea și se îndemna el singur. El singur s'a înscris și pe clasa întâiu de liceu. Tatăl său numai odată s'a abătut pe acolo întâmplător, în societatea altor părinți. Și atunci i-au

spus directorul și profesorii: »De ar fi toți băieții ca al dumitale, domnule Simian, puțin am avea de lucru noi, dascălii; pentru noi școala ar fi o plăcere!«

Ținându-se mai apoi un concurs școlar la București, liceul din Râmnicu-Vâlcea a trimis să-l reprezinte pe elevul său cel mai distins, pe tânărul Valeriu N. Simian, care i-a și făcut cinste luând premiul cel dintâiu.

Clasele din urmă ale liceului le-a făcut apoi în capitală. Și de astă dată s'a dus, s'a înscris și s'a așezat singur. Se simțea doar om mare, de aceea își purtă singur de grijă. Nu știu cum s'a făcut, dar e fapt că în București la familia, unde voia să se încuartiruească eră mare aver-siune contra Râmnicenilor, de aceea a și fost întrebat numai decât:

— Nu ești dela Râmnicu-Vâlcea?

— Suntem de pe la Jiblea! răspuse băiatul isteț, și cu acestea a prins fulgerul mâniei și a început să deștepte scânteile dragostei și simpatiei. În sfârșit, adaogă el, chiar dela Râmnicu-Vâlcea de am fi, n'ați avea decât să faceți o încercare cu noi timp de două săptămâni și, pe urmă, dacă nu Vă venim la socoteală, ne ducem în știrea tatălui.

Zis și făcut.

Când la vre-o trei-patru săptămâni după aceea au venit și părinții băiatului să-l vadă, gazda mai înainte furioasă contra Râmnicenilor, acum i-a întâmpinat bucuroasă cu astfel de cuvinte: »Ce bucurie ne-ați adus în casă cu băiatul acesta al Dumneavoastră! Nu vă puteți face închipuire. E numai răs, seninătate și voie bună. Când intră în casă, par'că ne răsare soarele cu el. Dumnezeu să Vi-l țină spre bucuria Dumneavoastră și a tuturora!«

Ca toate sufletele luminoase și curate, eră generos și darnic. Își împărția și cea din urmă bucată de pâine cu copiii cei săraci. Cum se bucurau aceștia, când îl vedeau!

Ca să-i poată mai bine ajuta, tânărul Valeriu eră în stare să facă adevărate mici afaceri de aceea colegii i-au dat porecla »Jidan din Botoșani«. El însă nu se supără pentru aceasta, ci, ca Român adevărat, făcea haz de necaz, făcea și de porecla aceasta.

Când a izbucnit în 1916 războiul pentru întregirea neamului și fratele său mai mare, Ionel, s'a dus la școala militară din Botoșani, Valeriu l-a zis la despărțire: »Spune rudelor mele din Botoșani (Evreilor), că în curând le voiu cercetă!«

Și le-a cercetat. Dar cum? În împejurările nenorocite ale retragerii noastre glorioase în Moldova. Bucureștii erau în mâinile dușmanilor, cari băteau acum la porțile Moldovei s'o surupe din temelii. Fumul, gloanțele, schije, granatele, obuzele, chiar timpul nefavorabil, cu ploaia și noroiul cel nesfârșit, păreau că s'au conjurat, să facă această retragere cât mai nenorocită. Și totuși Valeriu N. Simian s'a dovedit un suflet superior chiar între împrejurările acestea grozave. Când alții se văicăreau ca babele ori și dacă tăceau, erau par'că cuprinși de fiorii spaimei și ai morții, el era tot glumă și voie bună. Aceasta însă nu din ușurătate și lipsă de suflet, din superficialitate, ci din adevărat prisos sufletesc, care se revarsă și asupra altora, întărindu-i, mângăindu-i. Societatea lui a fost o adevărată binefacere pentru cei mulți și desamăgiți de primul nostru eșec militar. El îi făcea să mai uite de sine și de cele necazuri. Un dar pe care nu mulți îl au, de aceea trebuie bine prețuit.

Foamea și setea, umezeala și răceala de toamnă și-au făcut culcuș și în trupșorul lui așa de fraged, încât abia ajuns la Iași, după zăcere de câteva zile, a sucombat.

Acum își doarme somnul de veci în cimitirul »Eternitatea» din Iași, alături de alți camarazi de pribegie și de suferințe.

A murit așa de tânăr, fiindcă fața lui nu eră făcută pentru zbârciturile bătrânețelor.

Voind să-i eternizeze amintirea prin o faptă, care și lui i-ar fi fost cea mai dragă, părinții săi au întemeiat în Sighetul Maramurășului, unul din orașele cele mai lipsite de carte românească cu prilejul adunării generale a Asociațiunei ținută în 28 și 29 August 1921 o mare bibliotecă românească, care numără mai multe mii de volume și prețuește peste 10.000 Lei.

Pe lângă amintirea lui plăcută și în veci neuitată, iubiții lui părinți mai pot avea astfel și mângăierea unei fapte bune.

Fericiți cei ce și din durerile lor personale și familiare știu face izvor de mângăiere și de binecuvântare pentru alții.

Ioan Georgescu.

Snoavă.

Tot în armata austro-ungară s'a întâmplat și următorul caz. Soldatul Nătăflete Ion avea lipsă de bocanci. Ca să-i primească, trebuiau ceruși la raport. Cum însă eră din fire cam nătăflete, pe cum îi eră și numele, s'o cam zăpăcit băiatul și-o încurcase așa: Herr boconci ch bite o păreche de căpitani.

Petrol.

Morții noștrii.

*»Fericți cei morți, cari în
Domnul mor de acum.»*

(Apocalipsis XIV, 13.)

Alexandru Macedonski s'a stins în Noemvrie 1920 de o boală ce-l mistulă de mult. Pe vremuri izbutise să grupeze în jurul revistei sale »*Literatorul*« • seamă de scriitori, cari s'au impus mai târziu atențiunei publice. A scris însă mult și în alte foi și reviste. Puțin înainte de moarte a terminat piesa »*Moartea lui Dante*«. Ridicat în slavă de unii și hulit de alții, el abia de aici înainte își va lua locul cuvenit între scriitorii români.

*

Demetriu Radu, episcop unit din Oradea mare, în după amiaza zilei 8 Decemvrie 1920, a căzut jertfă bombei așezate de mâni tâlhărești, tocmai când voiă să-și facă datoria cătră țară, rostind o cuvântare în senatul român. Pentru moartea lui, care a zguduit inimile tuturor Românilor, și pentru vieța lui, plină de fapte frumoase, i s'au făcut funerarii (înmormântare) naționale. Deja ca tânăr a dat dovezi de deosebită destoinicie. La Roma, el a luat medalia de aur; dăruită de papa Leo XIII. celui mai vrednic teolog. Abia întors acasă la Blaj, în mica noastră Romă, el a și trecut munții, ducându-se la București, ca preot, pentru număroșii Români uniți de acolo. El a voit să ridice și o biserică pe seama lor, dar lui nu i-a fost dată această fericire, hărăzită de abie urmașilor săi mai norocoși. După zece ani de muncă a fost chemat dela București în fruntea eparhiei românești unite dela Lugoj, pe care a condus-o timp de 6

Episcopul Demetriu Rađu

ani. În acest timp a mărit reședința episcopală cu case noue, a reparat biserica catedrală și casele parohiale, a sărbătorit jubileul de 200 ani al unirei religioase a Românilor cu Roma, precum și jubileul de 50 de ani dela întemeierea eparhiei sale prin publicarea frumosului »Șematism istoric al diecezei Lugojului« în 1903. Sub păstorirea lui s'au zidit o mulțime de școli și biserici, și s'a pus noua temelie mănăstirii Prislopului de lângă Hațeg, una din cele mai vechi și istorice mănăstiri românești. Trecând în 1903 la Orade în scaunul lui Mihail Pavel, unul din cei mai darnici și cucernici episcopi români, a continuat opera de zidire întreruptă la Lugoj. Astfel a zidit reședința episcopală din Orade, care alături de cea arhiepiscopală din Cernăuți e, poate, cea mai frumoasă reședință arhierescă la Români. Tot în Orade a zidit școală primară și normală, apoi o aripă nouă la Seminarul român unit de acolo. La Beiuș, care e a doua reședință a episcopilor din Orade, încă a zidit o nouă reședință în locul celei vechi arse de Ungurii din Tarcaia în semn de răsbunare pentru alegerea părintelui Dr. Vasile Lucaciu în camera deputaților din Budapesta la 1906. La Holod (între Beiuș și Orade) încă a zidit acareturi vrednice de o gospodărie episcopală. Chiar și afară de granițele eparhiei sale a zidit în locul nașterii sale la Tâmpăhaza-Uifalău (astăzi Rădești) o minunată biserică, cum rar se poate vedea nu numai în țară, ci și în străinătate. Pentru zidirile acestea a avut să-și audă grele învinuiri, cât timp a fost în viață. După moarte s'a văzut însă, ce bine a fost că a zidit el atunci și așa cum a zidit. Astăzi nici cu sume înzecit și însuși mai mari nu s'ar putea face ce a făcut el. Și ce bine ne-a căzut tuturor, că în Maiu 1919 M. Sa Regele Ferdinand I.

a putut fi primit la Orade în casa lui adevărat românescă, nu în nu știu ce casă de închiriat. De aceea astăzi trebuie să-l binecuvinteți cei-ce odinioară l-au hulit. În 1908 a condus, împreună cu marele arhiereu Vasile Hossu, pelerinajul Românilor la Roma, iar în 1915 a făcut fundațiunea Paraschiva Radu născ. Maior pentru scopuri culturale românești. În 1916 a contribuit cu 40.000 coroane pentru orfelinatul dela Blaj, iar în 1917—1918, anul când furia ungurească s'a revarsat cu mai multă putere, decât orișicând, asupra școlilor românești, în deosebi asupra celor dela Blaj, el a fost care, împreună cu badea George Pop de Băsești, a dăruit acestor școale suma de 70.000 cor. pentru susținerea lor în același an școlar. În politică încă a fost Român adevărat. Nu s'a târguit cu Tisza, ca nenorocitul vicar ortodox dela Orade, Vasile Mangra, mitropolitul de tristă amintire de mai târziu, ci a spus că cine vrea să împace pe Românii ardeleni să stea de vorbă cu reprezentanții săi chemați din partidul național român. Fiind toată vieța bun Român, el nu putea să lipsească dela întâmplarea cea mai însemnată a zilelor noastre, dela adunarea națională din Alba-Iulia la 1 Decembrie 1918, când s'a proclamat unirea tuturor Românilor. Pentru meritele sale bisericesti papa Benedict XV. l-a dăruit paliul de arhiepiscop, iar pentru meritele sale culturale românești »Asociațiunea« noastră în adunarea ei din Orade la 17 și 18 Octombrie 1920 l-a proclamat membru de onoare.

Dimitrie Greceanu, ministru de justiție, rănit și el de bomba criminală dela senat, a murit la o zi după episcopul Radu. Născut din o veche familie boerească din Moldova, el a fost tipul adevăratului boier român:

bun, blând, senin, răbdător, milos, iubitor de oameni și de țară, cum rar se pomenește. Că ce bine s'a purtat cu țărani de pe moșiile sale, o dovedește și faptul, că în 1907, cu prilejul dureroasei răscoale țărănești, țărani de pe moșta sa, Stânca, lângă Iași, departe de a-i face vre-o stricăciune, l-au păzit și apărat de răsculații lor vecini. În timpul războiului pentru întregirea neamului el nu și-a bătut numai pieptul și gura, ca atâta alții, ci ca bun Român ce eră a prins armele și a plecat la luptă ca simplu voluntar în regimentul 7 de roșiori dela Iași, luând cu sine din grajdurile proprii nu numai un aprig cal, ci și o mare sumă de bani, fiindcă el înțelegea să facă războiu pe cheltuiala sa, nu a statului, cum făceau atâția alții. Pentru vitejia și bunătatea sa eră iubit de camarazii, cari li și ziceau; »Camaradu Dumitru Greceanu cel bun și viteaz.« O dragoste deosebită a avut pentru noi Români din Ardeal. În una din cele din urmă scrisori, trimise unui prieten al său dela Cluj, spune că de Crăciun vrea să vină în Ardeal și să vadă munții lui Horia, Cloșca, Crișan și Avram Iancu: munții apuseni. Bomba criminală dela senat a zădărnicit gândul acest bun și atâtea altele. Dacă se cuvine, deci, să-l jelească pe acest om toți bunii Români, noi cei din Ardeal îndeosebi trebuie să-i păstrăm o amintire dintre cele mai recunoscătoare.

*

Spirea Gheorghiu, senator, președintele sfatului negustoresc din capitală și unul din cei mai de seamă oameni în branșa sa a fost a treia jertfă a bombei dela senat.

*

Cassian R. Muntean, tânăr scriitor bănățean, a murit și el la începutul anului 1921. După câteva luni

petrecute sub steagul austriac, pe care le-a descris sub titlul »Atacul«, a trecut în România, unde a luptat pentru întregirea noastră națională. În editura Pavel Suru, București, Calea Victoriei, 85, a tipărit o frumoasă cärticică »Bătălia dela Mărășești«, apoi mai aveà gata de tipar »Prin Basarabia românească« (însemnări de călătorie) și »Cântece din pribegie« (poezii). Moartea înainte de vreme a pus capăt tuturor năzuințelor lui frumoase.

*

Nicolae Solomon, fost multă vreme protopop român unit și director de despărțământ al »Asociațiunei« noastre în Murăș-Ludoș, a răposat la adânci bătrânețe, în Blaj la sfârșitul lui Ianuarie 1921. Pe lângă o frumoasă pregătire teologică câștigată la universitatea din Viena, unde a studiat ca elev al institutului Sf. Barbara, el a adus și o neclătită credință în viitorul mai bun al neamului nostru. Frunțașii noștri de astăzi își amintesc cu drag, cum bătrânul, cu inimă tinărá, știa să-i adune în jurul său, ca director de despărțământ, și să-i însuflețească la luptă pentru cultura românească împotriva mașterei stăpâniri ungurești de pe vremuri. De aceea toți Românii, dar mai ales »Asociațiunea« îi va păstra o amintire neuitată.

*

Augustin Paul, fiu de preot, din Letca de pe Valea Someșului și unul din cei mai înflăcărași Români, a murit în 3 Februarie 1921 la Cluj. După temeinice studii teologice făcute la universitatea din Budapesta, el a urmat și literele, fiind câtva timp profesor la liceele din Brăila și Bârlad. Intorcându-se în Ardeal a fost mult timp redactor la »Gazeta Transilvaniei« în Brașov, unde a dus lupta grea de fiecare zi pentru apărarea

neamului nostru. Modest, de cele mai multeori iscăleă numai cu pseudonimul »Dela Letca«. In volum n'a scos decât o mică parte din ce a scris el: »Intre Someș și Prut«. In anii înainte de izbucnirea războiului mondial el a fost secretar de legație în Budapesta, făcând multă îndemână studenților români de acolo. Intre altele el a făcut posibilă și scriitorului acestor rânduri o călătorie prin vechiul regat în vara 1909, când erau opreliștele lui Apponyi mai strașnice ca orișicând împotriva acestor călătorii. In timpul războiului nostru național (1916) el a fost viceconsul în Stockholm, câștigând și acolo inimile tuturor pentru cauza românească. Bolnav de atâta zoală și muncă, el a venit să moară în Ardealul său iubit, care nu-i iertat să uite vreodată tot binele ce i l-a făcut.

Vasile Bălan, tatăl I. P. S. Sale părintelui mitropolit Dr. Nicolae Bălan, preot în Blașfalăul de jos, a încetat din viață, după o rodnică păstorie, în parohia sa iubită, la 5 Februarie 1921.

Iosif Liseai, fost multă vreme șef-contabil, mai pe urmă directorul celei mai puternice bănci românești din Ardeal, a »Albinei«, a murit în 5 Martie 1921 la Sibiu, după o activitate de 40 de ani din cele mai binecuvântate. El a fost mulți ani, precum spun colegii săi, șurubul cel mai însemnat al organizațiunei interne nu numai a »Albinei«, ci ca revizor-expert în serviciul »Solidarității« și ca membru al consiliului de administrație al mai multor bănci fruntașe, unul din factorii cei mai de seamă ai vieței noastre economice-financiare din Ardeal. Ca funcționar eră model de hărnicie, pricepere și devotament. Cel dintâiu la lucru eră și cel din urmă care- l

părăsiă. De aceea dacă totdeauna a fost chestie de bun simț și de dreptate să se recunoască munca oamenilor, astăzi, când avem așa de puțini oameni muncitori, pricepuși și devotați, trebuie să se recunoască mai mult decât ori și când.

*

Aurel Hașeganu, fiul protopopului nostru din Cojocna și fratele profesorilor universitari Dr. Emil și Dr. Iuliu Hașeganu, a murit la 3 Martie 1921 în New-York, tocmai când se pregătea să vină acasă, pentru a lua moștenirea tatălui său. Așa se vede că i-a fost dat să moară acolo, unde a muncit ca puțini alții, partea cea mai însemnată a vieții sale. Timp de 11 ani a fost preotul Românilor din Cheveland-Ochio, apoi a trecut la parohiile din Erie. Pa și Me Kess Port, Pa, unde a servit până în timpul din urmă. La stăruințele lui s'au zidit opt biserici și s'au înființat o mulțime de societăți românești. Inmormântarea a fost vrednică de viața lui de apostol și misionar neobosit. Aproape toți colegii săi (preoții Dr. Epaminonda Lucaciu, Leon Manu, Bungărzeanu, Dr. Lupu și Voda) au venit din mari depărtări să dea răposatului cinstea din urmă.

*

Mihail Veliclu, unul din luptătorii naționali, care a suferit doi ani temnița din Vaș pentru partea ce-a luat la «Memorandul» înaintat împăratului din Viena în 1892. A început ca secretar (notar) comunal în Șepreuș, unde purtă procesele verbale în românește, de aceea a fost izgonit de Unguri. Ca avocat mai târziu în Chișinău, jud. Arad, a fost membru de seamă al partidului național luând parte la toate faptele însemnate din viața noastră publică.

*

Sublocotenent Bontescu, aviator român în Cluj, s'a prăbușit din văzduh cu mașina sa de zburat la 29 Maiu 1921, murind năpraznic, ca toți eroii aviației. Frații lui aviatori au ținut să-l întovărășiască în zbor până la groapă aruncând flori pe sicriul lui și dovedind odată mai mult valoarea aviației românești, care este ochiul armatei în timp de războiu și fala ei în timp de pace. Într'un timp când atâția ticăloși și mișei necinstesc numele de Român, visători și îndrăsneți ca aceștia trebuie pomeniți cu cinste și înveșniciri pentru toate timpurile.

*

Luca Ion Caragiale, fiul marelui scriitor Ion Luca Caragiale, s'a stins și el din viață, în Iunie 1921, după ce a încercat să publice în mai multe genuri literare. Astfel după câteva poezii lirice a tipărit în »Vieța Românească« delă Iași și un roman, iar în timpul din urmă a tradus »Pan« de scriitorul scandinav Knut Hamsun.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

N. D. Popescu, funcționar în ministerul de externe, răposat și el în vara 1921, a făcut pe vremuri mult bine cu calendarele sale bine îngrijite și cu povestirile sale istorice. Abia a rămas figură istorică românească, pe care să n'o fi pus în una din »novelele« sale: Radu al III-lea cel frumos, prizonierul român delă Plevna, haiducul Miu, căpitan Buzdugan, Voinea voinicu, Iancu Jianu, Tunsu, Bujor, Codreanu, Constantin Brâncoveanu, Maria Putoianca, Amazona delă Rașova, Fata delă Cozia — toți și toate se perândau pe dinaintea ochilor cetitorilor săi pasionați de povestiri istorice romantice.

*

Emil Costinescu, fost ministru de finanțe în cabinetul d-lui I. I. C. Brătianu, mort la 15 Iunie 1921, eră

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gavril Precup

unul din bărbații de Stat cei mai binemeritați ai neamului. A început ca redactor la »Românul« lui C. A. Rosetti, apoi a intrat la 1876 ca deputat în parlament, dedicându-se chestiunilor economice, financiare și industriale. A fost și director al Băncii Naționale. Om practic, ca ministru de finanțe, el nu umblă după formule și teorii fără rost, ci a făcut îmbunătățiri simțite. Bugeturile lui se încheiau totdeauna cu venituri frumoase, nu cu pagube. Toți trebuie să-i fie recunoscători pentru ceea ce a dat tuturor.

*

Dionisiu Florian, general în retragere, a murit în 13 Iulie 1921, la Viena, unde s'a dus să-și caute de sănătate. Coboritor din neamul grănișerilor dela Racovița, el a înaintat repede în ierarhia militară, ajungând la rangul de general chiar și în armata austriacă. În 1918, când a fost vorba să se organizeze legiuni și armate românești pe ruinele vechei armate austro-ungare, el a fost între cei dintâi militari superiori ai noștri, care s'a angajat la această operă națională. »Asociațiunea« noastră l-a ales membru în comitetul ei central, la lucrările căreia participă cu deosebit interes și zel. De aceea însoțirea noastră a lăsat să se facă, după moartea lui și un parastas la biserica română unită din Sibiu, pentru veșnica lui pomenire.

*

Gavril Precup, unul din cei mai însuflețiți dascăli ce i-a avut Blajul și peste tot Români de pretutedeni, a încetaț din viață în Cluj la 7 Sèptemvrie 1921, în al 56-lea an al harnicei sale vieți, și după 30 de muncă dăscălească. Pentru sufletul său mare au fost prea puțin școlile din Blaj cu miile lor de învățacei, veniți din

toate unghiurile țerei, el voiă să facă mai mult. De aceea nu e faptă mai însemnată în vjeața noastră publică, unde să nu-l vedem în rândul întâiu. Conducător al societății de lectură a liceanilor din Blaj, el a făcut mult pentru îndrumarea lor pe calea cea bună, precum nespuse de mult a lucrat și pentru meseriașii români de acolo pe cari i-a povățuit și ajutat ca nimeni altul. Ca vechiu membru al »Asociațiunei« noastre nu eră adunare, dela care să lipsească cu cuvântul și fapta lui îndreptătoare. El a organizat și expoziția dela Blaj din 1911, cu prilejul adunării jubulare a »Asociațiunei« noastre. El însă nu s'a mulțumit numai cu școala, cu industria, cu economia și cultura, ci s'a avântat și în politică. Intr'un timp, când nimeni nu cuteză dintre profesorii români din Ardeal să facă politică, el luă parte la luptele electorale date pentru Iuliu Maniu și alți candidați români. Iar când i s'a spus că, prin purtarea lui poate primejdui liceul dela Blaj, școala românească cea mai veche, el a declarat că e gata să se retragă ori când din învățământ, numai să nu aibă prilej dujmanii neamului de a se amestecă în afacerile noastre interne. De aceea e de înțeles, că în 1918, după prăbușirea împărăției austro-ungare, când a fost vorba să se organizeze noul stat românesc, el a fost chemat în fruntea învățământului secundar ca director general. În această calitate a isprăvit o lucrare uriașă, care i-a mistuit cu totul vieața și sănătatea. Dacă astăzi avem peste 60 de școli secundare organizate în Ardeal, meritul e al lui Gavril Precup. Cât timp a fost în vieață, a jertfit dintr'al său sute și mii de lei pentru scopuri publice românești. La moarte întreaga sa avere a lăsat-o universității românești din Cluj, ca fundație

din venturilie căreia an de an să se premieze elevul cel mai cinstit (nu cel mai învățat!), precum și liceului din Blaj, la care a servit aproape 30 de ani ca unul din cei mai vrednici profesori români. Recunoscându-i-se marile lui vrednicii, i s'a făcut un frumos prohod atât în Cluj (cu cuvântări de Dr. E. Dăianu, V. Bogrea, Dr. G. Tripon, I. Agârbiceanu, Dr. I. Mateiu și alții) cât și la Blaj, unde au venit să-i dea cinstea de pe urmă d-nii Andreiu Bârseanu, președintele »Asociațiunei« noastre cu cinci membri din comitet, Iuliu Maniu, președintele partidului național român, G. Bogdan-Duică, profesor universitar și membru al Academiei Române și număroși profesori și intelectuali, foști elevi ai marelui răposat. ☉ În mormântare demnă de cel ce a fost Gavril Precup.

Snoavă:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sergentul Weismann instrua pe recruți. După-ce băieții învățară cu mare chin numele prepușilor ajunge rândul la ministrul de războiu.

— »Măi pe cel mai mare peste toată armata îi chiamă: Seine Exellenz General der Infanterie Reichs Kriegsminister«, spune sergentul cu glas tare.

— «Cum îl chiamă pe hăl mai mare (peste armată, să-mi spună, recrutul Toda!»

— Pă hăl mai mare și mai mare, peste care nu este mai mare, că dacă ar fi fost unul mai mare ăsta nu eră mai mare îl... îl... chiamă: Sainetelențu General de Infanterie Halariștiu criștiu ministeriu, răspunde infanteristul Toda serios.

Petrol.

Legea pentru Reforma Agrară

din

Transilvania, Bănat, Crișana și Maramurăș.

În urma marelui războiu, sfârșit, după multe și grele jertfe, în mod norocos pentru neamul nostru, s'au adus legi *pentru schimbarea stăpânirii de pământ* pe seama plugarilor noștri și a plugarilor altor neamuri din toate provinciile (părțile) României-mari.

Pe noi cești din Ardeal și din celelalte părți desfăcute de Ungaria, ne interesează, în locul întâi, legea adusă pe seama acestor provincii.

Această lege s'a votat de adunarea deputaților în ședința dela 19 Iulie anul 1921, a fost votată și de Senat și întărită prin iscălitura M. Sale Regelui.

Legea constă din 20 capitole (părți mari) și din 141 paragrafi, în cari se deslușesc pe lung și larg, — că legea e o carte întreagă, — toate tainele ei. Rostul legii acesteia, ca și rostul altor legi, sunt în mare parte greu de priceput pentru țărani, din pricina adâncimei cuprinsului lor și a foarte număroaselor împrejurări, ce a trebuit să fie luate în seamă la facerea lor.

Dar s'au luat în seamă ca cei însărcinați cu ducerea la îndeplinire a legii, să nu poată coti la dreapta sau la stânga, ci să meargă drept înainte pe calea ce s'a croit.

Astfel plugărima, îndreptățită a primi pământ acolo unde se află pământ de împărțit,

poate să fie încredințată, că voința legiuitorilor și a Maiestății Sale Regelui se va îndeplini întru toate.

Iar cât pentru cei din comunele unde nu se află pământ de împărțit, s'au luat măsuri ca ei să fie îndestulați pe altă cale prin colonizare.

Lucru firesc, însă, că e de datorința, atât a cărturarilor să caute a lumina cât mai bine pe plugari asupra cuprinsului legii, cât și a înșiși plugarilor de a se interesa ca să pătrundă în tainele ei, ca astfel să-și poată apăra, între orice împrejurări dreptul ce rezultă pentru ei din paragrafii acestei legi.

Vom da și noi aici, pentru cetitorii noștri, unele deslușiri.

Această lege irece în stăpânirea de veci a plugarilor și a copiilor lor peste 2.000,000 (două milioane) de jugăre cadastrale pământ cultivabil (de arat) și peste 600,000 jugăre cadastrale păduri și pășuni comunale.

Acest pământ se va lua din mâna moartă (cum sunt marile moșii ale bisericilor, băncilor, spitalurilor ș. a.), și din moșiile marilor proprietari reduse (împuținată) prin legea aceasta la 9 la sută din întreg pământul cultivabil.

Prețul unui jugăr cadastral este de douăzeci de ori arenda regională din părțile noastre în anul 1913, socotită fiind coroana cu leul, adică 600—800 lei jugărul. Din această sumă vor plăti noii împroprietăriți 60 la sută, iar restul se va plăti de către Stat, dintr'un impozit

(dare) aruncat asupra averilor mai mari de două sute de mii de lei,

Șirul în care plugarii au drept la împărțirea pământurilor este următorul:

1. Acei capi de familie, servitori și muncitori de pământ din partea locului, cari în cei din urmă doi ani dinaintea mobilizării, (dinainte de chemarea la războiu în anul 1914) și întrucât au fost mobilizați și în timpul exproprierii (împărțirii pământului), au lucrat pe moșia expropriată și cari în războiu au ajuns invalizi (neputincioși), dar sunt totuși în stare de a conduce lucrarea pământului.

Tot aci se înșiră și văduvele și familiile celor căzuți în războiu, dacă împlinesc cerințele de mai sus.

2. Servitorii și muncitorii agricoli (de pământ) din partea locului, capii de familie, cari în cei din urmă doi ani și în timpul exproprierii, dacă au fost demobilizați (lăsați acasă dela armată) au muncit pe moșia expropriată, dacă au făcut serviciul militar în războiu, deși nu sunt invalizi.

3. Toți capii de familie, cari în războiu au ajuns invalizi, dar sunt în stare de a conduce lucrarea pământului.

Tot aci se înșiră văduvele și familiile celor căzuți în războiu.

4. Toți capii de familie cari au făcut serviciul militar în războiu, deși nu sunt invalizi.

5. Bărbații neînșurați cari au ajuns invalizi de războiu, dar sunt în stare să conducă lucrarea pământului.

6. Bărbații neînsurați, cari au luat parte la războiu, deși nu sunt invalizi.

7. Mobilizații (cei chemați sub arme) prin ordinul Consiliului Dirigent.

8. Cei emigrați (duși în alte țări) cari s'au întors, ori familiile lor, dacă nu au alt susținător (purtător de grije).

9. Capii de familie, cari nu au luat parte în războiu.

10. Bărbații neînsurați majori (îndreptățiți prin lege a se chivernisi singuri) cari nu au făcut servicii militare în decursul războiului.

11. Voluntarii din armata română, ori dintr'o armată aliată (a țărilor întovărașite în războiu) sau cari s'au format în grupuri (cete) de voluntari neatârnați.

La împroprietărire, cei îndreptățiți de sub punctele 3 și 11 se îndestulează cu cei de sub Nr. 1, întrând în aceeași clasă cu ei; cei dela punctul 2, se vor îndestula împreună cu cei de sub 4. Întrând în aceeași clasă cu ei; iar cei dela punct 8 vor rămâneă cei din urmă la împroprietărire.

12. După îndestularea tuturor celor îndreptățiți, se vor întregi și se vor înființa, unde nu sunt, *sesiuni parohiale* (eclejii), cantorale și școlare...

— La împărțirea pământului expropriat vor lua parte, în șirul arătat mai înainte, locuitorii tuturor comunelor cari după așezarea lor sunt atrase la acel teren (au lipsă de acel pământ) fără privire la împrejurarea că moșia expro-

priată (împărțită) face sau nu parte din hotarul acelei comune, dându-se întâietate locuitorilor cari au muncit și pășunat pe moșie, chiar din alt județ fiind.

Pentru o mai bună cultivare (lucrare) a hotarelor comunale și pentru îndestularea celor îndreptățiți, se va putea face chiar și schimbul între comune.

— Când pământul expropriat nu ajunge tuturor celor îndreptățiți, o parte din ei vor putea avea pământ în alte ținuturi unde s'ar afla; se va da întâietate la împrumutarea pe loc, invalizilor și văduvelor de războiu, sau din fiecare categorie (clasă) a oamenilor în vârstă, celor cu familie număroasă și celor cari au gospodării (economii) întemeiate.

— La întâmplarea, că sunt doi îndreptățiți cu drepturi unul ca altul și din aceeași clasă, și numărul loturilor (parțelilor) nu li se ajung, se va purcede prin tragere de sorți.

— Nu vor putea primi pământ, nici arânzi înainte mergătoare, acei cari au săvârșit fapte de trădare (vânzare) împotriva Statului român, dovedite judecătorește, cei cari nu au ascultat porunca de chemare sub arme, sau a dezertat din armata română; alienații (nebunii), cu abateră foștilor mobilizați și toți cari din orice pricină stau sub curatelă sau tutelă (tutorat) prelungită.

Parțelarea pământului expropriat.

— Pământurile expropriate se vor parțela în loturi de completare (porțiuni »de întregire«

150
adecă de adăugare la ceice au o parte de pământ, dar prea puțin față de cele 7 jugăre ce dă legea); loturi întregi până la 7 jugăre cadastrale după calitatea (bunătatea) pământului și loturi de colonizare (de aducere de oameni din alte părți) până la 16 jugăre. La formarea și împărțirea loturilor se ține seamă și de pământul pe care cei îndreptățiți îl au azi, sau mai au de moștenit în linie dreaptă (dela părinți ori rude apropiate).

— În localitățile unde pământul lucrător nu ar ajunge pentru împroprietărirea tuturor sătenilor îndreptățiți cu loturi până la 7 jugăre, precum și acolo, unde mijlocul de căpetenie de traiu al locuitorilor nu este agricultura (lucrarea pământului), se vor putea face loturi mai mici de 5 jugăre.

— Dacă după Cluj / Centre University Library Cluj îndestularea sătenilor rămâne încă pământ, se vor putea înființa *economii model* pe seama școlilor, ori posturilor și secțiilor de jandarmi. Intinderea acestor economii nu va trece de 5 jugăre.

Iar din pământul rămas încă, se vor înființa *noi proprietăți mijlocii*, cari nu vor putea trece de 50 jugăre, pe seama celor cu pregătiri anume în școală de economie sau cu cunoștințe încercate economice, cu îndatorirea de a le conduce ei înșiși.

— Tot din pământul rămas, micii funcționari (slujbași), muncitorii din orașe, muncitorii minieri (de pe la băișaguri), industrialii (de pe lângă fabrici) și balnari (băi), a căror meserie

de căpetenie nu este plugăria, vor primi ca loc de casă $\frac{1}{4}$ jugăr și $\frac{1}{2}$ jugăr pământ de lucrat, pentru a-și întemeia mici gospodării pe seama familiilor lor.

— Fânațele expropriate la munte, la deal și la șes, se vor vinde numai în proprietate individuală (la om anume), până la 3 jugăre cadastrale.

*

Din cele arătate până aci se vede: cari persoane sunt îndreptățite la împărțirea pământului și cât pământ se dă celor îndreptățiți.

Se dă, deci, în locul întâi celor lipsiți de pământ, firește unde este pământ de împărțit, pentru că sunt, în cuprinsul țării, sute și poate, mii de comune, unde nu este pământ de expropriat. În schimb însă în alte locuri se găsește pământ mai mult decât se cere în lege a fi împărțit locuitorilor din un sat sau din împrejurime. Aici, apoi, se fac colonizări, adică se duc oameni din alte părți, lipsiți de pământ, cărora li se dă loturi de colonizare până la 16 jugăre.

În înțelesul legii se vor alcătui, în ținuturile cu populație rară, sate noi sau se vor mări satele de azi, cu locuitori aduși din satele și ținuturile cu populație deasă. Coloniștilor se vor face multe înlesniri din partea Statului. Se vor înființa magazii de materiale pentru zidiri, li se vor da unelte și semințe, împrumuturi de bani ș. a.

Așa că și celor cu totul lipsiți de avere li va face cu puțință întemeierea unei gospodării,

având aceștia să plătească în rate, timp de 40 de ani, începând după scurgerea celor 5 ani dela așezarea lor, jumătate din cheltuieli, iar cealaltă jumătate având să fie socotită în sarcina Statului.

Om să fie numai celce se hotărește a deveni colonist, și el va avea toate înlesnirile ca să devină un proprietar vrednic și fericit.

Și toți să fie siguri că acum pământ se va da celor îndreptățiji; dar și cu răbdare, pentru că o lege ca aceasta nu se poate îndeplini peste noapte; fiind un lucru mare de tot, ea trebuie făcut cu răgaz.

Ar mai fi multe, foarte multe de spus asupra reformei argare. Oamenii cari vreau să se ferească, însă, vor căută să se informeze mai amănunțit asupra tuturor împrejurărilor lor, îndeosebi dela comisiile ce se înființează în sate, în plase și județe, și cari sunt datoare să lumineze în toate privințele pe toți ceice li se adresează pentru îndrumări, cum și să îndeplinească cu dreptate toate rânduielile legii.

R. Simu.

Dintre toate nedreptățile nici una nu e mai mare ca a celorce înșelând par oameni cinștiți.

Cei mai mulți fac nedreptăți ca să câștige ceace au poftit.

Nu e surd mai afurisit ca cel ce nu vrea să audă.

Cetățeni !

Sprrijiniți

Loteria Asociației

cea mai mare întreprindere culturală a țerei, care vrea să-i schimbe fața: 1) »inveșnicind în bronz ori în marmoră amintirea tuturor oamenilor și faptelor mari din trecutul nostru; 2) ridicând case naționale cu muzee și biblioteci mari în 32 orașe; 3) înzestrând fiecare comună românească cu carte dătătoare de lumină; 4) întemeind fonduri pentru asigurarea acestor lucrări și în viitor; 5) întregindu-se în sfârșit casa națională centrală din Sibiiu.

Cine cumpără biletele acestei loterii depuse spre vânzare la toate băncile noastre mai de seamă, sprijinește cultura națională și poate să aibă și câștiguri frumoase.

Sunt patru trageri, la care se împart câștiguri în suma de

6.000.000 (șase milioane) lei

Sunt:	2	câștiguri de câte	100,000	lei
«	6	« de câte	50,000	lei
«	12	« de câte	25,000	«
«	30	« de câte	10,000	«
«	60	« de câte	5,000	«
«	400	« de câte	1,000	«

Intăia tragere e la 31 Decemvrie 1921. Tot al cincelea număr câștigă! Grăbiți și cumpărați!

Cercați-vă norocul și al copiilor voștri!

„ASOCIAȚIUNEA“ Sibiiu strada Șaguna 6.

Loteria Asociațiunei.

Astra noastră luminoasă
 E izvor de apă vie...
 Și pentru poporul nostru
 E izvor de bogăție.

Ascultați, Români, cuvântul!
Unui patriot poet:
Dela loteria Astrei
Cumpărați câte-un bilet!

Astra vrea s'arete cine,
 Azi în țară e stăpân,
 Și altare vrea să 'nalțe
 Pentru sufletul român.

Ascultați o frați cuvântul
Unui patriot poet:
Dela loteria Astrei
Cumpărați câte-un bilet!

Nu se știe 'n care număr
E norocul tănuit,
Și 'ntr'o clipă, fără trudă
Om cu stare te-ai trezit.

*Ascultați, Români, cuvântul
Unui patriot poet:
Dela loteria Astrei
Cumpărați câte-un bilet!*

Numai cine cu iubire
Astrei sprijinul a dat,
Poate ca să spuie 'n lume
Că-i Român adevărat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Ascultați, deci, frați, cuvântul
Unui patriot poet:
Dela loteria Astrei
Cumpărați câte-un bilet!*

Ioan Comorașu,

poet și găcitorul numerelor norocoase.

Loturile se găsesc de vânzare la biroul Asociațiunii, Sibiu, strada Șaguna 6, și la toate băncile mai de seamă și în toate centrele.

Banca de Scont a României

București

Strada Cisnădiei Nr. 36.

:: Sucursala Sibiiu ::

Sucursale: Brăila, Constanța, Focșani,
Galați, Râmnic-Vâlcea, Sibiiu, Timișoara,
Tulcea, Turnu-Măgurele.

Capital Lei 150.000,000.—

Face împruturi în Cont-Curent simplu
cu gajuri și cambiali.

Primește depuneri spre fructificare

bonificând dobânda de 5% conform condițiilor
în vigoare.

**Cumpără și vinde efectiv tot felul de monede
străine: mărci, dolari, lire italiene, franci etc.**

Tratează și vinde orice fel de mărfuri,
: textile, coloniale, cereale, vinuri etc. :

**Emite acreditive și cecuri în întreaga
România, cum și în străinătate.**

Prin o organizare specială poate da oricând ori-
cui informațiunile dorite în chestiunile economice
și financiare cerute.

Milioane și milioane de oameni

s'au ncredințat, că decât Franzbranntweinul Vértés nu există leac mai excelent, cu efect mai grabnic și alinător de dureri împotriva reumei, podagrei, șoldinei, durerii și chilăvirei, având dureri în picior, la mână, în cap, piept, foale, gât, șele ori stomach. 1 sticlă de probă 4 Lei, 1 sticlă simplă 8 Lei, 1 sticlă dublă 15 Lei. 1 sticlă de familie, cea mai avantajoasă pentru consumant, 30 Lei.

Panglică cu cap cu tot

limbricii (limbricui inelat) scoate repede și sigur hăpuri (pilu-tele) Cu-O

de Vértés, cari nu strică, și e un mijloc simplu. — Cum poți cunoaște că ai panglică? — Ai crampe în mațe și în stomac, vomezi, te apasă ceva, parcă un ghem ți-se urcă până în gât, ai vânturi, partea din jos a trupului ți-se stringe, amețești, leșini, ești anemic, n'ai apetit, câteodată mânzi ca lupul, ești obosit și nu poți lucra, ai prea multă flegmă, gura și acra, te înțepă în piept, etc., apoi la preajma ochilor cercane vinete, fața de tot albă, palidă, limba învălită, slăbesti, te umfli, etc. La comande trebue amintită vârsta. 1 cutie de hăpuri Cu-o 20 Lei franco.

Balsamul Vértés. Mijloc popular foarte iubit și prețuit, care se întrebuințează la sfășieri de tot felul, lăuntrice, precum și exterioare. 1 sticlă 5 Lei, 12 sticle 60 Lei franco.

Boale de stomac de tot felul, ca: lipsa de apetit, mistuirea, catarul de stomac, acreala, greața și vomarea, cărceii de stomac, și peste tot toate greutățile slăbiciunile stomacului se înlătură repede sigur prin esența de stomac a farm. Vértés. 1 sticlă mare 38 Lei, 4 sticle 100 Lei franco,

Extract de Sassaparilla. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui, la casuri de scrofulă și șoldină, la grupă, boale cerbicoase de piele învechite, peste tot la tot felul de boale cronice, boale provenite din sângele stricat. 1 sticlă 30 Lei, 2 sticle 50 Lei franco.

Boalele de plămâni se pot vindeca prin siropul de fier cu var al lui Vértés. Mijlocul cel mai bun la catar de plămâni, oftică, tusă, și dureri de piept, gălbezală, anemie, când scuipi sânge, având oase slabe, precum și fiind reconvalescent. Are urmări foarte bune la copii foarte slabi și palizi, ca să li se întărească oasele. O sticlă trimisă pe postă 38 Lei, iar 4 sticle, atâta trebuie pentru o cură, franco 100 Lei.

Pilule purgative din plante de Vértés, sunt mijlocul cel mai sigur purgativ împotriva încuierii mațelor, cari s'au dovedit foarte bune și la cură pentru curățirea sângelui, deci se recomandă mai ales femeilor, pentruca să le încete ne-regularitățile. 1 cutie mare Lei 12.50.

Mijloc contra sudorii și mâncărimei al d-ului Scott. Cu efect sigur la asudarea picioarelor, mânilor, sub-suorilor, la așa numita boală lupus și mâncărimi de tot felul. 1 dosă 18 lei.

Slăbiciuni de tot felul, ca: anemia (lipsa de sânge) slăbire, sgarciuri isterice, slăbiciuni de nervi le înlătură în modul cel mai eficace praful de putere al drului Hill. 1 dosă mare 28 Lei, 2 doze mari 48 Lei franco.

Spiritul de șoldină al băilor Herculane, cel mai bun alinător de dureri la reumatism, șoldină, reciri, paralisii, scrântiri, ș. a. 1 sticlă 7.50 și 15 Lei.

Tusa, răgușala, durerile de piept și grumaz, guturaiul (trahna), influența, tusa măgărească, catarul organelor de respirație le delatură iute și sigur sucule de ierburi banatice. Din cauza gustului său plăcut îl iau și copiii foarte bucuroși. 1 sticlă 28 Lei, pentru copii sub 10 ani 20 Lei.

Uleu pentru urechi, vindecă repede și sigur zuzitul reumatic și nervos al urechilor, curgerea urechilor și alte boale de urechi. 1 sticlă 20 Lei, 2 sticle 48 Lei franco.

Se capătă numai la farmacia:

L. Vértés, farmacia Vulturului, Lugoj, 396.

pachetarea și spelele postale se scotesc în cheltuiala proprie. — Revanzătorii primesc rabat considerabil, începând la comande de cel mai puțin de 100 Lei.

Limbricul cordelat cu cap cu tot se poate ușor din corp prin mijlocul contra limbricului cordelat al farmaciei «Maria». Intrebuintarea medicamentului nu deranjează ocupația obicinuită, pe lângă aceea e nevătămător, chiar dacă n'ar avea respectivul limbric cordelat. — La comanda să se indice etatea. — O cutie de pilule contra limbricului cordelat costă 15 Lei.

Pentru ofticoși cari scuiță sânge, cari sufăr de plămâni, de astmă, săraci de sânge, slabi, să se comande sirupul de var de fier din farmacia «St. Maria»: E cel mai bun medicament pentru cei cu aprindere de plămâni, oprește tusa și ajută la mistuit copiilor, cât și oamenilor mari, E bun și la tusa măgărească, rachitis, slăbiciuni și boale femești. O sticlă 17 Lei.

Numai spiritul galic Maria

Marca de scutire

pielea albă și frumoasă, netedă și fină. Pentru cap e bun și săpunul Amarant, face părul moale și luciu. Pudra se poate primi albă, roză sau crem. 1 teglă de cremă Lei 1.25, o cutie de pudră Lei 1.25, săpun Lei 2.25. Dela Lei 7.50 în sus franco,

(înainte elixirul Maria) din farmacia „St Maria» din Lugoj e cel mai bun pentru cei ce n'au poftă de mâncare, pentru cei cu mistuirea grea, îmfături, dureri de stomac, amețală, miros greu de gură, răgușeală, este cel mai bun leac, care în timpul cel mai scurt vindecă și întărește. 8 sticle mici, 4 mijlocii, sau 2 mari 48 de Lei.

Crema de o sută de ori frumoasă sau crema și pudră Aramant, unicul remediu pentru îngrijirea pielii, pentru pustiirea petelor și pistriilor, face

Numai pilulele de plante dela farmacia „St. Maria“ sunt cele mai bune în lipsă de scaun și la orice constipație. Luate cu spiritul galic Maria, vindecă și cele mai primejdioase boale. Sunt foarte recomandabile la cura pentru curățirea sângelui, femeile le folosesc foarte mult. O cutie de pilule costă 4 Lei. O cutie uriașă costă 12.50.

**Trimite farmacia „St. Maria“ Lugoj,
Piața Regina Maria 170.**

Cetiți!

Abonați!

„DACIA“

Ziar național independent,
fondat de scriitorii:

Al. Vlahuță și I. Al. Brătescu-Voinești

în 1918 după unirea tuturor Românilor.

Singurul ziar mare din capitală, neangajat în luptele partidelor politice, care dă atenția cuvenită chestiunilor ardelenesti.

Cel mai ieftin ziar din capitală.

Costul abonamentului 150 lei.

Prețul unui exemplar 50 bani.

Redacția și administrația:

BUCUREȘTI, str. Brezolan, 4.

ASOCIAȚIUNEA PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA POPORULUI ROMÂN

intemeiată la 1861 de marii metropoliți Andreiu Șaguna dela Sibiiu și Alexandru Sterca-Șuluțiu dela Blaj, de fruntașii neamului nostru de atunci: Timoteiu Cipariu, George Barițiu, cavaler I. Pușcariu, baron Vasile Pop, consilier Iacob Bologa ș. a. cu scopul de a înainta cultura poporului român prin tipărire de cărți bune și folositoare, a înființat și va înființa și susține biblioteci populare în fiecare comună, biblioteci regionale în fiecare centru de despărțământ și o bibliotecă mai mare centrală; a întemeiat și va întemeia și susține muzee regionale în centrele despărțământelor, pe lângă un mare Muzeu Central; a ridicat și va ridica și susține case naționale în toate comunele românești; a aranjat și va aranja expoziții etnografice (de porturi, de jocuri naționale etc), de agricultură, de grădinărit, pomărit, de copii, industriale, artistice ș. a.; a ținut și va ține conferințe și preiegeri populare; a acordat și va acorda premii și burse (stipendii); a înființat și va înființa bănci populare, cooperative ș. a.; a instruit și va instrui pe analfabeți (pe cei ce nu știu ceti și scrie). „Asociațiunea” e împărțită în despărțăminte (cercuri), iar acestea în comune sau agenturi. 5 persoane pot face o agentură și cere prin directorul despărțământului o bibliotecă dela

ASOCIAȚIUNE, SIBIIU, STR. ȘAGUNA No. 6.

Abonați publicațiile Asociațiunei :

„TRANSILVANIA”

Cea mai veche revistă românească din
Ardeal

Apare lunar sub îngrijirea d-lor

Andrei Bârseanu și Ioan Georgescu

cu sprijinul celor mai de seamă scriitori români
de pretutindeni. Publică : poezii, romane, schițe,
romane, teatru, istorie, știință pe înțelesul tuturor,
:: studii, dări de seamă, notițe, cronici ș. a. ::

Costul abonamentului anual :

pentru membri **70 Lei**
pentru nemembri . . . . . 70 Lei

Cea mai răspândită publicațiune poporală

„BIBLIOTECA POPORALA A ASOCIAȚIUNEI”

apare lunar și e îngrijită de secretarul literar al
Asociațiunei, cu sprijinul celor mai buni scriitori
pentru popor.

Costul abonamentului anual :

pentru membrii „Asociațiunei” . . . . . 25 Lei
pentru nemembri . . . . . 35 Lei